

περιφερειακό παρατηρητήριο
κοινωνικής ένταξης
περιφέρειας κρήτης

Ετήσια Έκθεση στο Πλαίσιο του
Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού
Παρακολούθησης και Αξιολόγησης
των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και
Κοινωνικής Συνοχής (ν. 4445/2016)
για την Περίοδο 2020-2021

Περιεχόμενα

Πίνακας Χαρτών Παραρτημάτων	4
Εισαγωγή.....	6
Παρακολούθηση ΠΕΣΚΕ Κρήτης:	7
Στόχοι - Αξιολόγηση – Προτάσεις	7
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΑΙΑΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ»	7
Προτεραιότητα 1.1 «Πρόσβαση σε βασικά αγαθά»	7
<i>Μέτρο 1.1.1. Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης</i>	<i>7</i>
<i>Μέτρο 1.1.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.....</i>	<i>8</i>
<i>Μέτρο 1.1.3. - Πρόσβαση σε στέγη.....</i>	<i>9</i>
<i>Μέτρο 1.1.4. Πρόσβαση στην ενέργεια</i>	<i>10</i>
<i>Μέτρο 1.1.5. - Πρόσβαση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.....</i>	<i>11</i>
<i>Μέτρο 1.1.6.- Πρόσβαση σε δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής</i>	<i>11</i>
<i>Άλλα Μέτρα αναφορικά με την προσβασιμότητα στις κοινωνικές υπηρεσίες</i>	<i>12</i>
Προτεραιότητα 1.2: «Πρόσβαση σε Επαρκείς Εισοδηματικούς Πόρους»	14
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: «ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ»	15
Προτεραιότητα 2.1. «Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες»	15
<i>Μέτρο 2.1.1 - Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής</i>	<i>15</i>
<i>Μέτρο 2.1.2 - Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής</i>	<i>15</i>
<i>Μέτρο 2.1.3 - Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας</i>	<i>16</i>
<i>Μέτρο 2.1.4 - Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας</i>	<i>16</i>
<i>Μέτρο 2.1.5. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης .</i>	<i>17</i>
Προτεραιότητα 2.2: «Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση»	18
<i>Μέτρο 2.2.1 - Εκπαιδευτική Ένταξη παιδιών Ρομά.....</i>	<i>18</i>
<i>Μέτρο 2.2.2 - Πρόληψη της σχολικής διαρροής.....</i>	<i>18</i>
Πρόσθετες Δράσεις και Προτάσεις στον Άξονα 2	19
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3. «ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ»	20
Προτεραιότητα 3.1: Ενεργοποίηση των ανέργων.....	20
<i>Μέτρο 3.1.1. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης</i>	<i>20</i>
<i>Μέτρο 3.1.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας</i>	<i>20</i>
Προτεραιότητα 3.2: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες.....	21
<i>Μέτρο 3.2.1 - Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας</i>	<i>21</i>
<i>Μέτρο 3.2.2 - Πρόσβαση σε υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας και νοσηλείας</i>	<i>21</i>

Μέτρο 3.2.3 - Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας	22
Μέτρο 3.2.5 Προώθηση της ενεργού γήρανσης	23
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4. «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΝ ΠΕΣΚΕ»	25
Μέτρο 4.1.1 Ανάπτυξη Κοινωνικού Πλουραλισμού.....	25
Μέτρο 4.1.2. Ανάπτυξη της Κοινωνικής Καινοτομίας	25
Μέτρο 4.1.3. Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης	26
Μέτρο 4.1.4. Ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων της Στρατηγικής	27
Συμπεράσματα	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	32
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΘΥΛΑΚΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ	86
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV: ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	111

Πίνακας Γραφημάτων Παραρτημάτων

Γράφημα 1. 1 Δείκτες υλικής αποστέρησης (%) ανά διοικητική περιφέρεια, 2020	49
Γράφημα 1. 2 Αντικείμενα υλικής αποστέρησης (%), περιφέρεια Κρήτης και Ελλάδα, 2020 ..	50
Γράφημα 1. 3 Ποσοστά (%) φτώχειας σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2017-2019 (έρευνες 2018-2020).	50
Γράφημα 1. 4 Ποσοστά (%) έντονης υλικής αποστέρησης σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2017-2019 (έρευνες 2019-2020)).....	51
Γράφημα 1. 5 Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν από τις υπηρεσίες των Δήμων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης.....	54
Γράφημα 1. 6 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου για τα έτη 2018-2020	55
Γράφημα 1. 7 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου για τα έτη 2018-2020	55
Γράφημα 1. 8 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου για τα έτη 2018-2020	56
Γράφημα 1. 9 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων για τα έτη 2018-2020.....	56
Γράφημα 1. 10 Υφιστάμενο προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης	57
Γράφημα 1. 11 Ανάγκες σε προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης	58
Γράφημα 1. 12 Μορφή Απασχόλησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και ΠΕ	58
Γράφημα 1. 13 Πηγή χρηματοδότησης κοινωνικών προγραμμάτων και υπηρεσιών ανά Περιφερειακή Ενότητα	59
Γράφημα 1. 14 Ανάγκη Κατάρτισης Προσωπικού	59
Γράφημα 1. 15 Ζητήματα Κατάρτισης.....	60
Γράφημα 1. 16 Ύπαρξη στεγαστικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων	60
Γράφημα 1. 17 Ύπαρξη υλικοτεχνικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων	61
Γράφημα 1. 18 Συνολικός Αριθμός Αιτήσεων στα Κέντρα Κοινότητας.....	62
Γράφημα 1. 19 Είδος αιτημάτων στα Κέντρα Κοινότητας ανά έτος (2018-2020).....	63
Γράφημα 1. 20 Ανάγκες σε προσωπικό Κέντρων Κοινότητας ανά ειδικότητα.....	64

Πίνακας Πινάκων Παραρτημάτων

Πίνακας 1. 1 Κατάταξη (σχετική θέση) των περιφερειών της ελληνικής επικράτειας, βάσει του κατά κεφαλήν εισοδήματος (υπολογισμένο σε όρους κοινής αγοραστικής δύναμης), μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ.	48
Πίνακας 1. 2 Ποσοστό (%) ανισότητας που οφείλεται σε διάφορες πληθυσμιακές ομάδες, με βάση τα χαρακτηριστικά των ατόμων, Ελλάδα, περιφέρεια Κρήτης, 2019.....	48
Πίνακας 1. 3 Προσδιοριστικοί παράγοντες του κινδύνου φτώχειας, περιφέρεια Κρήτης, 2019.	51
Πίνακας 1. 4 Κοινωνικά Χαρακτηριστικά των εξυπηρετούμενων από τα Κέντρα Κοινότητας . 61	
Πίνακας 1. 5 Αριθμός Αιτήσεων και Ωφελομένων Κοινωνικών Φροντιστηρίων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης (2018-2020)	64

Πίνακας Χαρτών Παραρτημάτων

Χάρτης 2. 1 Θέση Κέντρων Κοινότητας σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης	72
Χάρτης 2. 2 Σημεία διανομής ΤΕΒΑ σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης	73
Χάρτης 2. 3 Κοινωνικές Υπηρεσίες των δήμων σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης.....	74
Χάρτης 2. 4 Υπηρεσίες Υποστήριξης ανέργων σε σχέση με τη απεικόνιση του ποσοστού μεταβολής των εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 05/2018-05/2020.....	75
Χάρτης 2. 5 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τους μετανάστες σε σχέση με το ποσοστό του πληθυσμού που προέρχεται από τρίτες χώρες	76
Χάρτης 2. 6 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τους ηλικιωμένους σε σχέση με το ποσοστό εξαρτώμενου πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω.....	77
Χάρτης 2. 7 Θέση υπηρεσιών για την υποστήριξη γυναικών	78
Χάρτης 2. 8 Θέση υπηρεσιών που απευθύνονται σε παιδιά σε σχέση με το ποσοστό εξαρτημένου πληθυσμού ηλικίας μικρότερης των 14 ^{ων} ετών	80
Χάρτης 2. 9 Απεικόνιση θέσης δομών υποστήριξης ΑμεΑ σε σχέση με το ποσοστό των φορολογικών δηλώσεων που δικαιούνται Μείωση φόρου λόγω αναπηρίας	81
Χάρτης 2. 10 Απεικόνιση θέσης Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) σε σχέση με τον Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης.....	82
Χάρτης 2. 11 Απεικόνιση θέσης δομών υποστήριξης παιδιών και ηλικιωμένων σε σχέση με τον Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης	83
Χάρτης 2. 12 Δομές Επανάταξης - Αποϊδρυματοποίησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης ..	84
Χάρτης 2. 13 Δομές Κοινωνικής Οικονομίας σε σχέση με το ποσοστό μεταβολής της ανεργίας (2018-2020)	85

Χάρτης 3. 1 Ιεράρχηση Περιοχών με το Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης στην Κρήτη	89
Χάρτης 3. 2 Κατανομή Αποστέρησης στις Μητροπολιτικές περιοχές των Δήμων Ηρακλείου και Χανίων	90
Χάρτης 3. 3 Ποσοστιαία μεταβολή ανέργων 05/2018-05/2020 στην Κρήτη	91
Χάρτης 3. 4 Κατανομή μεταβολής ανέργων 05/2018-05/2020 στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΟΑΕΔ)	92
Χάρτης 3. 5 Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στην Κρήτη (ΟΑΕΔ Ιανουάριος 2019)	93

Χάρτης 3. 6 Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΟΑΕΔ Ιανουάριος 2019)	94
Χάρτης 3. 7 Κατανομή πληθυσμού ηλικίας 15-18 ΕΕΑΚ με υποχρεωτική εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011)	95
Χάρτης 3. 8 Κατανομή Νέων ΕΕΑΚ ηλικίας 15-18 που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	96
Χάρτης 3. 9 Κατανομή Νέων ΕΕΑΚ ηλικίας 15-18 που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	96
Χάρτης 3. 10 Κατανομή πληθυσμού ηλικίας 19-24 ΕΕΑΚ με υποχρεωτική εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011)	97
Χάρτης 3. 11 κατανομή απασχολούμενων σε επαγγέλματα χωρίς ειδικότητα στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	98
Χάρτης 3. 12 Ποσοστό απασχολούμενων σε επαγγέλματα χωρίς ειδικότητα στην Κρήτη (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	99
Χάρτης 3. 13 Κατανομή πληθυσμού άνω των 12 ετών εκτός εκπαίδευσης που έχει ολοκληρώσει έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Κρήτη (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	99
Χάρτης 3. 14 Κατανομή πληθυσμού άνω των 12 ετών εκτός εκπαίδευσης που έχει ολοκληρώσει έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	100
Χάρτης 3. 15 Κατανομή του ποσοστού δικαιούχων ΕΕΕ επί των φορολογικών δηλώσεων στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (Στοιχεία ΗΔΙΚΑ 2019)	101
Χάρτης 3. 16 Κατανομή του ποσοστού δικαιούχων ΕΕΕ επί των φορολογικών δηλώσεων στην Περιφέρεια Κρήτης (Στοιχεία ΗΔΙΚΑ 2019)	102
Χάρτης 3. 17 Κατανομή δικαιούχων επιδόματος στέγασης επί των φορολογικών δηλώσεων ανά ΤΚ (ΗΔΙΚΑ 2019)	102
Χάρτης 3. 18 Κατανομή δικαιούχων επιδόματος στέγασης επί των φορολογικών δηλώσεων στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων ανά ΤΚ (ΗΔΙΚΑ 2019)	103
Χάρτης 3. 19 κατανομή εξαρτημένου νέου πληθυσμού στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	104
Χάρτης 3. 20 Κατανομή εξαρτημένου νέου πληθυσμού στην περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	105
Χάρτης 3. 21 Κατανομή εξαρτημένου ηλικιωμένου (65 ετών και άνω) πληθυσμού στην περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	105
Χάρτης 3. 22 Κατανομή εξαρτημένου ηλικιωμένου (65 ετών και άνω) πληθυσμού στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	106
Χάρτης 3. 23 Κατανομή νοικοκυριών σε ενοίκιο στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	107
Χάρτης 3. 24 Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	108
Χάρτης 3. 25 Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στην Περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	109
Χάρτης 3. 26 Κατανομή πληθυσμού χωρίς αυτοκίνητο στην Περιφέρεια Ηρακλείου (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	109
Χάρτης 3. 27 Κατανομή πληθυσμού χωρίς αυτοκίνητο στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)	110

Εισαγωγή

Στην παρούσα έκθεση, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής στην Περιφέρεια Κρήτης, για την περίοδο 2020-2021. Οι διεργασίες διεξαγωγής αποτελεσμάτων εντάσσονται στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη Κρήτης (ΠΕΣΚΕ Κρήτης), καθώς και της αντίστοιχης εθνικής στρατηγικής, όπως ισχύει, βάσει του Ν. 4445/2016. Η έκθεση αναπτύσσεται ανά προτεραιότητα και μέτρο της ΠΕΣΚΕ Κρήτης, όπου γίνεται σύντομη αναφορά στην εξέλιξη των στόχων, στις επιμέρους παρεμβάσεις καθώς και σε προτάσεις κάλυψης αναγκών ειδικών και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι στην Περιφέρεια Κρήτης έχει αναπτυχθεί σημαντικό μέρος των δράσεων της στρατηγικής από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Έχουν επίσης αναληφθεί καινοτόμες δράσεις και πρωτοβουλίες σε όλους τους άξονες προτεραιότητας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται μέτρα για: α. την καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας, β. την πρόληψη και καταπολέμηση των αποκλεισμού των παιδιών, γ. την προώθηση της ενεργητικής ένταξης και δ. την ενίσχυση της διακυβέρνησης της στρατηγικής. Στην Περιφέρεια Κρήτης, διακρίνεται η σπουδαιότητα της υποστήριξης δράσεων και υπηρεσιών που προσλαμβάνουν αναπτυξιακό και ενεργητικό χαρακτήρα κοινωνικής ένταξης σε τοπικό επίπεδο καθώς και ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων σε αγροτικούς και αστικούς θύλακες αποστέρησης.

Η έκθεση στηρίχθηκε στις έρευνες που διενήργησε το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης (Παρατηρητήριο) για τις συνθήκες διαβίωσης των νοικοκυριών, τους τοπικούς θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη, τις ανάγκες ειδικών κοινωνικών ομάδων μέσα από τα Κέντρα Κοινότητας, την οργάνωση και λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών, τη χαρτογράφηση (mapping) των κοινωνικών υπηρεσιών και προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής στην Κρήτη. Βασίστηκε επίσης σε συναντήσεις και διαβουλεύσεις με φορείς που έλαβαν χώρα κατά την περίοδο αναφοράς. Η διεξαγωγή ερευνών πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης (Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας – Τμήμα Κοινωνιολογίας) και εξειδικευμένους συνεργάτες. Τα στοιχεία των ερευνών καλύπτουν την περίοδο 2018-2021 και περιλαμβάνονται στα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ του παρόντος κειμένου. Στα Παραρτήματα περιλαμβάνονται επίσης στοιχεία του Παρατηρητηρίου που έχουν αποτυπωθεί στο Γεωπληροφοριακό Σύστημα της Περιφέρειας Κρήτης (GIS Crete). Σημαντικό μέρος του έργου του Παρατηρητηρίου καθώς και των στοιχείων που προαναφέρθηκαν είναι διαθέσιμα στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, μέσω της Διαδικτυακής Πύλης: <https://socialobservatory.crete.gov.gr>.

Παρακολούθηση ΠΕΣΚΕ Κρήτης:

Στόχοι - Αξιολόγηση – Προτάσεις

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΑΙΑΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ»

Ο Άξονας 1 θέτει ως προτεραιότητες την πρόσβαση των πολιτών σε βασικά αγαθά και σε εισοδηματικούς πόρους.

Προτεραιότητα 1.1 «Πρόσβαση σε βασικά αγαθά»

Μέτρο 1.1.1. Πρόσβαση σε βασικά είδη διαβίωσης

Το μέτρο αφορά στο Πρόγραμμα Επισιτιστικής Βοήθειας (ΤΕΒΑ) στα κοινωνικά παντοπωλεία και στα συσσίτια. Αντίστοιχες δράσεις έχουν αναπτυχθεί στην Κρήτη με επιτυχία. Το ΤΕΒΑ καλύπτει τους περισσότερους Δήμους που εμφανίζουν θύλακες αποστέρησης (Παράρτημα II, Χάρτης 2.2 Σημεία διανομής ΤΕΒΑ σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης). Τα κοινωνικά παντοπωλεία παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση και στο μεγαλύτερο μέρος τους καλύπτουν ορθά διαφορετικές εισοδηματικές κατηγορίες από την «ακραία φτώχεια» που καλύπτει το ΤΕΒΑ. Τα συσσίτια καλύπτονται επαρκώς από την Εκκλησία.

Σε σχέση με την διανομή του Ταμείου Επισιτιστικής Βοήθειας Απόρων στην Κρήτη, με βάση τα στοιχεία της διανομής του Αυγούστου 2021, προκύπτει ότι το σύνολο των αιτήσεων αφορά 8.160 νοικοκυριά από τα οποία επωφελούνται περίπου 15.923 άτομα. Η πλειοψηφία των αιτήσεων και συνεπώς των επωφελούμενων προέρχεται από την ΠΕ Ηρακλείου (64%) με τις ΠΕ Χανίων και Λασιθίου να ακολουθούν αλλά σε πολύ μικρότερους αριθμούς. Οι λιγότερες αιτήσεις προέρχονται από την ΠΕ Ρεθύμνου (664 αιτήσεις – 1.259 ωφελούμενοι).

Τα πρώτα ευρήματα των ποιοτικών συνεντεύξεων για την αξιολόγηση του προγράμματος ΤΕΒΑ στην Περιφέρεια Κρήτης δείχνουν ότι τόσο οι **Ωφελούμενοι/ες όσο και Επαγγελματίες των Κοινωνικών Υπηρεσιών υπογράμμισαν ότι για τη Βελτίωση του Προγράμματος υπάρχει ανάγκη για:**

Προγραμματισμό και Σταθερότητα των Διανομών σε συγκεκριμένες ημερομηνίες (πχ πρώτες πέντε ημέρες κάθε μήνα), συνθήκη που θα συμβάλει στην Ενίσχυση του Οικογενειακού Προγραμματισμού/Διαχείρισης

Εμπλουτισμό της Επισιτιστικής Βοήθειας με τροφές υψηλότερης διατροφικής αξίας και με μεγαλύτερη ποικιλία (δημητριακά, ψάρι, προϊόντα ολικής άλεσης, μέλι)

Διερεύνηση Συγκεκριμένων Αναγκών Ωφελομένων στη βάση Προβλημάτων Υγείας (διαβήτη, υπερχοληστερολαιμία), Θρησκευματος (αποκλεισμός συγκεκριμένων τροφών), κ.ά.

Υλοποίηση Βασικής Υλικής Συνδρομής: καθαριστικά χώρου, είδη ατομικής υγιεινής, χαρτικά, απολυμαντικά (αυξημένη ανάγκη σε περιόδους πανδημίας)

Προστασία Ωφελομένων από Κοινωνικό Στιγματισμό: η αναμονή στους χώρους παραλαβής τροφίμων επιτείνει το αίσθημα της φτωχοποίησης

Προτείνεται:

Η χρήση κάρτας για την πρόσβαση των πολιτών στις αντίστοιχες υπηρεσίες της επιλογής τους καθώς συνεισφέρει στην αποφυγή του κοινωνικού στιγματισμού και αποσυμφορεί ταυτόχρονα τις κοινωνικές υπηρεσίες από το γραφειοκρατικό βάρος. Επίσης τις διευκολύνει να αξιοποιήσουν καλύτερα το διαθέσιμο προσωπικό τους στην κάλυψη των αναγκών των πολιτών. Παράλληλα, λαμβάνει υπόψη το αίτημα των ωφελομένων για την εξατομικευμένη κάλυψη των αναγκών τους. Η συγκεκριμένη επιλογή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα ως προς την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων αν ληφθεί υπόψη η κρισιμότητα της ενίσχυσης της ικανότητας των κοινωνικών υπηρεσιών στην αποτελεσματική υποστήριξη της κοινωνικής ανάπτυξης στην Κρήτη (μέτρο 4.1.4).

Μέτρο 1.1.2. Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας

Το μέτρο αφορά σε δράσεις νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανασφάλιστων και οικονομικών αδύναμων πολιτών.

Στο πλαίσιο των συνοδευτικών μέτρων ΤΕΒΑ της Περιφέρειας Κρήτης, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης και το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο αναπτύχθηκε η δράση «Πολυδιάστατο πρόγραμμα πρόληψης ασθενειών και προαγωγής υγείας παιδιών και ενηλίκων σε ωφελομένους του ΤΕΒΑ», προϋπολογισμού 92.000 ευρώ, με τις παρακάτω ενέργειες:

Υποέργο 1: Παρέμβαση μείωσης του καρδιαγγειακού κινδύνου.

Υποέργο 2: Ενημέρωση για τους κινδύνους από την κατανάλωση του οίνοπνεύματος και παρεμβάσεις μείωσης τους.

Υποέργο 3: Ενημέρωση για τους κινδύνους του καπνίσματος και παρεμβάσεις για τη διακοπή του.

Υποέργο 4: Ενημέρωση για τα χρόνια νοσήματα του αναπνευστικού και παρέμβαση για τη μείωση της ζημίας.

Δομές κοινωνικής αλληλεγγύης όπως τα κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία, εμφανίζουν μείωση ως προς τη ζήτηση καθώς οι ανασφάλιστοι, συμπεριλαμβανομένων τα αιτούντων άσυλο, καλύπτονται από το επίσημο σύστημα υγείας.

Διακρίνεται η ανάγκη για πρωτοβάθμια φροντίδα και κατ' οίκον φροντίδα όπως το βοήθεια στο σπίτι και προγράμματα δωρεάν εμβολιασμού ομάδων όπως ΡΟΜΑ και Μετανάστες, εν καιρώ πανδημίας. Για την ενίσχυση της προσβασιμότητας στο σύστημα υγείας των μεταναστών υπάρχει ανάγκη για πολιτισμική διαμεσολάβηση – διερμηνεία στα Κέντρα Κοινότητας και στις υπηρεσίες της Υγειονομικής Περιφέρειας (Νοσοκομεία, ΤΟΜΥ, κλπ).

Η Περιφέρεια Κρήτης (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης) εφαρμόζει πιλοτικά δράσεις πολιτισμικής διαμεσολάβησης στα 2 μεγάλα Νοσοκομεία του Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ και Βενιζέλειο) σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης στην Ελλάδα (ΔΟΜ). Στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης θα γίνει διάγνωση αναγκών για συνέχιση και την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Η δράση εφαρμόζεται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου INCLUD EU (AMIF) με συντονιστή εταίρο τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης Ιταλίας (<https://includeu.eu>, <https://socialobservatory.crete.gov.gr/index.php?lang=gr&com=news&c=2&id=18>).

Προτείνονται:

- α. Πολιτισμική διαμεσολάβηση στο σύστημα υγείας και τα Κέντρα Κοινότητας.
- β. Υποστήριξη της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και την κατ' οίκον φροντίδας.

Μέτρο 1.1.3. - Πρόσβαση σε στέγη

Το μέτρο αφορά στην επιδότηση ενοικίου, σε προγράμματα στέγασης αστέγων, γυναικών που έχουν υποστεί βία, όπως κέντρα αστέγων, ξενώνες και άλλες μορφές κατοικίας για την υποστήριξη κοινωνικών ομάδων και ατόμων. Έχουν ενεργοποιηθεί αντίστοιχες παρεμβάσεις σε εθνικό επίπεδο, όπως το επίδομα στέγασης. Διακρίνεται η ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη υπηρεσιών. Με βάση τους δείκτες του επιδόματος στέγασης, ο συνολικός αριθμός των δικαιούχων του επιδόματος στέγασης για τα πρώτα δύο χρόνια (2019 και 2020) στην Κρήτη αυξήθηκε γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι όλο και μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού βρίσκεται σε δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης καθιστώντας την κάλυψη ενοικίου όλο και πιο σημαντικό μέτρο υποστήριξης των νοικοκυριών. (Παράρτημα ΙΙΙ, Χάρτης 3.17 Κατανομή δικαιούχων επιδόματος στέγασης επί των φορολογικών δηλώσεων ανά ΤΚ (ΗΔΙΚΑ 2019) και

Χάρτης 3.18 Κατανομή δικαιούχων επιδόματος στέγασης επί των φορολογικών δηλώσεων στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων ανά ΤΚ (ΗΔΙΚΑ 2019)).

Άλλες υπηρεσίες και προγράμματα στέγασης και επανένταξης για άστεγους, γυναίκες-θύματα βίας και τους μετανάστες στην Κρήτη είναι πολύ περιορισμένες. Το πρόγραμμα «Στέγαση και Επανένταξη» υποστηρίζεται μόνο από τον Δήμο Ηρακλείου ενώ θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλους Δήμους που έχουν εκφράσει ενδιαφέρον (πχ Ρεθύμνου). Συχνά η αστεγία κάποιων περιοχών συνδέεται με μεταναστευτικό πληθυσμό που εργάζεται σε εποχικές εργασίες στον τουρισμό και στην αγροτική παραγωγή και πιθανότατα δεν καταγράφεται επισήμως. Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών που έχουν υποστεί βία δεν διαθέτουν οι Π.Ε. Λασιθίου & Ρεθύμνου. Η εναλλακτική χρήση κατοικίας για αυτόνομη διαβίωση των γυναικών θυμάτων βίας αποτελεί λύση ενεργοποίησης και ένταξής τους στην εργασία. Ταυτόχρονα συνιστά επένδυση για το μέλλον των παιδιών των γυναικών αυτών, που τα ίδια έχουν βιώσει συνθήκες βίας. Στέγες αυτόνομης διαβίωσης για ΑμεΑ και παιδιά προνοιακών δομών είναι εξίσου αναγκαία στη λογική της ενεργού ένταξης και ένταξης στην εργασία.

Προτείνονται:

α. Επιδότηση ενοικίου ή κατοικίας για νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα με έμφαση σε αποστερημένες περιοχές (θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη).

β. Επιδότηση ενοικίου για αυτόνομη διαβίωση μετακινούμενου πληθυσμού που δεν έχει στέγη (ΡΟΜΑ, Μετανάστες συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων παιδιών), γυναικών θυμάτων βίας, ΑμεΑ (και υποστηριζόμενη διαβίωση), παιδιών που ζουν σε προνοιακά ιδρύματα (για τις σπουδές τους για παράδειγμα) καθώς και ατόμων και νοικοκυριών σε καταστάσεις φυσικών καταστροφών όπως σεισμοί.

γ. Ενίσχυση της επίσημης καταγραφής αστέγων από τις υπηρεσίες προκειμένου να είναι έχουν πρόσβαση στις παροχές στέγασης.

Μέτρο 1.1.4. Πρόσβαση στην ενέργεια

Το μέτρο αφορά σε δράσεις για την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας, όπως το κοινωνικό τιμολόγιο της ΔΕΗ, η δωρεάν επανασύνδεση του ηλεκτρικού ρεύματος κ.α. Στο πλαίσιο του μέτρου έχει ενεργοποιηθεί το πρόγραμμα εξοικονομώ κατ' οίκον από την κεντρική διοίκηση.

Στο πλαίσιο των μελετών του Παρατηρητηρίου, η ενεργειακή Φτώχεια στην Κρήτη μελετάται σε σχέση με το ποσοστό των νοικοκυριών τα οποία δεν διαθέτουν θέρμανση (Παράρτημα ΙΙΙ, Χάρτης 3. 25 Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στην Περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)).

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι, η ενεργειακή φτώχεια είναι άμεσα συνδεδεμένη με την συνολική αποστέρηση, ακολουθώντας όμοια κατανομή. Συνεπώς όσο πιο αποστερημένη είναι μια περιοχή τόσο μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών που στερείται της θέρμανσης. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στις πιο αποστερημένες περιοχές το 18,8% των νοικοκυριών δεν έχει θέρμανση ενώ στις λιγότερο αποστερημένες περιοχές το ποσοστό αυτό κατεβαίνει στο 4,3%. Σε σχέση με την γεωγραφική κατανομή, το πρόβλημα φαίνεται να είναι εντονότερο στις αγροτικές περιοχές νότια και ανατολικά της Κρήτης. Σε σχέση με την ενεργειακή φτώχεια στις μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (Παράρτημα III, Χάρτης 3.24 Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)) η ενεργειακή φτώχεια ακολουθεί το γενικό μοτίβο, είναι εντονότερη στις πιο αποστερημένες γειτονιές ενώ κατά μέσο όρο κυμαίνεται στο 13,3%.

Προτείνεται:

Η δωρεάν παροχή υπηρεσιών για την υποβολή δικαιολογητικών για την πρόσβαση νοικοκυριών χαμηλών εισοδημάτων (πχ. δικαιούχοι επιδόματος στέγασης) στο πρόγραμμα εξοικονομώ κατ' οίκον. Έμφαση στις περισσότερες αποστερημένες περιοχές της Κρήτης (θύλακες αποστέρησης).

Μέτρο 1.1.5. - Πρόσβαση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Το μέτρο αφορά στην ανάπτυξη δράσεων πρόσβαση των ευπαθών ομάδων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα για την υποστήριξη για παράδειγμα των δανειοληπτών και την επίλυση προβλημάτων (πχ ακατάσχετο λογαριασμού).

Στο πλαίσιο αυτό, η Περιφέρεια Κρήτης, μέσω της Δ/σης Κοινωνικής Μέριμνας, ανέπτυξε αντίστοιχες δράσεις, όπως η υπογραφή σύμβασης με την Ένωση Καταναλωτών (ΕΝ.ΚΑ Κρήτης) ποσού 55.998,40 € για τα συνοδευτικά μέτρα που αφορούν:

- Στην παροχή νομικών συμβουλών & υποστήριξης σε ωφελούμενους.
- Στην παροχή συμβουλών διαχείρισης Οικογενειακού Προϋπολογισμού,
- Στην παροχή υπηρεσιών μέσα από πολυθεματικές δραστηριότητες (Κεραμική - Αγγειοπλαστική, Μελισσοκομεία, Τυροκομία, προαγωγή Δράσεων Πολιτισμού για εκμάθηση τοπικών μουσικών οργάνων και παραδοσιακών χορών τόσο σε ενήλικες όσο και σε παιδιά ωφελουμένων Οικογενειών του Προγράμματος).

Μέτρο 1.1.6.- Πρόσβαση σε δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής

Οι δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής δύναται να αναπτυχθούν περαιτέρω.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση μας ότι τον εντονότερο κίνδυνο φτώχειας αντιμετωπίζουν τα μονογονεϊκά νοικοκυριά (41,38%) ενώ υψηλότερη συμμετοχή στην φτώχεια παρουσιάζουν

τα μονομελή νοικοκυριά (30,21%). Όσον αφορά το φύλο, οι γυναίκες εμφανίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας σε σχέση με τους άντρες, ενώ η ένταση της φτώχειας εμφανίζεται μεγαλύτερη στα παιδιά σε σχέση με τις υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες στην Κρήτη (Παράρτημα Ι, Ενδεικτικά δεδομένα: 1ος Ερευνητικός Άξονας - «Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη»).

Με βάση την οικονομική/επαγγελματική δραστηριότητα, ο κίνδυνος φτώχειας είναι ο υψηλότερος μεταξύ των ανέργων, αλλά δεν ισχύει το ίδιο σε ότι αφορά τη συνεισφορά στη φτώχεια. Ειδικότερα, οι εργαζόμενοι (22,29%) και οι συνταξιούχοι (26,39%) έχουν πολύ μεγαλύτερη συμμετοχή στη φτώχεια εν συγκρίσει με τους ανέργους. Με γνώμονα το επίπεδο εκπαίδευσης προκύπτει ότι τα άτομα χωρίς εκπαίδευση αντιμετωπίζουν τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας, ενώ όσοι έχουν τελειώσει το δημοτικό εμφανίζουν ποσοστό συνεισφοράς στη φτώχεια της τάξεως του 40,98%. (Παράρτημα Ι, Ενδεικτικά δεδομένα: 1ος Ερευνητικός Άξονας - «Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη»).

Προτείνεται:

Η πρόσβαση, μέσω δωρεάν ή επιδοτούμενης κάρτας («κάρτα πολιτισμού»), νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα (μονογονεϊκές οικογένειες, μονομελή νοικοκυριά, νέοι) και νέων που διαβιούν σε προνοιακά ιδρύματα, σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους και σε πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Άλλα Μέτρα αναφορικά με την προσβασιμότητα στις κοινωνικές υπηρεσίες **A. ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ**

Η παρουσία των Κέντρων Κοινότητας (ΚΚ) στο σύστημα της κοινωνικής διοίκησης στην Ελλάδα σε τοπικό επίπεδο είναι πολύ σημαντική για τη διάγνωση αναγκών, την ανάπτυξη δράσεων στην κοινότητα, τη δικτύωση με κοινωνικές υπηρεσίες, την πρόσβαση στην τοπική αγορά εργασίας ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Τα ΚΚ δεν καλύπτουν Δήμους στο νοτιο-δυτικό μέρος της Κρήτης και Ανατολικά τους Δήμους Βιάννου και Οροπεδίου Λασιθίου (Παράρτημα ΙΙ, Χάρτης 2.1 Θέση Κέντρων Κοινότητας σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης). Πρόκειται επίσης για Δήμους που δεν διαθέτουν οργανωμένες επίσης κοινωνικές υπηρεσίες γεγονός που καθιστά την παρουσία των ΚΚ κρίσιμη στις περιοχές αυτές για την προσβασιμότητα των πολιτών στις κοινωνικές υπηρεσίες. Κατά το διάστημα που λειτουργούν (2017 -), τα ΚΚ έχουν καταφέρει να αναπτύξουν σημαντικό μέρος των αρμοδιοτήτων τους. Ωστόσο διακρίνεται η ανάγκη για περαιτέρω βελτίωση. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται:

Προτείνονται:

α. Επέκταση του δικτύου των ΚΚ τους σε όλους τους Δήμους ή και κινητών ομάδων των ΚΚ για την εξυπηρέτηση όμορων Δήμων και πιο απομακρυσμένων περιοχών.

β. Βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των προσωπικού των κοινωνικών επιστημόνων σε δράσεις στην κοινότητα, ειδικότερα σε ζητήματα που σχετίζονται με την τοπική αγορά εργασίας. Στην περίπτωση αυτή προτείνονται: είτε η πρόσληψη προσωπικού ειδικοτήτων Κοινωνιολογίας ή και Οικονομικών Επιστημών ή και η εκπαίδευση προσωπικού σε θέματα απασχόλησης. Στο ίδιο πλαίσιο απαιτείται πρόσκληση διοικητικών υπαλλήλων για την υποστήριξη του μεγάλου όγκου λειτουργιών διεκπεραίωσης στα ΚΚ που συνδέονται με την υποβολή αιτήσεων για τη λήψη επιδομάτων.

γ. Βελτίωση υλικοτεχνικών υποδομών.

δ. Ενίσχυση επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων.

ε. Τήρηση και καταγραφή στα μητρώα ωφελούμενων και προγραμμάτων. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται βελτίωση της καταγραφής στα μητρώα και ομογενοποίηση του τρόπου καταγραφής προκειμένου τα στοιχεία αυτά να είναι αξιόπιστα και αξιοποιήσιμα στην εθνική και περιφερειακή στρατηγική κοινωνικής ένταξης. Επίσης κρίσιμη είναι η ενοποίηση των μητρώων και η προσβασιμότητά τους από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς συμπεριλαμβανομένων των Δήμων (Κέντρα Κοινότητας) και των Περιφερειών (Παρατηρητήρια).

B. ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Στο πλαίσιο Επιχορήγησης των Πιστοποιημένων Φορέων που παρέχουν υπηρεσίες Κοινωνικής Φροντίδας, Ιδιωτικού Δικαίου Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα, η Περιφέρεια Κρήτης μέσω των Δ/σεων Κοινωνικής Μέριμνας επιχορήγησε 11 συνολικά Φορείς.

Προτεραιότητα 1.2: «Πρόσβαση σε Επαρκείς Εισοδηματικούς Πόρους»

Η προτεραιότητα 1.2 αναφέρεται σε δράσεις οι οποίες αφορούν στην πρόσβαση ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων σε επαρκείς εισοδηματικούς πόρους. Αν και η συγκεκριμένη προτεραιότητας παραμένει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της κεντρικής διοίκησης, η Περιφέρεια Κρήτης θα μπορούσε να υποστηρίξει και να αναπτύξει ένα σύνολο παροχών σε είδος (αγαθά και υπηρεσίες) οι οποίες να λειτουργήσουν ως «κοινωνικό εισόδημα», και συμπληρωματικά με την κεντρική διοίκηση, για τα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα και σε συνθήκες αποστέρησης. Το «κοινωνικό εισόδημα», υπό αυτή την μορφή, δύναται να μειώσει το κόστος διαβίωσής των νοικοκυριών βοηθώντας τα να εξοικονομήσουν πόρους για την κάλυψη άλλων αναγκών κρίσιμων για την ευημερία (Παράρτημα Ι, Ενδεικτικά δεδομένα: 1ος Ερευνητικός Άξονας - «Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη»). Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις διαπερνούν οριζόντια όλους τους άξονες προτεραιότητας της ΠΕΣΚΕ και έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα ως προς την αποτελεσματικότητα της στρατηγικής για τις πλέον αποστερημένες περιοχές με βάση τους Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Παράρτημα ΙΙΙ, Χάρτης 3.1 Ιεράρχηση Περιοχών με το Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης στην Κρήτη και Χάρτης 3.1 Κατανομή Αποστέρησης στις Μητροπολιτικές περιοχές των Δήμων Ηρακλείου και Χανίων).

Προτείνονται:

α. Η ενίσχυση των μέτρων της στρατηγικής που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών σε νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα (μέτρα ενεργητικής ένταξης και κοινωνικής ανάπτυξης με ειδική υποστήριξη στα παιδιά και τους ηλικιωμένους στη λογική της αυτόνομης διαβίωσης και την ανάπτυξης του κοινωνικού κεφαλαίου). Σε αυτά περιλαμβάνονται δράσεις ένταξης στην εργασία και ανάπτυξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας).

β. Χωρικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη, με βάση τις τοπικές ανάγκες αγροτικών και αστικών περιοχών.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: «ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ»

Ο Άξονας προτεραιότητας 2 αφορά στην προστασία των παιδιών που βιώνουν συνθήκες πολλαπλής αποστέρησης και αποτελούν ομάδα υψηλού κινδύνου για την ΠΕΣΚΕ.

Προτεραιότητα 2.1. «Πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες»

Μέτρο 2.1.1 - Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής

Το μέτρο αφορά στην πρόσβαση των παιδιών σε δομές προσχολικής αγωγής όπως βρεφικοί, βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε δωρεάν αντίστοιχες υπηρεσίες και υποστήριξη των γονέων στο ρόλο των κύριων εκπαιδευτών των παιδιών τους κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων. Στο πλαίσιο αυτό έχουν ενεργοποιηθεί αντίστοιχες δράσεις στην Κρήτη. Δεν καλύπτονται επαρκώς δομές φύλαξης βρεφών. Υπάρχουν επίσης Δήμοι στην Κρήτη που δεν διαθέτουν καμία αντίστοιχη δομή (βλ. Παράρτημα II, Χάρτης 2.8 Θέση υπηρεσιών που απευθύνονται σε παιδιά σε σχέση με το ποσοστό εξαρτημένου πληθυσμού ηλικίας μικρότερης των 14ων ετών).

Προτείνονται:

- α. Επέκταση της φύλαξης παιδιών στα βρέφη.
- β. Υποστήριξη των γονέων στο ρόλο τους ως κύριοι εκπαιδευτές κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων, όπως προβλέπει η στρατηγική.

Μέτρο 2.1.2 - Πρόσβαση σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής

Το μέτρο αφορά στην υποστήριξη και ανάπτυξη υπηρεσιών δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, όπως Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών – ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠμεΑ, πρόσβαση ευπαθών ομάδων σε δωρεάν υπηρεσίες, παιδικές εξοχές και κατασκηνώσεις, παιδικές χαρές. Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί αντίστοιχες υπηρεσίες στην Κρήτη. (βλ. Παράρτημα II, Χάρτης 2.8 Θέση υπηρεσιών που απευθύνονται σε παιδιά σε σχέση με το ποσοστό εξαρτημένου πληθυσμού ηλικίας μικρότερης των 14ων ετών) .

Προτείνονται:

- α. Επέκταση του δικτύου ΚΔΑΠ σε αποστερημένες περιοχές και ΚΔΑΠ ΑμεΑ.
- β. Ανάπτυξη οικονομικών και άλλων κινήτρων για τη συμμετοχή παιδιών ΡΟΜΑ & ΑΜΕΑ στη μουσική εκπαίδευση, τις τέχνες και τον αθλητισμό.

Μέτρο 2.1.3 - Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας

Το μέτρο περιλαμβάνει την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης παιδιών, εφήβων και των οικογενειών τους όπως ψυχοκοινωνική στήριξη και πρόληψη κρίσεων, συμβουλευτική γονέων, υποστήριξη γονέων για τη φροντίδα βρεφών ή παιδιών προσχολικής ηλικίας (πχ έγκαιρος εντοπισμός μαθησιακών προβλημάτων), έγκαιρος εντοπισμός προβλημάτων για τη διασύνδεση οικογενειών με τις αντίστοιχες υπηρεσίες υγείας & πρόνοιας για την υποστήριξή τους. Στο πλαίσιο αυτό έχουν ενεργοποιηθεί αντίστοιχες δράσεις στην Κρήτη.

Προτείνονται:

- α. Υποστήριξη και επέκταση των δομών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών: Παιδοψυχιατρικές υπηρεσίες των κινητών μονάδων ψυχικής υγείας, των κέντρων ψυχικής υγείας, των κλινικών των νοσοκομείων.
- β. Ανάπτυξη, στο πλαίσιο των ανωτέρω δομών, προγραμμάτων και παροχή υπηρεσιών αναφορικά με τη συμβουλευτική υποστήριξη των οικογενειών των παιδιών και υπηρεσιών επανένταξης.
- γ. Επέκταση των Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας Παιδιών με Αναπηρίες (ΚΔΗΦ ΑμεΑ).

Μέτρο 2.1.4 - Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας

Το μέτρο αφορά σε παρεμβάσεις όπως μέσω του θεσμού της υιοθεσίας, της αναδοχής, των παιδιών χωρίς γονική μέριμνα που διαβιούν σε δομές κλειστής φροντίδας. Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί αντίστοιχες δράσεις στην Περιφέρεια Κρήτης, μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών της Περιφέρειας Κρήτης και των Δήμων.

Προτείνεται:

Η περαιτέρω υποστήριξη δράσεων για τη συμβουλευτική γονέων, την ψυχοκοινωνική τους στήριξη και έγκαιρη παρέμβαση για πρόληψη κρίσεων στον οικογενειακό ιστό (μέσω για παράδειγμα των κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων και των Κέντρων Κοινότητας και όλες οι υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών και εφήβων, με την κατάλληλη στελέχωση). Ειδικότερη μέριμνα πρέπει να δοθεί σε οικογένειες που διατρέχουν κίνδυνο παραμέλησης παιδιών. Κατάλληλη θεωρείται η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ των ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών του συστήματος υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων και του συστήματος εκπαίδευσης για έγκαιρη διάγνωση κρίσεων (οικονομικο-κοινωνικών ή

και ψυχολογικών) στην οικογένεια. Η συγκεκριμένη δικτύωση είναι απαραίτητη και στην περίπτωση διάγνωσης παιδικής κακοποίησης, δυνάμει παραμέλησης και κάποιων μορφών παραβατικής συμπεριφοράς. Κρίσιμη για την επιτυχία της πρόληψης θεωρείται η από νωρίς παρέμβαση, δηλαδή από το στάδιο της προσχολικής ηλικίας. Η στελέχωση και εκπαίδευση των στελεχών των κοινωνικών υπηρεσιών είναι κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα τη δράσης.

Μέτρο 2.1.5. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης

Το μέτρο αφορά στην ενίσχυση διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης αποκατάστασης και επανένταξης των παιδιών που διαβιούν στα Παραρτήματα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας και σε άλλες δημόσιες και ιδιωτικές δομές κλειστής φροντίδας. Στο πλαίσιο αυτό διενεργείται από την Περιφέρεια Κρήτης (Δ/ση Κοινωνικής Μέριμνας) ο θεσμός της υιοθεσίας – αναδοχής, σύμφωνα με τον Ν. 4538/2018 και η προαγωγή των Διακρατικών Υιοθεσιών. Από την ίδια Δ/ση επίσης πραγματοποιήθηκαν:

Α. Σχεδιασμός, οργάνωση και επιτυχής υλοποίηση του πρώτου προγράμματος εκπαίδευσης υποψηφίων θετών γονέων. Εκπαιδεύτηκαν τρεις ομάδες υποψηφίων θετών γονέων από όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης και σε συνεργασία με το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Κρήτης. Συνολικά εκπαιδεύτηκαν 59 υποψήφιοι θετοί γονείς. Η συγκεκριμένη δράση αναφέρεται ως μία βέλτιστη πρακτική της Περιφέρειας Κρήτης.

Η Περιφέρεια Κρήτης επιθυμώντας να συμβάλλει στην αποτροπή της ιδρυματοποίησης των παιδιών, να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία των πολιτών για τη λειτουργία και εφαρμογή της αναδοχής και επίσης να προσελκύσει υποψηφίους αναδόχους γονείς, προέβη στον σχεδιασμό/οργάνωση-παραγωγή βίντεο κοινωνικού περιεχομένου και προβολή του, με θέμα: «Γίνε Ανάδοχος Γονιός». Το εν λόγω σποτ για τηλεόραση και για Internet, εγκρίθηκε από το ΕΣΡ να προβάλλεται στους τηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής και τοπικής εμβέλειας. Αναρτήθηκε επίσης στον ιστότοπο της Περιφέρειας Κρήτης και των μητροπολιτικών της Δήμων.

Η Δράση αυτή πραγματοποιήθηκε από ίδιους πόρους της Περιφέρειας Κρήτης.

Β. Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας με τα Παιδικά Χωριά SOS με σκοπό την κοινή δέσμευση ως προς την προώθηση του θεσμού της Αναδοχής, αλλά και την ανάληψη ευρύτερων δράσεων για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για θέματα Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Προτείνονται:

Η περαιτέρω ανάπτυξη δράσεων επενέταξης ατόμων που βρίσκονται σε κλειστές δομές παιδικής προστασίας. Σημαντική είναι η κάλυψη στέγασης με πλήρη επιδότηση ενοικίου για ανεξάρτητη διαβίωση ή και υποστηριζόμενη όπου απαιτείται.

Προτεραιότητα 2.2: «Πρόσβαση στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση»

Η προτεραιότητα 2 αφορά σε δράσεις για την υποστήριξη της πρόσβασης ή και της παραμονής των παιδιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας στην υποχρεωτική εκπαίδευση, όπως εκπαίδευση ένταξης παιδιών Ρομά και πρόληψη της σχολικής διαρροής.

Μέτρο 2.2.1 - Εκπαιδευτική Ένταξη παιδιών Ρομά

Το μέτρο υποστηρίζεται από τα Κέντρα Κοινότητας.

Προτείνεται:

Η ενίσχυση του μέτρου με δράσεις ολοκληρωμένης παρέμβασης καθώς πρόκειται για κοινότητα που αντιμετωπίζει πολλαπλά προβλήματα αποστέρησης: στέγαση-θέρμανση, εισόδημα, απασχόληση, ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας (πχ. κοινωνική οικονομία) υγεία, συμμετοχή σε δράσεις πολιτισμού, αθλητισμού, καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων.

Μέτρο 2.2.2 - Πρόληψη της σχολικής διαρροής

Το μέτρο αφορά στις διαδικασίες πρόληψης της σχολικής διαρροής μέσω δράσεων όπως τα κοινωνικά φροντιστήρια και η ανάπτυξη των δομών προσχολικής αγωγής και υψηλής κοινωνικής επένδυσης (Βρεφικοί-Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης ΑμεΑ). Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί αντίστοιχες δράσεις στην Κρήτη. Τα Κέντρα Κοινότητας εφαρμόζουν δράσεις πρόληψης της σχολικής διαρροής συμπεριλαμβανομένων των ΡΟΜΑ. Η σχολική διαρροή στην Κρήτη είναι χωρικά εστιασμένη και αφορά συγκεκριμένους πληθυσμούς με ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά όπως οι ΡΟΜΑ και με χαμηλό οικονομικό και κοινωνικό κεφάλαιο.

Προτείνονται:

α. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε θύλακες αποστέρησης, συμπεριλαμβανομένων των καταυλισμών ΡΟΜΑ.

β. Επέκταση των κοινωνικών φροντιστηρίων για νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα καθώς εμφανίζουν αυξημένη ζήτηση στην Κρήτη. Από τα στοιχεία μας προκύπτει ότι για την τριετία 2018-2020 ο αριθμός των αιτήσεων αυξήθηκε κατά 124% ενώ ο αριθμός των ωφελούμενων

κατά 167% (βλ. Παράρτημα Ι, Πίνακας 1.2 Αριθμός Αιτήσεων και Ωφελούμενων Κοινωνικών Φροντιστηρίων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, 2018-2020). Για την αποφυγή κοινωνικού στιγματισμού προτείνεται η παροχή υπηρεσιών φροντιστηρίου για τα μαθήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ξένων γλωσσών μέσω «κάρτας ενισχυτικής διδασκαλίας» με την οποία οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να εντάσσονται στο φροντιστήριο της επιλογής τους.

γ. Υποστήριξη πολιτισμικής εκπαίδευσης στα σχολεία.

δ. Ανάπτυξη δράσεων υποστήριξης, για παράδειγμα, μέσω προσωπικών φροντιστών για παιδιά ΑμεΑ καθώς και μέσω ειδικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών με ειδικευμένο προσωπικό, εντός της εκπαίδευσης που παρέχεται στο γενικό πληθυσμό για την ισότιμη συμμετοχή των παιδιών με αναπηρίες στην εκπαίδευση. Στις υπηρεσίες αυτές να περιλαμβάνεται και η κάλυψη εξοπλισμού υποστήριξης. Αντίστοιχες υποστηρικτικές υπηρεσίες και τεχνολογικός εξοπλισμός δύναται να παρέχονται και σε άτομα με δυσκολίες όρασης και ακοής, επίσης εντός της εκπαίδευσης που παρέχεται στο γενικό πληθυσμό.

Πρόσθετες Δράσεις και Προτάσεις στον Άξονα 2

Διενεργήθηκε από την Περιφέρεια Κρήτης (Δ/νση Κοινωνικής Μέριμνας):

Υποστήριξη Ατόμων και ΑμεΑ, που φιλοξενούνται σε Δομές Κοινωνικής Φροντίδας, του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Κρήτης και ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Δομές Παιδικής Προστασίας, ΚΔΑΠμεΑ, ΚΔΗΦΑμεΑ, ΣΥΔ, με παροχή ειδών πρώτης ανάγκης για την κάλυψη βασικών αναγκών τους (είδη υπόδησης και προμήθεια ατομικών ειδών καθημερινής χρήσης), αλλά και τον περιορισμό ή την εξάλειψη του κοινωνικού τους αποκλεισμού στη δύσκολη κοινωνικοοικονομική περίοδο που διανύουμε. Υποστηρίχθηκαν 1208 άτομα. Η Δράση αυτή υλοποιήθηκε από ίδιους πόρους της Περιφέρειας Κρήτης.

Προτείνεται:

Διεξαγωγή προγραμμάτων για τη διερεύνηση του φαινομένου της παραβατικότητας ανηλίκων σε θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3. «ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ»

Προτεραιότητα 3.1: Ενεργοποίηση των ανέργων

Μέτρο 3.1.1. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης

Το μέτρο αφορά στις διαδικασίες προώθησης στην απασχόληση ευάλωτων ομάδων μέσα από προγράμματα συμβουλευτικής υποστήριξης και κατάρτισης Νέων Θέσεων Εργασίας, πρακτικής άσκησης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας, Κοινωνικού Εργασίας, Προγραμμάτων Νέων Επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσονται αντίστοιχες δράσεις στην Κρήτη κυρίως μέσω του ΟΑΕΔ και αφορούν σε προγράμματα και υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης.

Από τα στοιχεία μας προκύπτει (βλ. Παράρτημα Ι, Γράφημα 1.15 Είδος αιτημάτων στα Κέντρα Κοινότητας ανά έτος, 2018-2020) ότι διαχρονικά τόσο τα αιτήματα σχετικά με την απασχόληση όσο και τα αιτήματα σχετικά με την διασύνδεση μεταξύ πολιτών και άλλων υπηρεσιών καταλαμβάνουν ένα πολύ μικρό ποσοστό των εργασιών των Κέντρων Κοινότητας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα αιτήματα σχετικά με την απασχόληση αντιστοιχούσαν στο 1,9% του συνόλου των αιτημάτων στα Κέντρα Κοινότητας της Περιφέρειας Κρήτης και τα αιτήματα για παραπομπές-διασύνδεση το 6,7%.

Προτείνεται:

Η περαιτέρω ανάπτυξη δράσεων σε τοπικό επίπεδο μέσω της συνεργασίας Κέντρων Κοινότητας και περιφερειακών αναπτυξιακών και τοπικών προγραμμάτων, ειδικότερα της ΚΑΛΟ.

Μέτρο 3.1.2. Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Για την προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) ισχύει ο Ν. 4430/2016. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου ΚΑΛΟ του Υπουργείου Εργασίας, 1776 φορείς ΚΑΛΟ δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Στην Κρήτη υπάρχουν 95 φορείς ΚΑΛΟ (Παράρτημα ΙΙ – Χάρτης 2. 13 Δομές Κοινωνικής Οικονομίας σε σχέση με το ποσοστό μεταβολής της ανεργίας (2018-2020)). Εξ αυτών οι 51 φορείς είναι στην ΠΕ Ηρακλείου, 7 στην ΠΕ Λασιθίου, 17 στην ΠΕ Ρεθύμνου και 20 στην ΠΕ Χανίων. Στην Κρήτη, μόνο 2 φορείς είναι ΚΟΙΝΣΕΠ ένταξης ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων και 3 συνεταιρισμοί εργαζομένων και 4 ΚΟΙΣΠΕ. Οι υπόλοιποι είναι ΚΟΙΝΣΕΠ συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας. Το πολύ χαμηλό ποσοστό ΚΟΙΝΣΕΠ για

ειδικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες διαπιστώνεται και σε εθνικό επίπεδο όπου καταλαμβάνουν το 1% του συνόλου των φορέων ΚΑΛΟ (Ετήσια έκθεση ΚΑΛΟ Δ/νση ΚΑΛΟ, Υπουργείο Εργασίας, 2019-2020). Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινωνική Οικονομία, 2,8 εκατομμύρια φορείς κοινωνικής οικονομίας δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη καταλαμβάνοντας το 6,3% του εργατικού δυναμικού και προσφέροντας περισσότερες από 13 εκατομμύρια αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Η υποστήριξη και περαιτέρω ανάπτυξη των φορέων ΚΑΛΟ διαπιστώνεται ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο (Δ/νση ΚΑΛΟ Υπουργείου Εργασίας, ετήσιες εκθέσεις, Σχέδιο Δράσης ΕΕ για την Κοινωνική Οικονομία).

Προτείνονται:

- α. Ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ), μέσω χρηματοδοτήσεων επιχειρηματικών σχεδίων, ανάπτυξης θερμοκοιτίδων, εκπαίδευσης φορέων και ανέργων καθώς και δράσεων ενημέρωσης.
- β. Ανάπτυξη των ΚΟΙΝΣΕΠ ειδικών και ευάλωτων ομάδων
- γ. Αξιοποίηση του θεσμικού πλαισίου για της δημόσιες συμβάσεις (κοινωνικές συμβάσεις) στην υποστήριξη της ΚΑΛΟ και ειδικότερα για ειδικές και ευάλωτες ομάδες.
- δ. Χωρικές παρεμβάσεις με βάση τους δείκτες αποστέρησης στην Κρήτη για την ανάπτυξη ΚΑΛΟ μέσα από συμπράξεις φορέων.

Προτεραιότητα 3.2: Πρόσβαση ανέργων με σωρευτικά χαρακτηριστικά αποκλεισμού και άλλων ομάδων σε οικονομικά προσιτές και ποιοτικές υπηρεσίες

Μέτρο 3.2.1 - Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας

Το μέτρο περιλαμβάνει την ανάπτυξη υπηρεσιών στους τομείς ψυχοκοινωνικής στήριξης και πρόληψης κρίσεων, συμβουλευτικής και φροντίδας, διασύνδεση με υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσονται αντίστοιχες δράσεις στην Κρήτη όπως μέσω των Κέντρων Κοινότητας.

Μέτρο 3.2.2 - Πρόσβαση σε υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας και νοσηλείας

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου, έχουν αναπτυχθεί δομές στην Κρήτη με επιτυχία, όπως το πρόγραμμα βοήθεια στο σπίτι. Το πρόγραμμα αυτό εμφανίζει αυξημένη ζήτηση σε καιρό πανδημίας (covid-19) και καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο των Δήμων της Κρήτης.

(Παράρτημα II– Χάρτης 2. 6 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τους ηλικιωμένους σε σχέση με το ποσοστό εξαρτώμενου πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω).

Η κάλυψη τόσο των αναγκών στέγασης καθώς από την έρευνα μας προέκυψε ότι ένα σημαντικό μέρος των ΠΒΣ αντιμετωπίζει ζητήματα σε σχέση με την στέγαση (έλλειψη χώρων ή ακαταλληλότητα χώρων που χρίζουν ανακαίνισης) όσο και των αναγκών που σχετίζονται με ελλείψεις σχετικές με την υλικοτεχνική υποδομή. Λόγω της φύσεως του προγράμματος (μετακίνηση σε περιοχές της περιφέρειας και κάτοικόν επισκέψεις) ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην προμήθεια ή ανανέωση των οχημάτων για τη μετακίνηση των επαγγελματιών και στις πλέον απομακρυσμένες περιοχές.

Προτείνονται:

Η κάλυψη υλικοτεχνικών υποδομών στο πρόγραμμα βοήθεια στο σπίτι όπως οχήματα για τη μετακίνηση των επαγγελματιών και στις πλέον απομακρυσμένες περιοχές.

Μέτρο 3.2.3 - Πρόληψη της παραπομπής σε δομές κλειστής φροντίδας

Στο πλαίσιο του μέτρου 3.2.3. έχουν αναπτυχθεί αντίστοιχες δράσεις μέσω των Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ), των ΚΑΠΗ, των ΚΕΚΟΙΦΑΠΗ, των Κέντρων Κοινότητας, των Κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων και το Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι. (Παράρτημα II– Χάρτης 2. 6 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τους ηλικιωμένους σε σχέση με το ποσοστό εξαρτώμενου πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω).

Προτείνονται:

Η υποστήριξη και επέκταση των ανοικτών δομών φροντίδας ηλικιωμένων όπως τα ΚΗΦΗ καθώς και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών στην κοινότητα για την ενεργό γήρανση με τη

Το μέτρο αφορά στην ενίσχυση διαδικασιών αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και επανένταξης ενηλίκων που διαβιούν στα Παραρτήματα του Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας Κρήτης, ψυχικά ασθενών ενηλίκων και ανάπτυξης του Δικτύου Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ΑμεΑ. Στο συγκεκριμένο μέτρο έχουν αναπτυχθεί στην Περιφέρεια Κρήτης δομές όπως, Ξενώνες – Οικοτροφεία – ΚΟΙΣΠΕ – ΣΥΔ (Παράρτημα II, Χάρτης 2.9 Απεικόνιση θέσης δομών υποστήριξης ΑμεΑ σε σχέση με το ποσοστό των φορολογικών δηλώσεων που δικαιούνται Μείωση φόρου λόγω αναπηρίας και Χάρτης 2.12 Δομές Επανένταξης - Αποϊδρυματοποίησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης).

Προτείνονται:

α. Με βάση τις ανάγκες που έχουν καταγραφεί από την 7η ΥΠΕ, η δημιουργία:

1. Κέντρων Ημέρας για την υποστήριξη πασχόντων με άνοια και αυτισμό και

2. Προστατευόμενων Διαμερισμάτων.

β. Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας (ΚΑΛΟ) σε θέματα παροχής υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδα, μετακίνησης ηλικιωμένων και ΑΜΕΑ.

Μέτρο 3.2.5 Προώθηση της ενεργού γήρανσης

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου η Περιφέρεια Κρήτης λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για την ενεργό και υγιή γήρανση σε επίπεδο ΕΕ (European Innovation Partnership of Active and Healthy Ageing Reference Site Collaborative Network).

Η Δ/ση Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφέρειας Κρήτης ανέπτυξε δράσεις:

Υποστήριξη Ατόμων Τρίτης Ηλικίας που διαβιούν σε Αδειοδοτημένες Κλειστές Δομές της Περιφέρειας Κρήτης, με την υλοποίηση της δράσης «Διάθεση 91 tablets με εφαρμογές / προγράμματα κοινωνικής δικτύωσης και ενίσχυσης των ψυχολογικών και νοητικών δεξιοτήτων των ατόμων Τρίτης Ηλικίας που φιλοξενούνται στις ΜΦΗ της Περιφέρειας Κρήτης». Τα εν λόγω tablets χορηγήθηκαν σε 20 Δομές που φιλοξενούν ηλικιωμένους με σκοπό την επικοινωνία τους με τα μέλη του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, τη μείωση της κοινωνικής απομόνωσης και της μοναξιάς που βιώνουν αυτά τα άτομα λόγω και των περιοριστικών μέτρων εξαιτίας της πανδημίας COVID 19, αλλά και την προαγωγή της υγιούς και ενεργού γήρανσης. Η Δράση αυτή υλοποιήθηκε από ίδιους πόρους της Περιφέρειας Κρήτης.

Σε συνέχεια της ανωτέρω δράσης αναφέρεται επίσης η Έναρξη της διαδικασίας υλοποίησης του Προγράμματος «Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων για την Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής και τη Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Ηλικιωμένων που διαβιούν σε Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων "Όχι πια Μόνοι"», σε συνεργασία με το ΕΛΜΕΠΑ. Το Πρόγραμμα αφορά τη δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας, η οποία θα αποτελεί ένα εκπαιδευτικό ψηφιακό περιβάλλον που θα υποστηρίζει την πνευματική, σωματική και κοινωνική δραστηριότητα των ηλικιωμένων και θα περιλαμβάνει επίσης την εκπαίδευση των φροντιστών για την ενίσχυση της λειτουργικότητας των ηλικιωμένων. Η Δράση αυτή υλοποιήθηκε από ίδιους πόρους της Περιφέρειας Κρήτης.

Με βάση τα αποτελέσματα της συμμετοχής της Περιφέρειας Κρήτης (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης) στο ευρωπαϊκό έργο για την καταπολέμηση της μοναξιάς των ηλικιωμένων (FILO – "Fighting Loneliness"/ERASMUS+: <https://www.rotterdamuas.com/research/projects-and-publications/innovations-in-care/integrated-care/fightingloneliness/project/#flex>)

Προτείνονται:

Η ενίσχυση της ενεργού γήρανσης μέσω δράσεων στην κοινότητα με τη συμμετοχή των ανοικτών δομών φροντίδας ηλικιωμένων, των Κέντρων Κοινότητας και φορέων ΚΑΛΟ.

Προώθηση προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης.

Εκπαίδευση των άτυπων φροντιστών των ηλικιωμένων (οικογένεια κλπ) για την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των ηλικιωμένων και όχι αποκλειστικά για την ιατρική τους φροντίδα.

Δημιουργία ΚΟΙΝΣΕΠ για την ενίσχυση της κοινωνικότητας των ατόμων ηλικίας 65 και άνω που ζουν μόνα τους και αδυνατούν να μετακινηθούν ή ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές, στο πλαίσιο της καταπολέμησης της μοναξιάς των ηλικιωμένων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η δυνατότητα μετακίνησης των κοινωνικών υπηρεσιών σε απομακρυσμένες περιοχές είναι κρίσιμη (Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι και Κέντρα Κοινότητας).

Δράσεις καταπολέμησης του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4. «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΝ ΠΕΣΚΕ»

Ο Άξονας 4 αφορά σε μέτρα ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας της ΠΕΣΚΕ.

Μέτρο 4.1.1 Ανάπτυξη Κοινωνικού Πλουραλισμού

Το μέτρο 4.1.1. αφορά στην ανάπτυξη του τομέα της κοινωνίας των πολιτών (εθελοντικές οργανώσεις, ΜΚΟ, σύλλογοι αυτοβοήθειας κ.α.) που δραστηριοποιείται στο πεδίο της προστασίας ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

Προτείνεται η περαιτέρω ενίσχυση του κοινωνικού πλουραλισμού.

Μέτρο 4.1.2. Ανάπτυξη της Κοινωνικής Καινοτομίας

Το μέτρο αφορά στην κινητοποίηση όλων των φορέων (δημοσίου, ιδιωτικού και τρίτου τομέα) σε ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογής των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής.

Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί αντίστοιχες δράσεις όπως είναι η Σύμπραξη ΤΕΒΑ

Επίσης η Δ/ση Κοινωνικής Μέριμνας ανέπτυξε καινοτόμες δράσεις όπως:

Εγκατάσταση συστήματος «Αισθητήρων-Φάρων» για άτομα με προβλήματα όρασης και χαμηλού προσανατολισμού. Με τη δράση αυτή τίθεται σε λειτουργία μία προσομοίωση της διαδρομής που ενδιαφέρει το άτομο και μέσα από φωνητικές οδηγίες και με τη χρήση του κινητού οι χρήστες του εν λόγω συστήματος θα μπορούν να λαμβάνουν οδηγίες πλοήγησης προκειμένου να εντοπίζουν ευκολότερα το σημείο που επιθυμούν. Η δράση αυτή έχει ως κύριο στόχο την ισότιμη κοινωνική ένταξη των ατόμων με προβλήματα όρασης και η εγκατάσταση των συστημάτων ολοκληρώθηκε αρχικά και σε πιλοτικό επίπεδο στα Κεντρικά Διοικητήρια των 4 Περιφερειακών Ενότητων της Κρήτης. Θα εξυπηρετήσει περίπου 1500 άτομα με προβλήματα όρασης στην Περιφέρεια Κρήτης. Η Δράση αυτή υλοποιήθηκε από ίδιους πόρους της Περιφέρειας Κρήτης και αναφέρεται ως βέλτιστη πρακτική της.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου η Περιφέρεια Κρήτης (Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης) είναι σημείο αναφοράς για την ενεργό και υγιή γήρανση σε επίπεδο ΕΕ (European Innovation Partnership of Active and Healthy Ageing Reference Site Collaborative Network).

Στο πλαίσιο του ίδιου μέτρου, η Περιφέρεια Κρήτης (Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης, Γραφείο Ισότητας των Φύλων, Δ/ση Κοινωνικής Μέριμνας) σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης και το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο (ΕΛΜΕΠΑ), την

Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων (ΠΕΠΙΣ) Κρήτης, τις Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας (ΔΕΠΙΣ) Κρήτης, και άλλους φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα έχει πραγματοποιήσει δράσεις για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην Περιφέρεια Κρήτης. Σε αυτές, περιλαμβάνονται ενδεικτικά: ειδικές συνεργασίες με την εκπαίδευση για την καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων, Θερινό σχολείο με τη συμμετοχή κοριτσιών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην επιστήμη της τεχνολογίας και της ρομποτικής, οργάνωση εργαστηρίων γυναικείας επιχειρηματικότητας, την ενημέρωση νέων και εφήβων σε θέματα σεξουαλικής υγείας, ενημερωτικές ημερίδες σε θέματα παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, έμφυλης βίας, κ.α.

Συμβουλευτικά κέντρα για γυναίκες θύματα βίας δεν διαθέτουν οι Π.Ε. Χανίων και Λασιθίου. Τα στοιχεία (Γραμμή SOS 15900) δείχνουν σημαντική αύξηση των καταγγελιών βίας κατά των γυναικών στην Κρήτη οι οποίες αφορούν σχεδόν αποκλειστικά περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τα περιστατικά γυναικοκτονιών στην Κρήτη αναδεικνύουν την αναγκαιότητα δημιουργίας υποστηρικτικών υπηρεσιών για τις γυναίκες στις Π.Ε. του νησιού που δεν υφίστανται. Η παρουσία των δομών υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας στις περιοχές αυτές θα ενισχύσει επιπροσθέτως τις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των περιοχών σε ζητήματα καταπολέμησης της έμφυλης βίας στην Κρήτη (βλ. Παράρτημα II Χάρτης 2. 7 Θέση υπηρεσιών για την υποστήριξη γυναικών).

Προτείνονται:

- α. Υποστήριξη δράσεων αναφορικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων και της προάσπισης των ισότητας των φύλων.
- β. Υποστήριξη και επέκταση του δικτύου των συμβουλευτικών κέντρων.

Μέτρο 4.1.3. Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης

Το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης εντάχθηκε ως Αυτοτελές Τμήμα στον Οργανισμό της Περιφέρειας Κρήτης, με σχετική Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Κρήτης και της απόφασης έγκρισης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης με αριθμ. 8847/13-07-2018. Περιλαμβάνεται επίσης στο νέο Οργανισμό της Περιφέρειας Κρήτης, ΦΕΚ 762/26-02-2021, άρθρο 39, ως "Αυτοτελές Τμήμα Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης". Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία από τον Σεπτέμβριο του 2020 με τη χρηματοδοτική στήριξη του Ε.Π. "Κρήτη 2014-2020" (ΕΣΠΑ 2014-2020) και τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), για την περίοδο 2020-2023.

Έχει αναπτύξει το σύνολο των αρμοδιοτήτων του βάσει του άρθρου 14 του Ν. 4445/2016, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης (Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας / Τμήμα Κοινωνιολογίας) και ειδικευμένους κοινωνικούς επιστήμονες ως συνεργάτες. Οι δραστηριότητές του περιστρέφονται γύρω από 4 κεντρικούς ερευνητικούς άξονες: 1. Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 2. Αξιολόγηση Προγραμμάτων και Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες 3. Εντοπισμός και Ανάλυση Θυλάκων τοπικής αποστέρησης και φτώχειας στην Κρήτη και 4. Χαρτογράφηση και δυναμική κοινωνικών υπηρεσιών στην κάλυψη τοπικών αναγκών. Διαθέτει Διαδικτυακή Πύλη όπου δίνεται πρόσβαση στους πολίτες και σε ειδικό κοινό σε έρευνες, μελέτες, καλές πρακτικές, στατιστικά στοιχεία, χαρτογραφικά στοιχεία των υπηρεσιών και λίστα υπηρεσιών μέσω: <https://socialobservatory.crete.gov.gr>.

Το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης χρησιμοποιεί χαρτογραφικά στοιχεία ως χρήσιμα εργαλεία για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής, μέσω του Γεωπληροφοριακού Συστήματος της Περιφέρειας Κρήτης (GIS Crete). Στο πλαίσιο αυτό έχει χαρτογραφήσει (mapping) το σύνολο των κοινωνικών υπηρεσιών και προγραμμάτων καθώς και τη φτώχεια και αποστέρηση στην Κρήτη (θύλακες χωρικής αποστέρησης σε επίπεδο κοινότητας) γεγονός που συνιστά **καινοτομία στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας**.

Ένα σημαντικό μέρος του ερευνητικού έργου του Παρατηρητηρίου, των χαρτογραφημένων υπηρεσιών και των θυλάκων αποστέρησης στην Κρήτη, είναι διαθέσιμο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, μέσω της Διαδικτυακής Πύλης: <https://socialobservatory.crete.gov.gr>

Προτείνεται:

Η περαιτέρω υποστήριξη του Παρατηρητηρίου στο πλαίσιο του ΕΜ (Ν. 4445/2016), ειδικότερα της ενοποίησης των μητρών και του Ενιαίου Γεωπληροφοριακού συστήματος.

Μέτρο 4.1.4. Ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων της Στρατηγικής

Το μέτρο 4.1.4 αναδεικνύεται σε κρίσιμο παράγοντα ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας της ΠΕΣΚΕ. Στο πλαίσιο αυτό, είναι κομβικό να ενισχυθεί η ικανότητα των κοινωνικών υπηρεσιών (Δήμων, Περιφέρειας Κρήτης) στην Κρήτη ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίξουν με ολοκληρωμένο τρόπο την κοινωνική ανάπτυξη στο νησί. Η περιορισμένη δυναμική που παρουσιάζουν, οφείλεται στη σοβαρή κρίση που οι ίδιες αντιμετωπίζουν ως αποτέλεσμα της υποστελέχωσης, (Παράρτημα Ι, Γράφημα 1.7 Ανάγκες σε προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης), της έλλειψης τεχνογνωσίας (πχ σε συγχρηματοδοτούμενα έργα, ΚΑΛΟ και απασχόλησης) (Παράρτημα Ι, Γράφημα 1.10 Ανάγκη Κατάρτισης Προσωπικού

και Γράφημα 1.11 Ζητήματα Κατάρτισης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης) και υποδομών (Παράρτημα Ι, Γράφημα 1.12 Ύπαρξη στεγαστικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων και Γράφημα 1. 13 Ύπαρξη υλικοτεχνικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων). Η αδυναμία αυτή εντοπίζεται ιδιαίτερα στις αποστερημένες περιοχές καθιστώντας τις σχετικές παρεμβάσεις για την υποστήριξη των κοινωνικών υπηρεσιών ιδιαίτερα κρίσιμες για την περιοχές αυτές.

Προτείνονται:

α. Πρόσληψη κοινωνικών επιστημόνων (κοινωνικοί λειτουργοί, κοινωνιολόγοι, κοινωνικής πολιτικής κ.α.) πολιτικών επιστημόνων και οικονομολόγων, για τη στελέχωση των κοινωνικών υπηρεσιών και την κάλυψη αναγκών των πολιτών.

β. Κάλυψη υλικοτεχνικών υποδομών, όπως αγορά και διάθεση οχημάτων για κινητές μονάδες Κέντρων Κοινότητας και για το Πρόγραμμα Βοήθεια στο σπίτι προκειμένου να καλυφθούν ανάγκες κυρίως απομακρυσμένων περιοχών και Δήμων που δεν διαθέτουν Κέντρα Κοινότητας και Οργανωμένες Κοινωνικές Υπηρεσίες.

γ. Εκπαίδευση προσωπικού σε θέμα νομικά, διοικητικά, απασχόλησης (κυρίως στα Κέντρα Κοινότητας), ανάπτυξης ΚΑΛΟ, αντιμετώπισης κρίσεων, διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, κ.α.

Συμπεράσματα

Στην Περιφέρεια Κρήτης, διακρίνεται η σπουδαιότητα της υποστήριξης δράσεων και υπηρεσιών που προσλαμβάνουν αναπτυξιακό και ενεργητικό χαρακτήρα κοινωνικής ένταξης σε τοπικό επίπεδο καθώς και ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων σε αγροτικούς και αστικούς θύλακες αποστέρησης. Στις δράσεις αναπτυξιακού και ενεργητικού χαρακτήρα, εντάσσονται πρωτοβουλίες οι οποίες λειτουργούν εν είδη συμπληρωματικού «κοινωνικού εισοδήματος» για τα νοικοκυριά, μέσα από παροχές σε είδος. Πρόκειται για υπηρεσίες βασικών αγαθών, στέγασης, υγείας, πολιτισμού, αθλητισμού, εκπαίδευσης, φύλαξης παιδιών και ηλικιωμένων, πρόνοιας, οι οποίες όταν παρέχονται δωρεάν ενισχύουν τους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών και αφήνουν χώρο για την κάλυψη δαπανών που συνδέονται με άλλες καθημερινές ανάγκες που είναι κρίσιμες για την ευημερία. Στην περίπτωση φύλαξης παιδιών και ηλικιωμένων διαμορφώνεται επιπλέον δυναμική η οποία συνδέεται με την απεξάρτηση των ατόμων και την προώθησή τους στην απασχόληση. Η δυνατότητα αυτή προσλαμβάνει έμφυλες διαστάσεις καθώς οι γυναίκες είναι εκείνες που περισσότερο αποδεσμεύονται από την παροχή φροντίδας προς τα παιδιά και τους ηλικιωμένους ώστε να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Το ΤΕΒΑ και τα κοινωνικά παντοπωλεία έχουν σημαντικό ρολό να επιτελέσουν καθώς και να καλύπτουν βασικά είδη διαβίωσης των νοικοκυριών σε θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη. Σημαντικός είναι επίσης και ο ρόλος των κοινωνικών φροντιστηρίων που δύναται να αναπτυχθούν περαιτέρω για την κάλυψη ενισχυτικής διαδικασίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της συμμετοχής σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, στον αθλητισμό, στη μουσική, σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Παρατηρείται ωστόσο η κρισιμότητα της απρόσωπης και εξατομικευμένης διαδικασίας παροχής των ανωτέρω υπηρεσιών μέσω της χρήσης κάρτας για την αποφυγή κοινωνικού στιγματισμού και της συνεπαγόμενης αποθάρρυνσης της χρήσης του δικαιώματος επισιτιστικής βοήθειας από τους πολίτες που έχουν ανάγκη. Η αλλαγή παραδείγματος ως προς την ακολουθούμενη διαδικασία μειώνει το γραφειοκρατικό βάρος στις υπηρεσίες και βελτιώνει την ικανότητά τους να αξιοποιήσουν το διαθέσιμο προσωπικό τους στην αποτελεσματικότερη κάλυψη των αναγκών των πολιτών. Αναφορικά με την ενεργειακή φτώχεια προτείνεται η δωρεάν παροχή υπηρεσιών για την υποβολή αιτήσεων νοικοκυριών χαμηλών εισοδημάτων στο πρόγραμμα εξοικονομώ κατ' οίκον.

Διακρίνεται η αναγκαιότητα της υποστήριξης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και της κατ' οίκον φροντίδας, την οποία ανέδειξε περαιτέρω η περίοδος της πανδημίας. Η κάλυψη αναγκών στέγασης είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για τους άστεγους και τους μετακινούμενους πληθυσμούς (μετανάστες συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων παιδιών, ΡΟΜΑ) καθώς

και σε άλλους που αντιμετωπίζουν έκτακτες ανάγκες λόγω φυσικών καταστροφών (σεισμοί). Η υποστήριξη επίσης της αυτόνομης διαβίωσης των νέων που θέλουν να σπουδάσουν και ζουν σε ιδρύματα και των γυναικών-θυμάτων βίας με παράλληλη ενεργοποίησή τους στην τοπική αγορά εργασίας καθώς και η αυτόνομη ή και υποστηριζόμενη διαβίωση ΑΜΕΑ επίσης με παράλληλη ενεργοποίηση στην αγορά εργασίας. Προτείνονται επίσης η δημιουργία Κέντρων Ημέρας για την υποστήριξη πασχόντων με άνοια και αυτισμό καθώς και Προστατευόμενων Διαμερισμάτων.

Για την περαιτέρω υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους, προτείνεται η επέκταση των ΚΔΑΠ σε αποστερημένες περιοχές και ΚΔΑΠμεΑ, και η ευρύτερη κάλυψη φύλαξης βρεφών, όπως και η υποστήριξη των παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών και των Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας Παιδιών με Αναπηρίες (ΚΔΗΦ ΑμεΑ). Αναφορικά με τα δικαιώματα των παιδιών ΑΜΕΑ και την ισότιμη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση συμπεριλαμβανομένων παιδιών με μειωμένη όραση και προβλήματα ακοής, προτείνεται η υποστήριξη προσωπικών φροντιστών, συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών και εξοπλισμού στα σχολεία γενικού πληθυσμού. Επίσης κρίσιμη είναι η ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης της οικογένειας για την πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση κρίσεων η οποία δύναται να ενισχυθεί με καλύτερο συντονισμό και στελέχωση μεταξύ κοινωνικών υπηρεσιών, υπηρεσιών εκπαίδευσης και υγείας.

Αναφορικά με τους ηλικιωμένους σημαντικές είναι οι δράσεις αποϊδρυματοποίησης και ενεργού γήρανης, στις οποίες συμβάλει το σύνολο του δικτύου ανοικτής φροντίδας ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ, ΚΑΠΗ, ΚΑΚΟΙΦΑΠΗ, Βοήθεια στο Σπίτι) στην Κρήτη, με προτεινόμενη την περαιτέρω επέκταση του δικτύου ΚΗΦΗ και της υποστήριξης του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται η ανάπτυξη πρωτοβουλιών καταπολέμησης της μοναξιάς των ηλικιωμένων μέσω της ενίσχυσης του κοινωνικού μέρους των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών, της καλύτερης δικτύωσης μεταξύ τους και της κινητοποίηση των Κέντρων Κοινότητας στο πεδίο αυτό. Η εκπαίδευση των άτυπων φροντιστών των ηλικιωμένων προς την κατεύθυνση της κοινωνικής ενδυνάμωσης των ηλικιωμένων, η καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού και η δημιουργική απασχόληση των ηλικιωμένων είναι εξίσου σημαντικές παρεμβάσεις.

Στο πεδίο της ενεργού ένταξης και ένταξης στην εργασία, κρίσιμη θεωρείται η ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ), με τη συμβολή των Κέντρων Κοινότητας στην ένταξη στην εργασία ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων. Ως προς τα ζητήματα ισότητας των φύλων αναδεικνύεται η σημαντικότητα της διαμόρφωσης προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στα σχολεία αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Η επέκταση του δικτύου των συμβουλευτικών κέντρων σε όλες τις Π.Ε. (Λασιθίου που δεν

διαθέτει καμία δομή για την υποστήριξη γυναικών και Χανίων) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή.

Για την ισότιμη συμμετοχή στις παροχές και τις υπηρεσίες προτείνεται επιπροσθέτως η υποστήριξη διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των επαγγελματιών σε όλους τους τομείς, η πολιτισμική διαμεσολάβηση στον τομέα της υγείας και στα Κέντρα Κοινότητας, η ανάπτυξη δράσεων καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Ιδιαίτερα κρίσιμες για την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων θεωρούνται:

α. Οι χωρικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σύμφωνα με τους χαρτογραφημένους θύλακες αποστέρησης στην Κρήτη και στη βάση της διαφορετικότητας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Στους θύλακες περιλαμβάνονται και πληθυσμοί που ζουν σε καταυλισμούς, όπως και περιοχές που έχουν πληγεί από τον καταστροφικό σεισμό του 2021. Οι χωρικοί θύλακες αποτυπώνουν τοπικές (σε επίπεδο κοινότητας) ανάγκες για απασχόληση, εκπαίδευση, στέγαση, θέρμανση, πρόνοια- φροντίδα.

β. Η ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών υπηρεσιών να υποστηρίξουν την κοινωνική ανάπτυξη στην Κρήτη, ειδικά στις πιο αποστερημένες περιοχές (θύλακες αποστέρησης), μέσω της καλύτερης (ποσοτικά και ποιοτικά) στελέχωσης των κοινωνικών υπηρεσιών (έμφαση στους κοινωνικούς επιστήμονες), της αξιοποίησης του υφιστάμενου προσωπικού, της ενίσχυσης των επαγγελματικών προσόντων και της τεχνογνωσίας σε συγχρηματοδοτούμενα έργα).

γ. Η βελτιστοποίηση της αξιοποίησης του δικτύου των Κέντρων Κοινότητας για τη διάγνωση τοπικών αναγκών και την ενεργοποίηση παρεμβάσεων στην τοπική αγορά εργασίας, ειδικότερα στον τομέα της ΚΑΛΟ. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται επιπροσθέτως η επέκταση του δικτύου σε όλους τους Δήμους ή και η χρήση κινητών μονάδων για την κάλυψη αναγκών και των πλέον απομακρυσμένων και αποστερημένων περιοχών.

δ. Η ενίσχυση της διακυβέρνησης της στρατηγικής μέσω του κοινωνικού διαλόγου, της αξιοποίησης των στοιχείων των ερευνών στο πεδίο και της ενοποίησης και προσβασιμότητας των μητρώων του Εθνικού Μηχανισμού μέσω της χρήσης Ενιαίου Γεωπληροφοριακού Συστήματος (ΕΜ & Περιφερειακά Παρατηρητήρια Κοινωνικής Ένταξης).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Ερευνητικός Άξονας 1: : «Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη»	
Δείκτες που περιλαμβάνονται στο 1ο Παραδοτέο και είναι διαθέσιμοι στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/Researches/A%201%20D%201.pdf	
1	Κατάταξη των περιφερειακών ενοτήτων της περιφέρειας Κρήτης βάσει του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, στο σύνολο των περιφερειακών ενοτήτων που απαρτίζουν την επικράτεια
2	Σχετική θέση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ των περιφερειακών ενοτήτων της Κρήτης, σε σύγκριση με το εθνικό μέσο (=100) 200-2017
3	Εκτιμώμενος πληθυσμός περιφέρειας Κρήτης 1981
4	Εκτιμώμενος πληθυσμός περιφέρειας Κρήτης 1991
5	Εκτιμώμενος πληθυσμός περιφέρειας Κρήτης 2001
6	Εκτιμώμενος πληθυσμός περιφέρειας Κρήτης 2011
7	Εκτιμώμενος πληθυσμός περιφέρειας Κρήτης 2019
8	Εκτιμώμενος πληθυσμός Κρήτης ως ποσοστό της επικράτειας 1981
9	Εκτιμώμενος πληθυσμός Κρήτης ως ποσοστό της επικράτειας 1991
10	Εκτιμώμενος πληθυσμός Κρήτης ως ποσοστό της επικράτειας 2001
11	Εκτιμώμενος πληθυσμός Κρήτης ως ποσοστό της επικράτειας 2011
12	Εκτιμώμενος πληθυσμός Κρήτης ως ποσοστό της επικράτειας 2019
13	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 0-14 ετών 1981

14	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 0-14 ετών 1991
15	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 0-14 ετών 2001
16	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 0-14 ετών 2011
17	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 0-14 ετών 2019
18	Πληθυσμούς 0-14 ετών ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 1981
19	Πληθυσμούς 0-14 ετών ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 1991
20	Πληθυσμούς 0-14 ετών ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 2001
21	Πληθυσμούς 0-14 ετών ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 2011
22	Πληθυσμούς 0-14 ετών ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 2019
23	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 65 ετών και άνω 1981
24	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 65 ετών και άνω 1991
25	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 65 ετών και άνω 2001
26	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 65 ετών και άνω 2011
27	Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 65 ετών και άνω 2019
28	Πληθυσμούς 65 ετών και άνω ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 1981
29	Πληθυσμούς 65 ετών και άνω ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 1991

30	Πληθυσμούς 65 ετών και άνω ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 2001
31	Πληθυσμούς 65 ετών και άνω ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 2011
32	Πληθυσμούς 65 ετών και άνω ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας Κρήτης 2019
33	Διαχρονική εξέλιξη του εργατικού δυναμικού (εργαζόμενων και ανέργων) της Κρήτης, σε χιλιάδες άτομα, 1981-2019
34	Απασχόληση κατά κλάδο, χιλιάδες άτομα, Κρήτη, 1981-2019
35	Μακροχρόνια διακύμανση του πληθυσμού των ανέργων βάσει διάρκειας παραμονής τους στην κατάσταση ανεργίας, χιλιάδες άτομα, Κρήτη, 1987-2019
36	Ποσοστιαία κατανομή εργαζομένων βάσει του μεγέθους της επιχείρησης στην Ελλάδα και την περιφέρεια Κρήτης, 1992, 2000, 2010 και 2019
37	Λόγος ακαθάριστη προστιθέμενης αξίας ανά εργαζόμενο κατά κλάδο, σε χιλιάδες ευρώ, σταθερές τιμές 2020, 2000 έως 2018, Κρήτη και Ελλάδα
38	Κατάταξη περιφερειών της Ελλάδας, βάσει του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους κοινής αγοραστικής δύναμης, μεταξύ 252 περιφερειών επιλεγμένων χωρών της ΕΕ.
39	Λόγος εισοδήματος πέμπτου προς πρώτου πενθημορίου (s80/s20) κατά περιφέρεια SILC 2019 (εισοδήματα 2018)
40	Σχετικός και σταθμισμένος δείκτης φτώχειας, Ελλάδα (2008-2019)
41	Δείκτης φτώχειας ανά περιφέρεια στην Ελλάδα, 2018-2019
42	Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων σε χρήμα στη μείωση της φτώχειας ανά περιφέρειες στην Ελλάδα, 2019
43	Ακραία υλική αποστέρηση ανά περιφέρειες στην Ελλάδα, 2019
44	Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά περιφέρειες στην Ελλάδα (2019)

Δείκτες που περιλαμβάνονται στο 2ο Παραδοτέο και είναι διαθέσιμοι στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/Researches/D%202-2.pdf 	
45	Κατάταξη (σχετική θέση) των περιφερειών της ελληνικής επικράτειας, βάσει του κατά κεφαλήν εισοδήματος (υπολογισμένο σε όρους κοινής αγοραστικής δύναμης), μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ.
46	Δείκτης ανισότητας Gini των περιφερειών, 2017-2019
47	Δείκτης ανισότητας Μέσης Απόκλισης Λογαρίθμων (L) των περιφερειών, 2017-2019
48	Δείκτης ανισότητας Atkinson ($A_e=1$) των περιφερειών, 2017-2019
49	Καμπύλη κατανομής εισοδήματος Lorenz, 2019, Ελλάδα.
50	Καμπύλη κατανομής εισοδήματος Lorenz, 2019, Κρήτη
51	Ποσοστό μεταβολής της ανισότητας εισοδήματος, ανά δείκτης ανισότητας, που οφείλεται στις λοιπές κοινωνικές μεταβιβάσεις και στις συντάξεις, ανά περιφέρεια, 2019.
52	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο το επίπεδο εκπαίδευσης των ατόμων στην Ελλάδα, 2019
53	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο το επίπεδο εκπαίδευσης των ατόμων στην Κρήτη, 2019
54	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο την εργασιακή κατάσταση των ατόμων στην Ελλάδα, 2019
55	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο την εργασιακή κατάσταση των ατόμων στην Κρήτη, 2019
56	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο τον τύπο νοικοκυριού στην Ελλάδα, 2019
57	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο τον τύπο νοικοκυριού στην Κρήτη, 2019
58	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο την ηλικία των ατόμων στην Ελλάδα, 2019

59	Ποσοστιαίες μεταβολές των δεικτών ανισότητας πριν και μετά τις μεταβιβάσεις, με κριτήριο την ηλικία των ατόμων στην Κρήτη, 2019
60	Ποσοστό (%) ανισότητας που οφείλεται σε διάφορες πληθυσμιακές ομάδες, με βάση τα χαρακτηριστικά των ατόμων, Ελλάδα, περιφέρεια Κρήτης, 2019
61	Ποσοστό, χάσμα και ένταση της φτώχειας, Έρευνα 2020 (εισοδήματα 2019
62	Δείκτες υλικής αποστέρησης (%) ανά διοικητική περιφέρεια, 2020
63	Αντικείμενα υλικής αποστέρησης (%), περιφέρεια Κρήτης και Ελλάδα, 2020
64	Ποσοστά (%) φτώχειας σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2017-2019 (έρευνες 2018-2020).
65	Όρια σχετικής φτώχειας και κίνδυνος φτώχειας σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2008- 2019 (έρευνες 2009-2020)
66	Ποσοστά (%) έντονης υλικής αποστέρησης σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2017-2019 (έρευνες 2019-2020).
67	Κοινωνικές μεταβιβάσεις και κίνδυνος φτώχειας ανά περιφέρεια, 2019
68	Προσδιοριστικοί παράγοντες του κινδύνου φτώχειας, περιφέρεια Κρήτης, 2019.
69	Ανάλυση SEM, περιφέρεια Κρήτης, 2019.
70	Φτώχεια ή Κοινωνικός αποκλεισμός στην περιφέρεια Κρήτης, 2020
71	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο το επίπεδο εκπαίδευσης των ατόμων, Ελλάδα, 2019
72	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο το επίπεδο εκπαίδευσης των ατόμων, Κρήτη, 2019
73	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο την εργασιακή κατάσταση των ατόμων, Ελλάδα, 2019
74	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο την εργασιακή κατάσταση των ατόμων, Κρήτη, 2019

75	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο τον τύπο των νοικοκυριών των ατόμων, Ελλάδα, 2019
76	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο τον τύπο των νοικοκυριών των ατόμων, Κρήτη, 2019
77	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο την ηλικιακή ομάδα των ατόμων, Ελλάδα, 2019
78	Δείκτες ανισότητας εισοδήματος με κριτήριο την ηλικιακή ομάδα των ατόμων, Κρήτη, 2019
Ερευνητικός Άξονας 2: «Προγράμματα Κοινωνικής Ένταξης & Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες»	
Δείκτες που περιλαμβάνονται στο 2ο Παραδοτέο και είναι διαθέσιμοι στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/Researches/D%206%207-1.pdf	
79	Αριθμός εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα ΠΕ και ανα Δήμο 2018-2020
80	Αριθμός εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα έτος 2018-2020
81	Φύλο εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα ΠΕ και ανα Δήμο 2018-2020
82	Φύλο εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα έτος 2018-2020
83	Οικογενιακή Κατάσταση εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα ΠΕ και ανα Δήμο 2018-2020
84	Οικογενιακή Κατάσταση εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα έτος 2018-2020
85	Εθνικότητα εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα ΠΕ και ανα Δήμο 2018-2020
86	Εθνικότητα εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα έτος 2018-2020
87	Επαγγελματική κατάσταση εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα ΠΕ και ανα Δήμο 2018-2020

88	Επαγγελματική κατάσταση εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα έτος 2018-2020
89	Επίπεδο Εκπαίδευσης εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα ΠΕ και ανα Δήμο 2018-2020
90	Επίπεδο Εκπαίδευσης εγγεγραμμένων ωφελούμενων στα Κέντρα Κοινότητας ανα έτος 2018-2020
Ερευνητικός Άξονας 3: «Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης και Φτώχειας στην Κρήτη»	
Δείκτες που περιλαμβάνονται στο 2ο Παραδοτέο και είναι διαθέσιμοι στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/Researches/D%2010-1.pdf	
91	Ποσοστό δηλώσεων κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2018
92	Ποσοστό δηλώσεων κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2019
93	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά δήλωση 2018
94	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά δήλωση 2019
95	Μέσο φορολογητέου εισόδημα ανά δήλωση 2018
96	Μέσο φορολογητέου εισόδημα ανά δήλωση 2019
97	Δηλωθέν ποσοστό του φορολητέου 2018
98	Δηλωθέν ποσοστό του φορολητέου 2019
99	Ποσοστιαία μεταβολή του δηλωθέντος επί του φορολογιτέου 2018-2019
100	Ποσοστό αριθμού δηλώσεων με αναπηρία προς συνολικές δηλώσεις 2018

101	Ποσοστό αριθμού δηλώσεων με αναπηρία προς συνολικές δηλώσεις 2019
102	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2018 ως προς το σύνολο
103	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2019 ως προς το σύνολο
104	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2019
105	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2019
106	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/19
107	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/19
108	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/19
109	Ποσοστό επιδοτούμενων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2019
110	Ποσοστό επιδοτούμενων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2019
111	Ποσοστό επιδοτούμενων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2019
112	Ποσοσταία μεταβολή εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 01/2019 και 08/2019
113	Ποσοσταία μεταβολή εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 05/2018 και 05/2020
114	Ποσοστό απασχολούμενων σε επαγγέλματα χωρίς ειδίκευση το 2011
115	Ποσοστό νοικοκυριών σε μη κανονική κατοικία (χωρίς τα συλλογικά καταλύματα) το 2011
116	Ποσοστό ανέργων το 2011

117	Ποσοστό νέων ανέργων το 2011
118	Ποσοστό συνολικά ανέργων το 2011
119	Ποσοστό νοικοκυριών σε ενοίκιο το 2011
120	Ποσοστό νοικοκυριών σε παραχώρηση το 2011
121	Ποσοστό νοικοκυριών σε ενοίκιο και παραχώρηση το 2011
122	Ποσοστό απασχολούμενων κάτω από 20 ώρες την εβδομάδα το 2011
123	Ποσοστό εξαρτημένου (νέου ηλικίας 0-14) πληθυσμού το 2011
124	Ποσοστό εξαρτημένου (ηλικιωμένου ηλικίας 65 και άνω) πληθυσμού το 2011
125	Ποσοστό εξαρτημένου (νέου και ηλικιωμένου) πληθυσμού το 2011
126	Ποσοστό πληθυσμού από την Ελλάδα το 2011
127	Ποσοστό πληθυσμού από ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες το 2011
128	Ποσοστό πληθυσμού από λοιπές χώρες το 2011
129	Ποσοστό νοικοκυριών χωρίς θέρμανση το 2011
130	Ποσοστό πληθυσμού με επιδόματα ως κύρια πηγή εισοδήματος το 2011
131	Ποσοστό πληθυσμού με αποταμιεύσεις ως κύρια πηγή εισοδήματος το 2011
132	Ποσοστό πληθυσμού χωρίς αυτοκίνητο το 2011

133	Ποσοστό νοικοκυριών χωρίς μόνωση το 2011
134	Ποσοστό πληθυσμού άνω των 12 εκτός εκπαίδευσης, που έχει ολοκληρώσει έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (iscd 1) το 2011
135	Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 15-18 που έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (iscd 2), και είναι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης το 2011
136	Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 19-24 που έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (iscd 2), και είναι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης το 2011
137	Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας μεταξύ 22-64 με τριτοβάθμια ή ανώτερη εκπαίδευση (iscd 6α +) το 2011
138	Στεγαστική φτώχεια: κατοικία μικρότερη από το 60% του διάμεσου των τμ κατοικίας/άτομο στην Κρήτη
139	Ποσοστό οικ. ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου στη γεωργία
140	Ποσοστό οικ. ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου σε βιομηχανία-κατασκευές
141	Ποσοστό οικ. ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου σε καταλύματα -εστίαση
142	Οι τιμές του Δείκτη ΣΠΑ
143	Η ιεραρχική κατάταξη ως προς το συνολικό Δείκτη ΣΠΑ σε πεμπτημόρια
Ερευνητικός Άξονας 4: Χαρτογράφηση κοινωνικών υπηρεσιών και διάγνωση αναγκών	
Δείκτες που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Κοινωνικών Συνθηκών στην Κρήτη την περίοδο 2018-2020. Η δυναμική των κοινωνικών υπηρεσιών, διαθέσιμη στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/MELETES/Report%20-%20Crete2_AL_FINAL%20FEB%202022.pdf	
145	Πληθυσμός Κρήτης ανά Δήμο και Περιφερειακή Ενότητα (2011)

146	Αναλογία Φύλου ανά Δήμο και Π.Ε. (2011)
147	Σύνθεση πληθυσμού ανά Εθνικότητα ανά Δήμο και Π.Ε. (2011)
148	Εκπαιδευτικό Επίπεδο Πληθυσμού Κρήτης ανά Δήμο και Π.Ε. (2011)
149	Ποσοστό εξαρτημένου (νέου και ηλικιωμένου) πληθυσμού (2011)
150	Ποσοστό ανεργίας σε Περιφέρεια Κρήτης, Ελλάδα και ΕΕ 27 (2009-2020)
151	Ανεργία ανά φύλο διαχρονικά (2009-2020)
152	Ποσοστό ανεργίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης (2009-2020)
153	Ποσοστό μεταβολής ανεργίας στην Περιφέρεια Κρήτης (2019-2020)
154	Ποσοστό Μακροχρόνιας ανεργίας επί του συνόλου των ανέργων (2019-2020)
155	Ποσοστά Μακροχρόνιας ανεργίας ανά Φύλο (2019-2020)
156	Ποσοστό Μακροχρόνιας ανεργίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης (2019-2020)
157	Σχολική Διαρροή ανά Περιφέρεια (2019)
158	Σχολική διαρροή ανά ΠΕ στην Κρήτη (% , 2020)
159	Σχολική διαρροή ανά δήμο στην Κρήτη (% , 2020)
160	Μεταβολή συνολικού αριθμού δικαιούχων ΕΕΕ (ή ΚΕΑ) (2018-2020)
161	Αριθμός Ωφελούμενων ΕΕΕ (ΚΕΑ) ανά Περιφερειακή Ενότητα και έτος (2018-2020)

162	Ποσοστό δικαιούχων ΕΕΕ ανά δήμο, ΠΕ και Κρήτης, για το έτος 2020 σε σχέση με τον πληθυσμό του δήμου, των ΠΕ και της Κρήτης, κατά την απογραφή του 2011
163	Αναλογία δικαιούχων επιδόματος στέγασης για το έτος 2020 ανά Δήμο και ΠΕ σε σχέση με τον πληθυσμό του δήμου και της ΠΕ σύμφωνα με την απογραφή του 2011
164	Συνολικός Αριθμός δικαιούχων επιδόματος Στέγασης (2019-2020)
165	Μεταβολή του αριθμού των δικαιούχων Επιδόματος Στέγασης (2019-2020)
166	Πλήθος παρεχόμενων υπηρεσιών Δήμων Κρήτης ανά κατηγορία σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης (2021)
167	Πλήθος παρεχόμενων υπηρεσιών των Δήμων Κρήτης ανά είδος σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (2021)
168	Πλήθος παρεχόμενων υπηρεσιών των Δήμων Κρήτης ανά κοινωνική ομάδα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης (2021)
169	Πλήθος παρεχόμενων υπηρεσιών των Δήμων Κρήτης ανά ομάδα ωφελούμενων σε επίπεδο Περιφερειακής ενότητας (2021)
170	Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν από τις υπηρεσίες των Δήμων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης
171	Ποσοστά επί του συνόλου των εξυπηρετούμενων των υπηρεσιών των Δήμων ανά ομάδα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης
172	Αναλογία αιτήσεων ανά δομή προς το σύνολο των αιτήσεων ανά ΠΕ για τα έτη 2018-2020
173	Υφιστάμενο προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων (2020)
174	Ανάγκες Δήμων σε προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και Περιφερειακών Ενοτήτων (2020)
175	Μορφή Απασχόλησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, ΠΕ και Δήμων (2020)
176	Πηγή χρηματοδότησης κοινωνικών προγραμμάτων και υπηρεσιών ανά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο (2020)
177	Μορφή Οργάνωσης παροχής Κοινωνικών Υπηρεσιών και Προγραμμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)

178	Ανάγκη επιπλέον κατάρτισης για το προσωπικό των Δημοτικών υπηρεσιών και των προγραμμάτων
179	Ζητήματα για τα οποία υπάρχει ανάγκη Κατάρτισης
180	Ύπαρξη στεγαστικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων
181	Ύπαρξη υλικοτεχνικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων
182	Κοινωνικά Χαρακτηριστικά των εξυπηρετούμενων από τα Κέντρα Κοινότητας
183	Συνολικός Αριθμός Αιτήσεων στα Κέντρα Κοινότητας
184	Είδος αιτημάτων στα Κέντρα Κοινότητας ανά έτος 2018-2020
185	Υφιστάμενο προσωπικό Κέντρων Κοινότητας 2020
186	Ανάγκες σε προσωπικό Κέντρων Κοινότητας ανά ειδικότητα 2020
187	Αιτήματα Κατάρτισης εργαζομένων στα Κέντρα Κοινότητας 2020
188	Στεγαστικές ανάγκες Κέντρων Κοινότητας
189	Ανάγκες Υλικοτεχνικής Υποδομής Κέντρων κοινότητας
190	Υφιστάμενο προσωπικό κοινωνικών υπηρεσιών Περιφέρειας Κρήτης (2021)
191	Ανάγκες σε προσωπικό κοινωνικών υπηρεσιών περιφέρειας Κρήτης (2021)
Ερευνητικός Άξονας 4: Χαρτογράφηση κοινωνικών υπηρεσιών και διάγνωση αναγκών	

Δείκτες που περιλαμβάνονται στην Έκθεση για τα Στοιχεία εξυπηρετούμενων στα Κέντρα Κοινότητας, η οποία είναι διαθέσιμη στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/MELETES/Community%20Centers.pdf 	
192	Αριθμός Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας, σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2018-2020)
193	Αριθμός Εγγεγραμμένων ΡΟΜΑ στα Κέντρα Κοινότητας σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2018-2020)
194	Φύλο Εγγεγραμμένων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)
195	Φύλο Εγγεγραμμένων ΡΟΜΑ σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)
196	Εγγεγραμμένοι ανά Ηλικιακή Ομάδα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)
197	Εγγεγραμμένοι ΡΟΜΑ ανά Ηλικιακή Ομάδα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)
198	Εθνικότητα Εγγεγραμμένων στα Κέντρα Κοινότητας σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)
199	Εγγεγραμμένοι Ειδικών και Ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2020)
200	Αριθμός Επισκέψεων στα Κέντρα Κοινότητας ανά Έτος σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων (2018-2020)
Ερευνητικός Άξονας 4: Χαρτογράφηση κοινωνικών υπηρεσιών και διάγνωση αναγκών	
Δείκτες που περιλαμβάνονται στην Έκθεση για τα Στοιχεία Μεταναστών στην Κρήτη, η οποία είναι διαθέσιμη στο: https://socialobservatory.crete.gov.gr/gallery/MELETES/Migration%20in%20Crete%20Statistics_site.pdf 	
201	Ωφελούμενοι Προγράμματος Ήλιος ανά Έτος σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και Περιφερειακής Ενότητας (2019-2020)
202	Αριθμός αιτήσεων για Άδεια Παραμονής ανά έτος σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και Περιφερειακής Ενότητας (2003-2021)

203	Αριθμός αιτήσεων για άδεια παραμονής ανά έτος σε επίπεδο περιφερειακής Ενότητας (2003- 2021)
204	Ποσοστό Μεταναστών ανά Περιφερειακή Ενότητα (2021)
205	Φύλο Μεταναστών σε Επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και Περιφερειακής Ενότητας (2021)
206	Υπηκοότητα Μεταναστών σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και ανά Περιφερειακής Ενότητας (2021)

Ενδεικτικά δεδομένα: 1ος Ερευνητικός Άξονας - «Εισόδημα & Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη»

Πίνακας 1. 1 Κατάταξη (σχετική θέση) των περιφερειών της ελληνικής επικράτειας, βάσει του κατά κεφαλήν εισοδήματος (υπολογισμένο σε όρους κοινής αγοραστικής δύναμης), μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ.

	2015	2019	Μεταβολή θέσεων
Αττική	111 ^η	112 ^η	-1
Νότιο Αιγαίο	156 ^η	173 ^η	-17
Δυτική Μακεδονία	170 ^η	217 ^η	-47
Ιόνια Νησιά	195 ^η	201 ^η	-6
Στερεά Ελλάδα	201 ^η	206 ^η	-5
Κρήτη	203 ^η	214 ^η	-11
Πελοπόννησος	207 ^η	216 ^η	-9
Βόρειο Αιγαίο	216 ^η	237 ^η	-21
Κεντρική Μακεδονία	217 ^η	222 ^η	-5
Θεσσαλία	218 ^η	225 ^η	-7
Δυτική Ελλάδα	220 ^η	232 ^η	-12
Ήπειρος	223 ^η	234 ^η	-11
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	230 ^η	235 ^η	-5

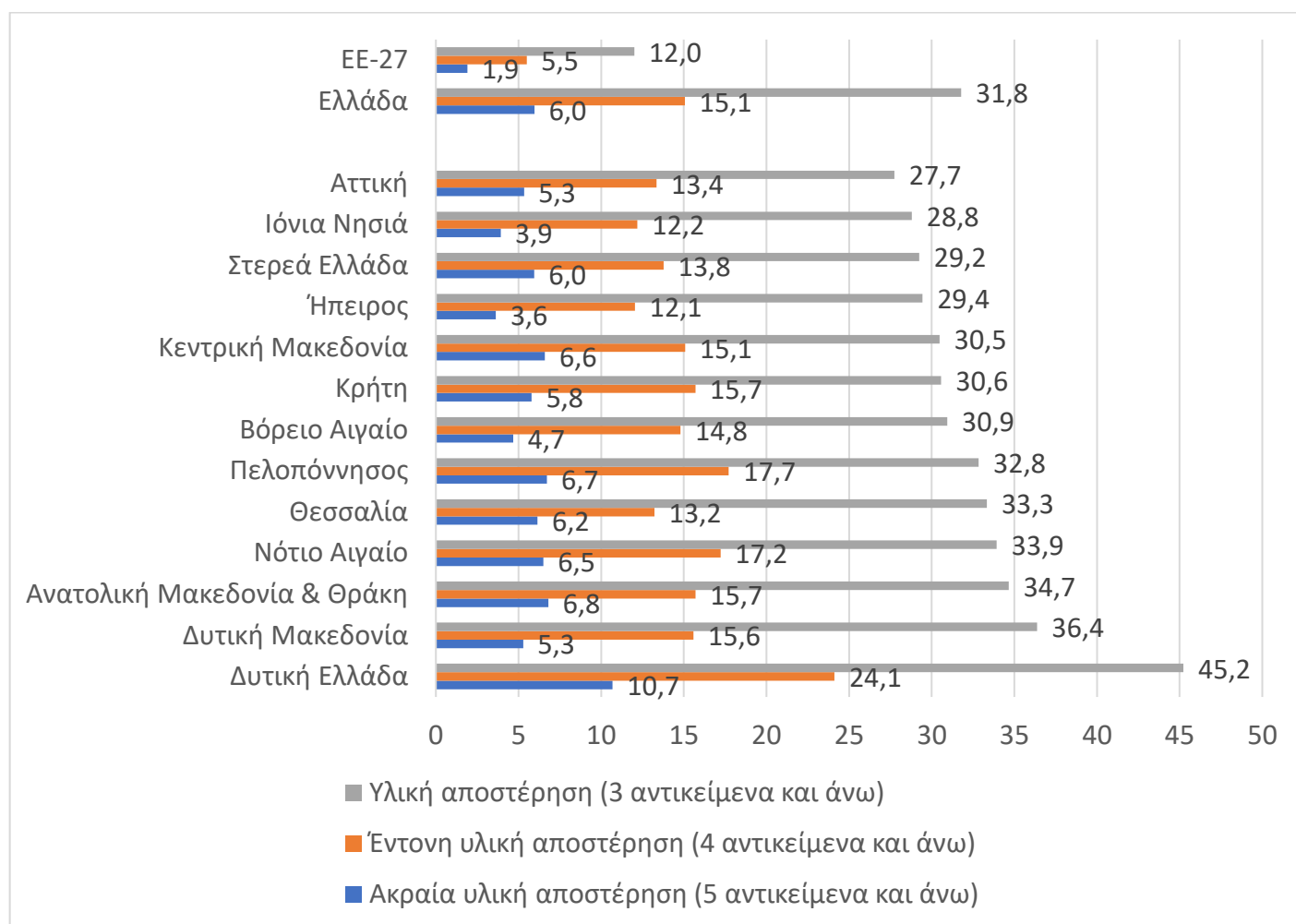
Πηγή: Eurostat, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκθεση Αποτελεσμάτων»

Πίνακας 1. 2 Ποσοστό (%) ανισότητας που οφείλεται σε διάφορες πληθυσμιακές ομάδες, με βάση τα χαρακτηριστικά των ατόμων, Ελλάδα, περιφέρεια Κρήτης, 2019.

		L	T	C ²
Επίπεδο εκπαίδευσης	Ελλάδα	12,2	12,4	8,1
	Κρήτη	7,8	8,9	7,8
Κατάσταση απασχόλησης	Ελλάδα	11,4	10,8	6,5
	Κρήτη	8,0	8,5	6,8
Τύπος νοικοκυριού	Ελλάδα	3,1	3,0	1,8
	Κρήτη	6,8	7,3	6,0
Ηλικιακή ομάδα	Ελλάδα	0,4	0,4	0,3
	Κρήτη	1,6	1,7	1,4

Πηγή: SILC, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκθεση Αποτελεσμάτων»

Γράφημα 1. 1 Δείκτες υλικής αποστέρησης (%) ανά διοικητική περιφέρεια, 2020

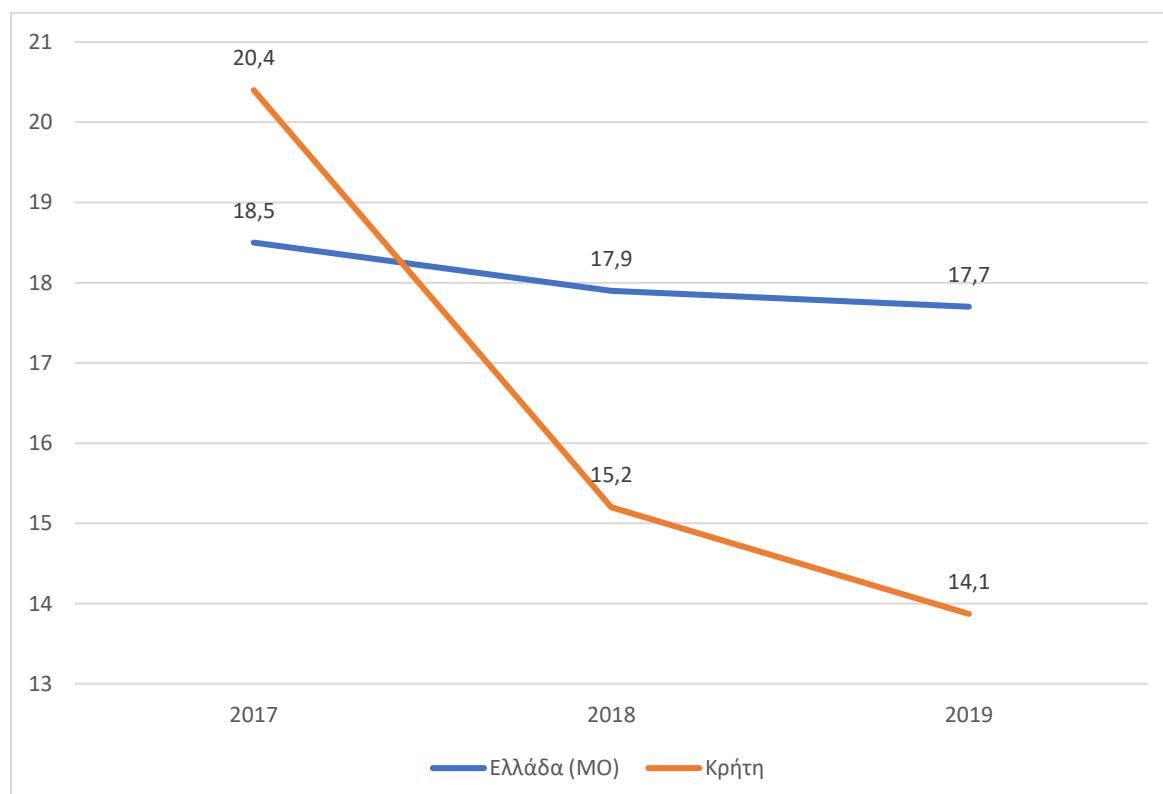
Πηγή: SILC, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκθεση Αποτελεσμάτων»

Γράφημα 1. 2 Αντικείμενα υλικής αποστέρησης (%), περιφέρεια Κρήτης και Ελλάδα, 2020

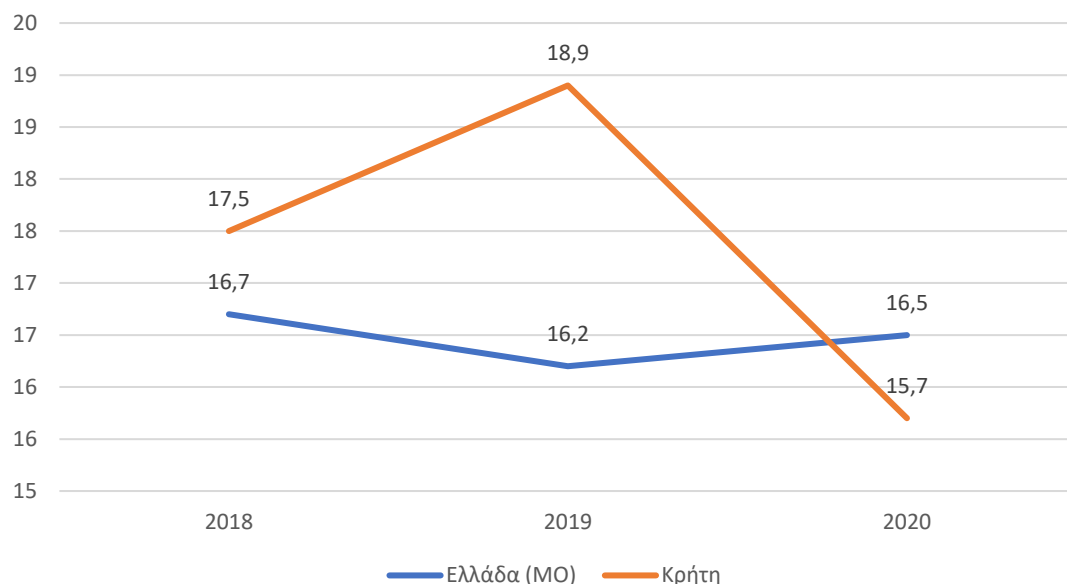
Πηγή: SILC, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκθεση Αποτελεσμάτων»

Γράφημα 1. 3 Ποσοστά (%) φτώχειας σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2017-2019 (έρευνες 2018-2020).

Πηγή: SILC, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκδοση Αποτελεσμάτων»

Γράφημα 1. 4 Ποσοστά (%) έντονης υλικής αποστέρησης σε Ελλάδα και περιφέρεια Κρήτης, 2017-2019 (έρευνες 2019-2020)).

Πηγή: SILC, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκδοση Αποτελεσμάτων»

Πίνακας 1. 3 Προσδιοριστικοί παράγοντες του κινδύνου φτώχειας, περιφέρεια Κρήτης, 2019.

	Ποσοστό φτώχειας	Συμμετοχή στη φτώχεια
Τύπος νοικοκυριού		
Μονομελές	26,89	30,21
Δύο ενήλικες χωρίς παιδιά	7,83	17,60
Λοιπά νοικοκυριά χωρίς παιδιά	10,14	8,21
Μονογονεϊκά	41,38	7,04
Δύο γονείς με ένα παιδί	10,81	7,04
Δύο γονείς με δύο παιδιά	16,33	18,77
Δύο γονείς με τρία ή περισσότερα	17,88	7,92

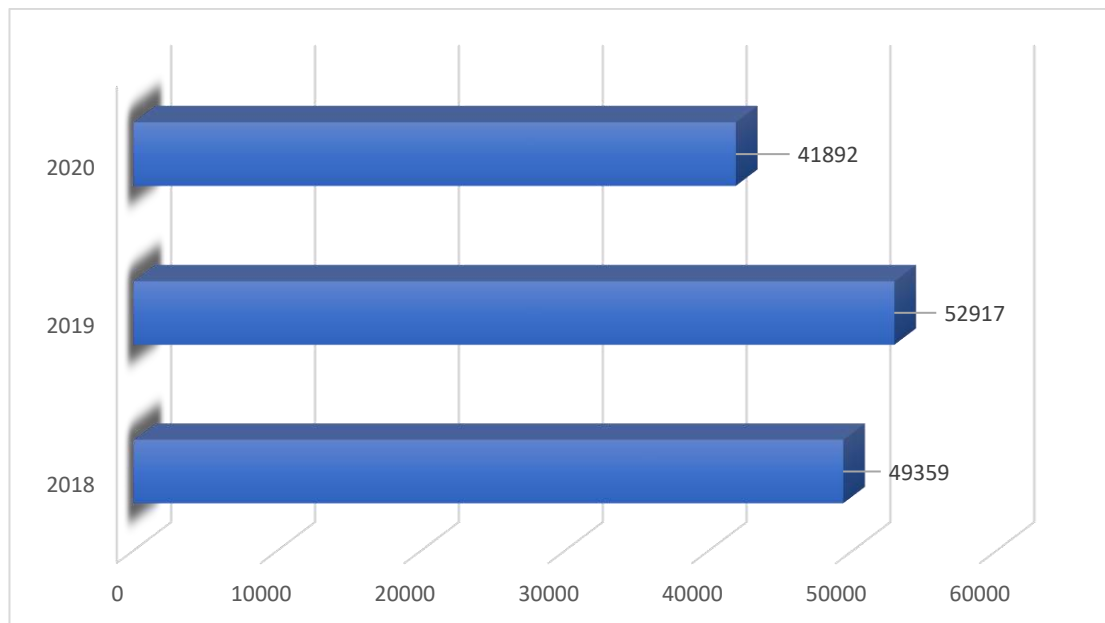
παιδιά		
Λοιπά νοικοκυριά με εξαρτώμενα παιδιά	9,32	3,23
Μέγεθος νοικοκυριού		
Ένα άτομο	26,89	30,21
Δύο άτομα	8,59	19,94
Τρία άτομα	13,51	17,60
Τέσσερα άτομα	13,95	21,11
Πέντε άτομα	11,43	5,87
6 ή περισσότερα άτομα	37,50	5,28
Φύλο		
Άντρας	10,79	36,75
Γυναίκα	16,56	63,25
Ηλικία		
0-24 ετών	18,65	28,45
25-34 ετών	8,99	4,99
35-44 ετών	16,36	13,20
45-54 ετών	15,06	12,02
55-64 ετών	12,89	12,02
65 ετών και άνω	12,50	27,57
Οικονομική δραστηριότητα		
Εργαζόμενος	9,84	22,29
Άνεργος	37,60	13,78
Συνταξιούχος	12,15	26,39
Μη οικονομικά ενεργός	17,58	37,54
Επίπεδο εκπαίδευσης		

Χωρίς εκπαίδευση	21,51	8,20
Δημοτικό	17,09	40,98
Γυμνάσιο	16,87	16,80
Λύκειο	11,19	19,26
Πανεπιστήμιο	5,42	8,20

Πηγή: SILC, επεξεργασία των Παπαθεοδώρου Χ, Ζαϊμάκη Ι, Μίσσου Β, και Παπαναστασίου Σ. (2021) για την έρευνα του Παρατηρητηρίου με τίτλο «Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Κρήτη, 1η Ετήσια Έκθεση Αποτελεσμάτων»

Ενδεικτικά δεδομένα: 4ος Ερευνητικός Άξονας - Χαρτογράφηση κοινωνικών υπηρεσιών και διάγνωση αναγκών

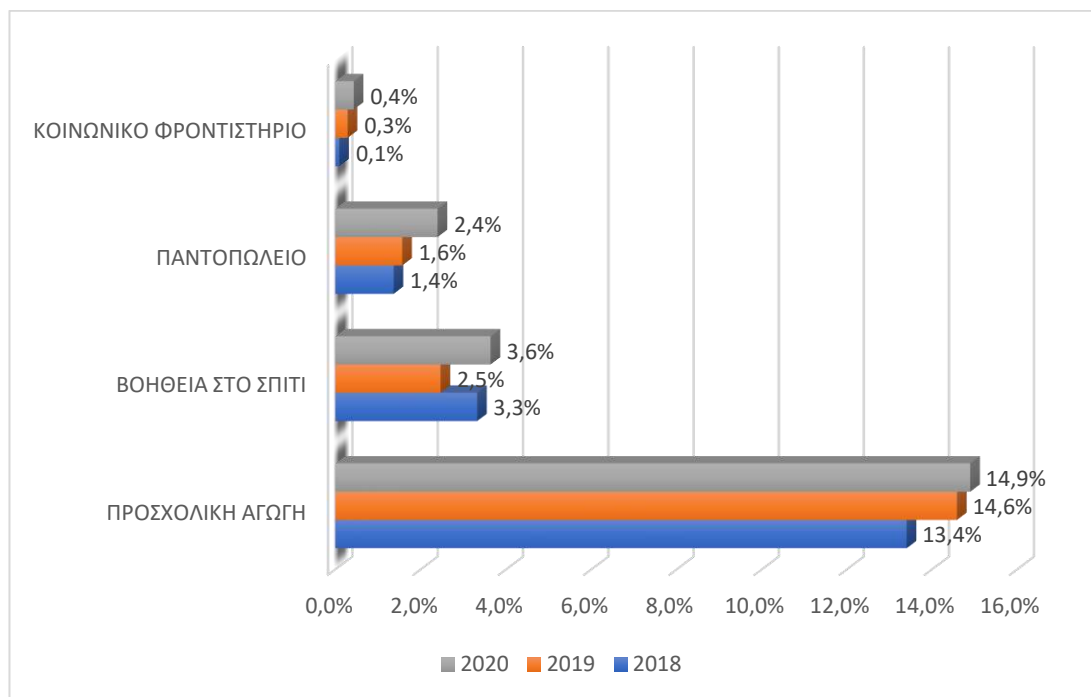
Γράφημα 1. 5 Αριθμός ατόμων¹ που εξυπηρετήθηκαν από τις υπηρεσίες των Δήμων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης
- Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

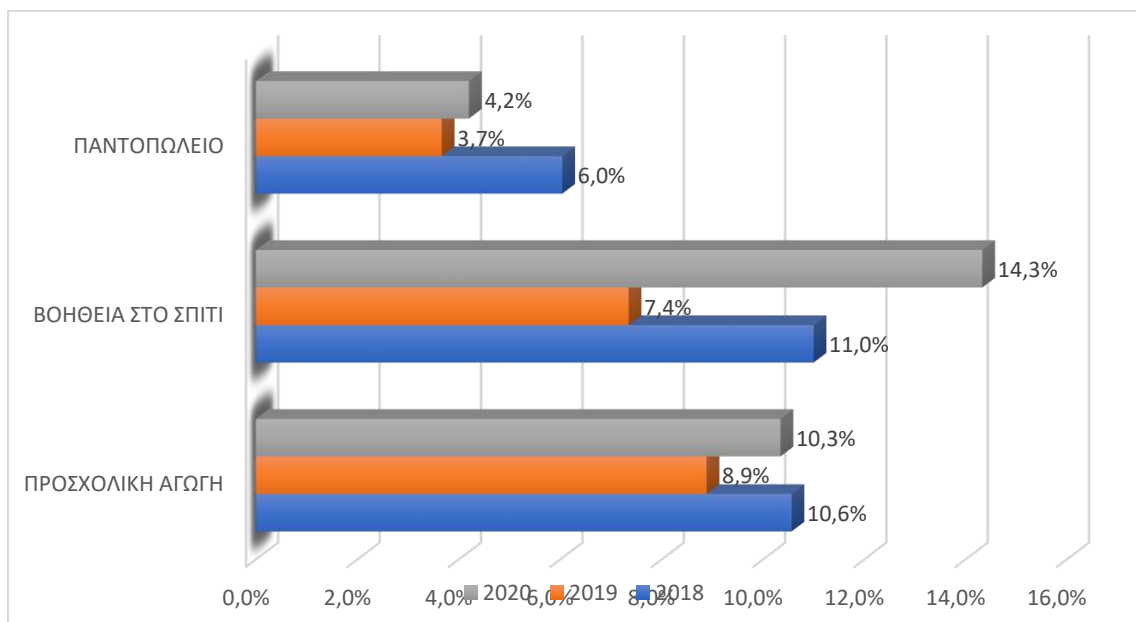
¹ Δεν αφορά μοναδικά άτομα

Γράφημα 1. 6 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου για τα έτη 2018-2020

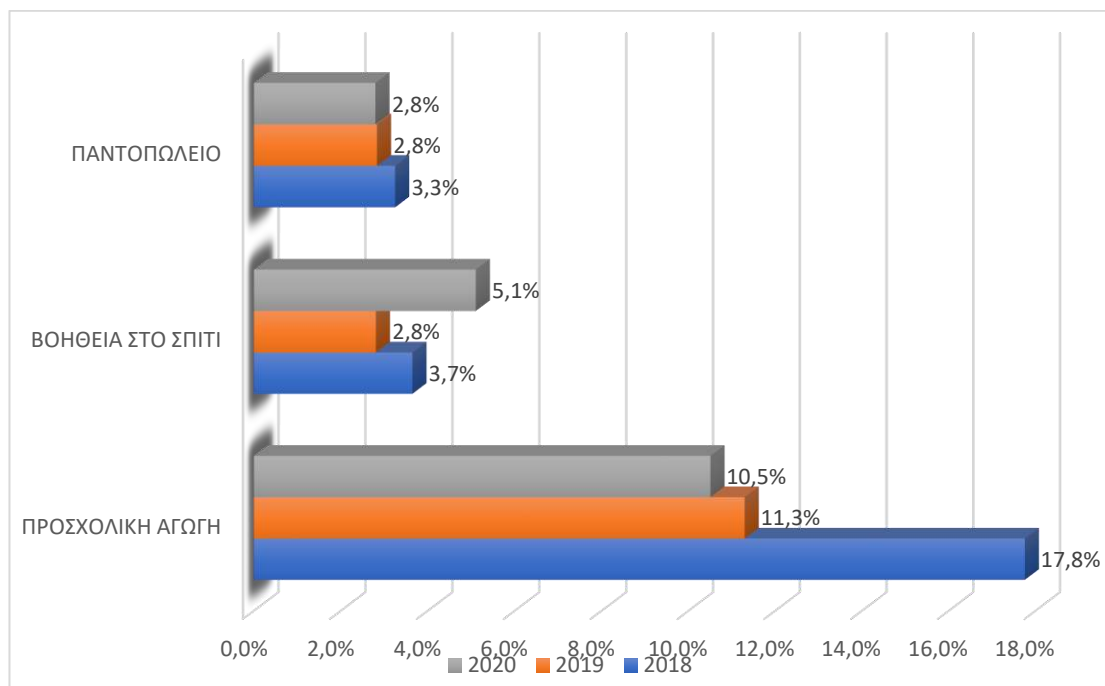
Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 7 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου για τα έτη 2018-2020

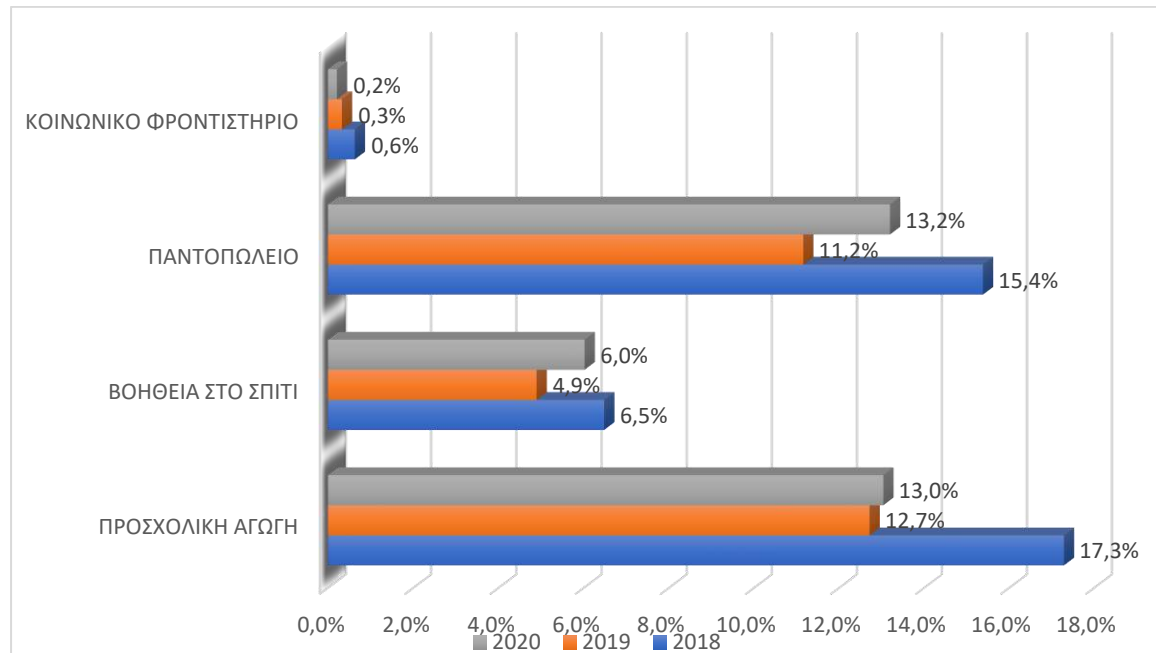
Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 8 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου για τα έτη 2018-2020

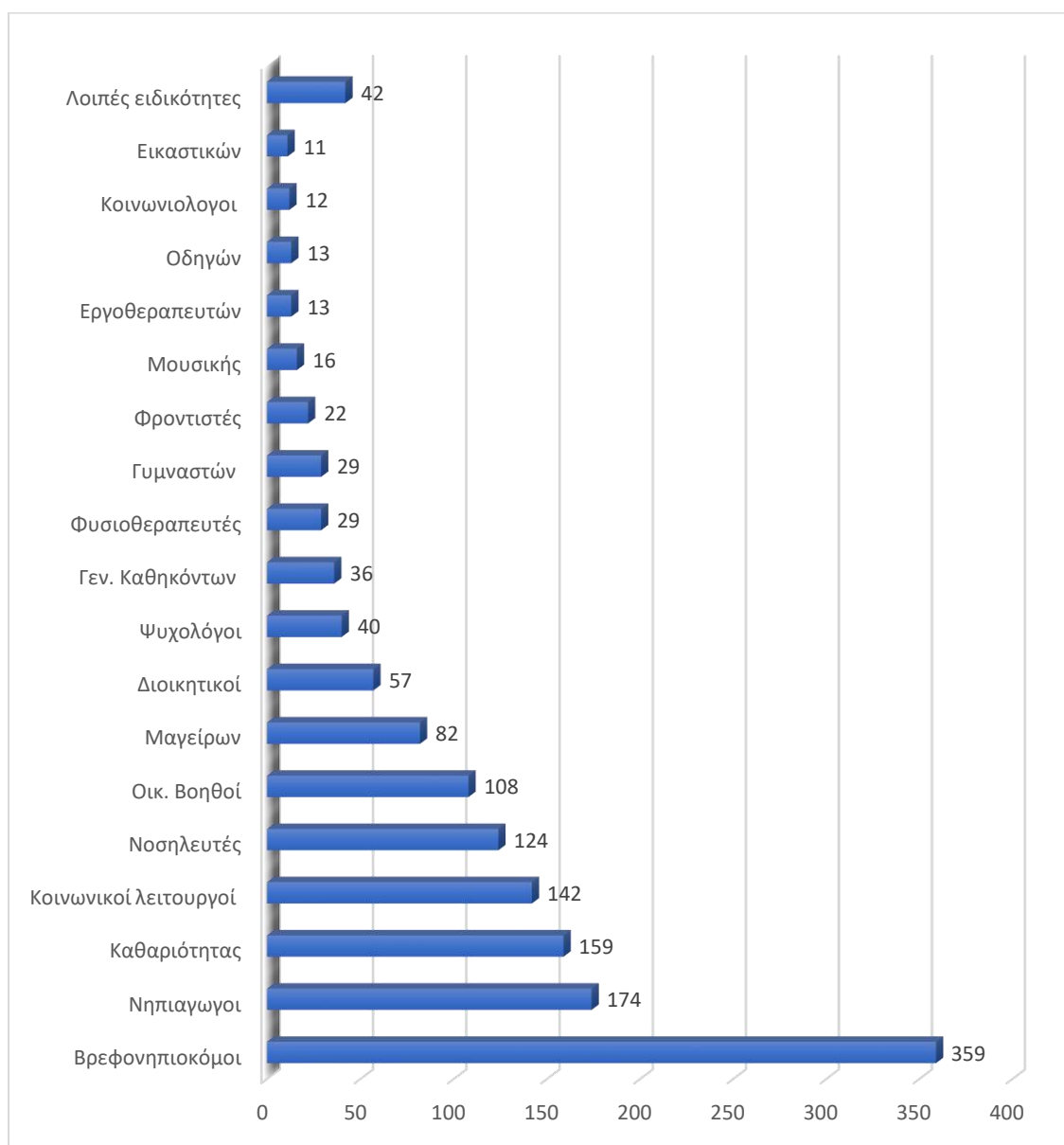
Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 9 Αναλογία αιτήσεων δομής προς το σύνολο των αιτήσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Χανίων για τα έτη 2018-2020

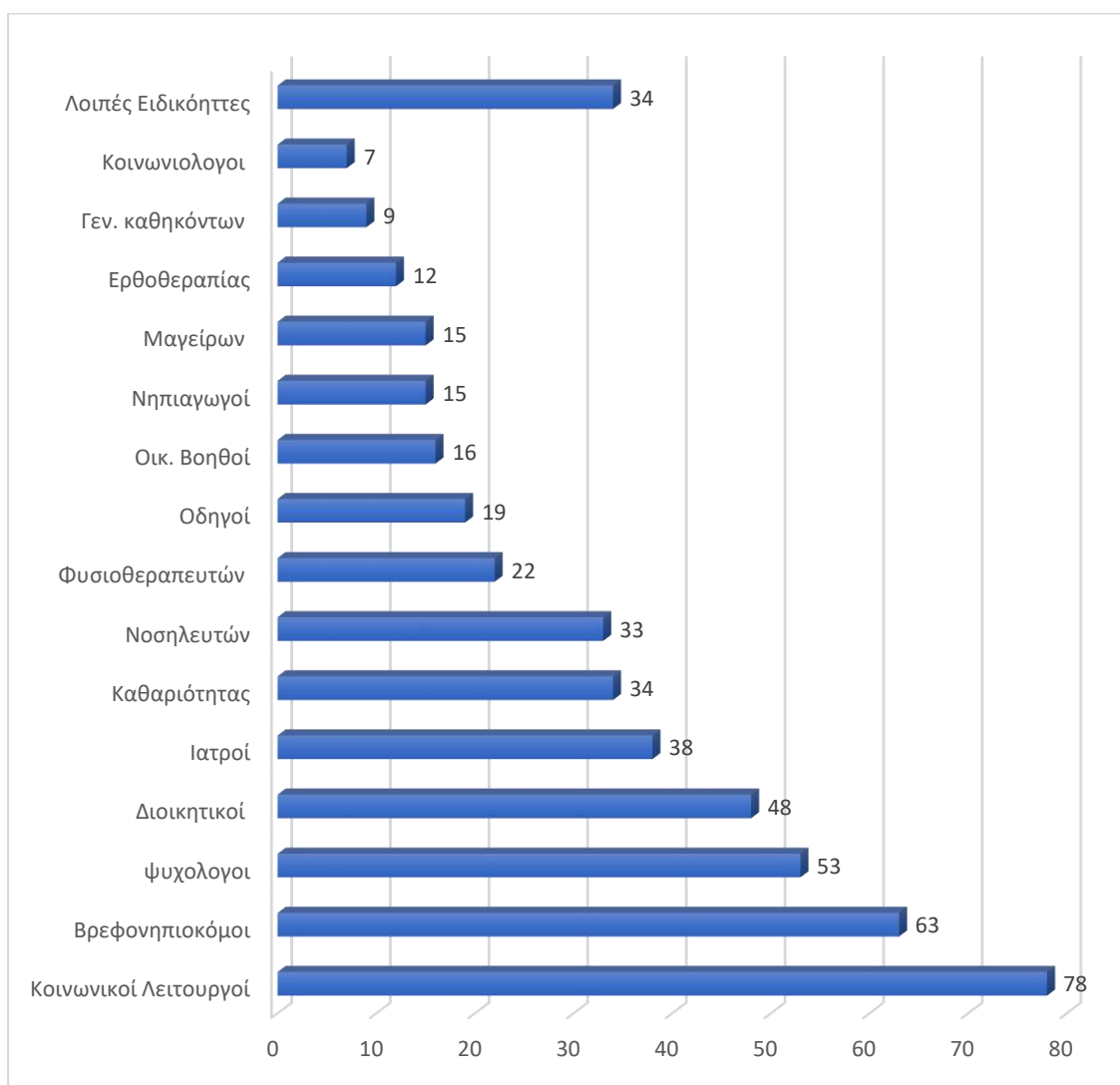
Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 10 Υφιστάμενο προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

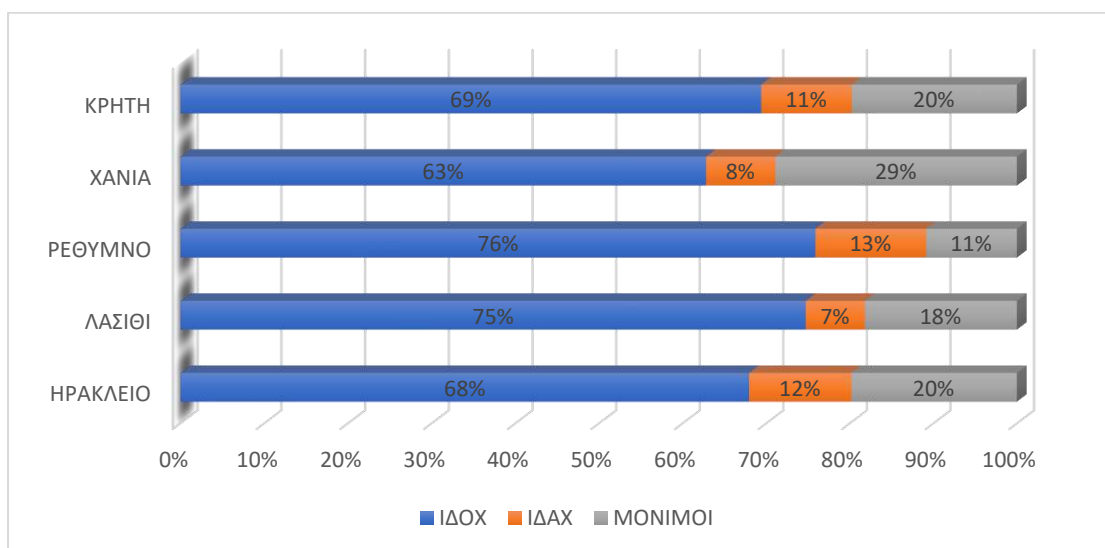
Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης
- Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 11 Ανάγκες σε προσωπικό ανά ειδικότητα σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

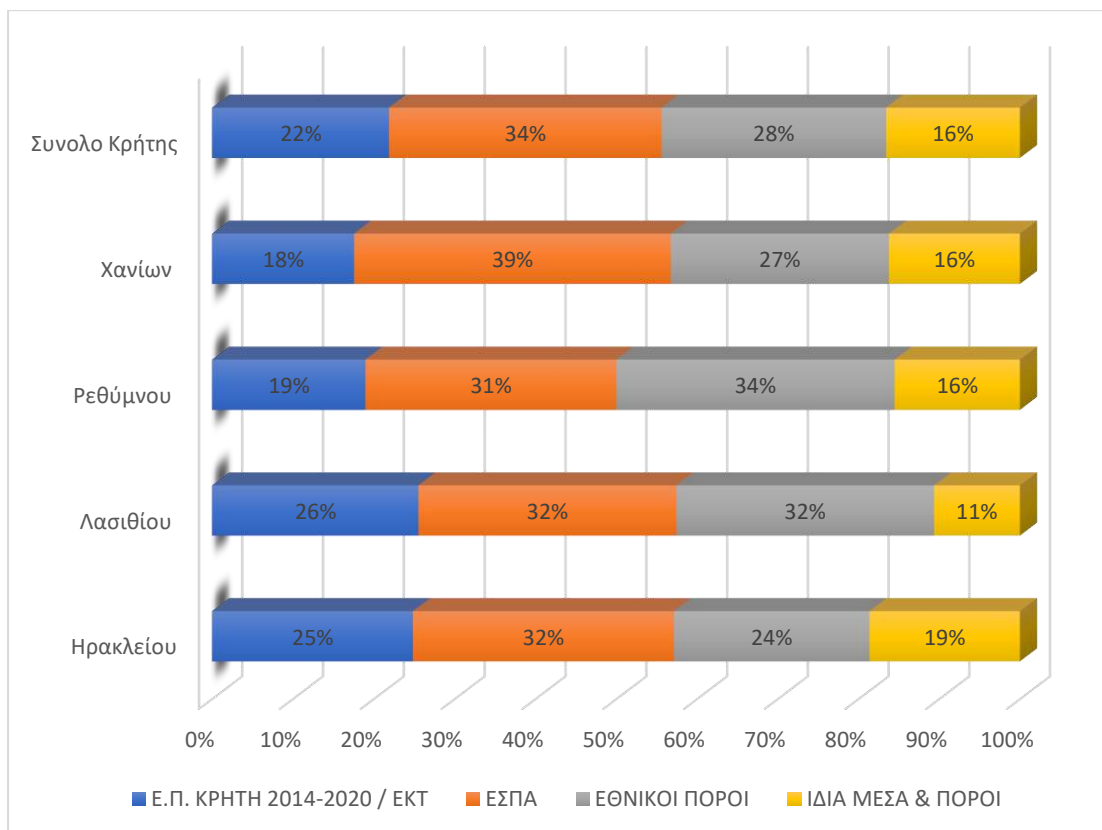

Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

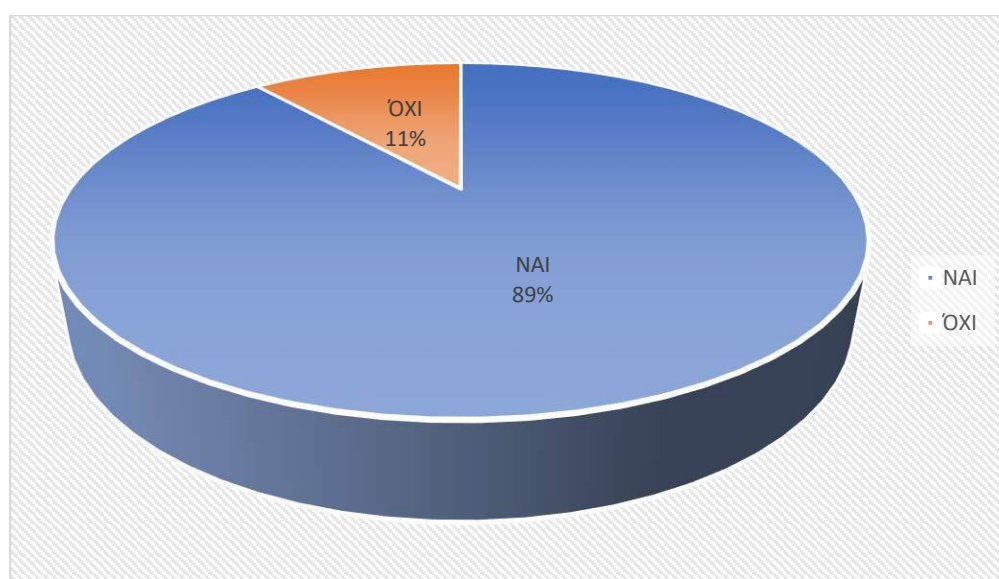
Γράφημα 1. 12 Μορφή Απασχόλησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης και ΠΕ

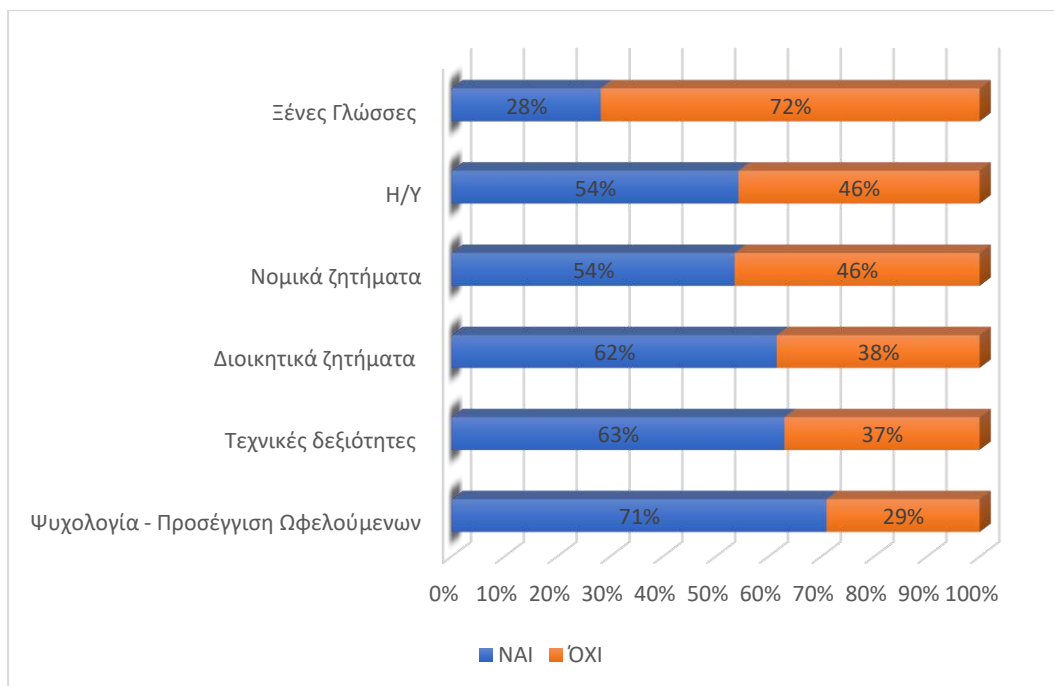
Γράφημα 1. 13 Πηγή χρηματοδότησης κοινωνικών προγραμμάτων και υπηρεσιών ανά Περιφερειακή Ενότητα

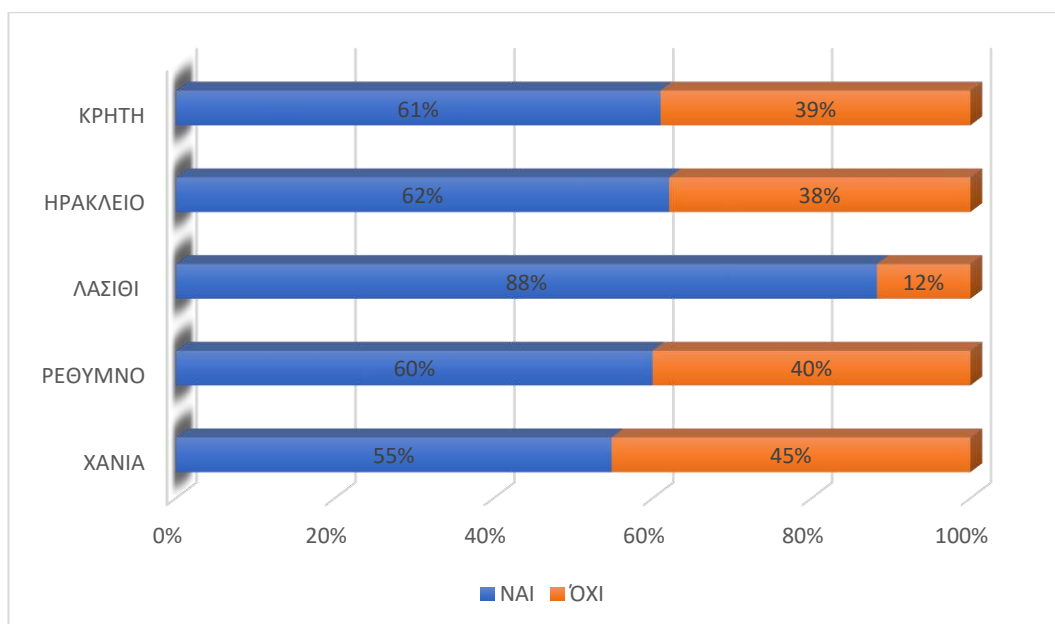
Γράφημα 1. 14 Ανάγκη Κατάρτισης Προσωπικού

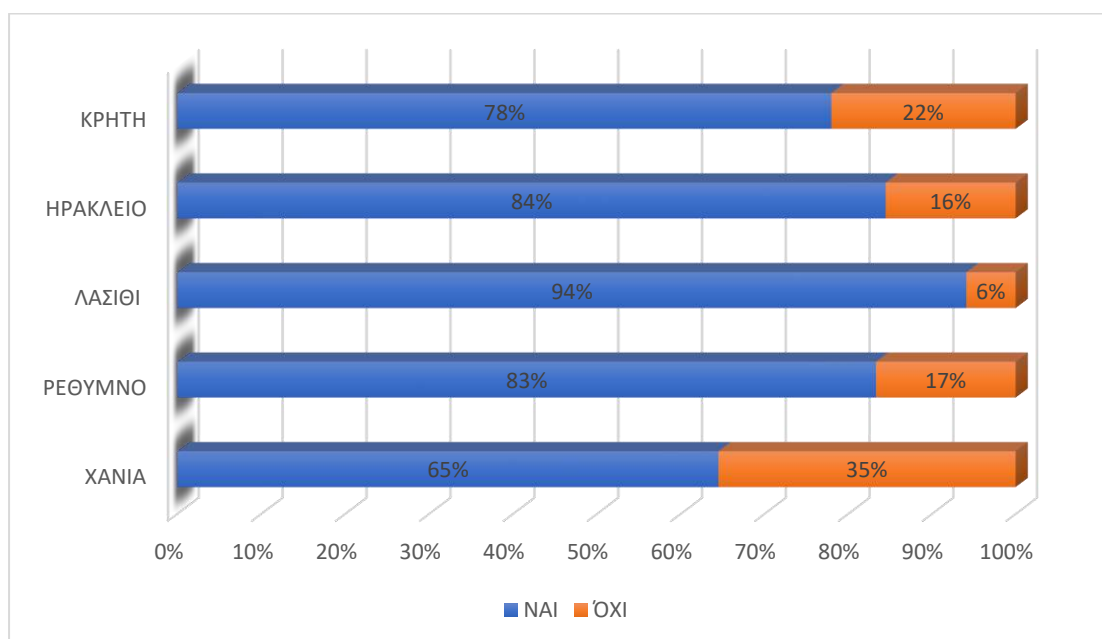
Γράφημα 1. 15 Ζητήματα Κατάρτισης

Γράφημα 1. 16 Ύπαρξη στεγαστικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων

Γράφημα 1. 17 Ύπαρξη υλικοτεχνικών αναγκών σε επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων

Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης
- Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

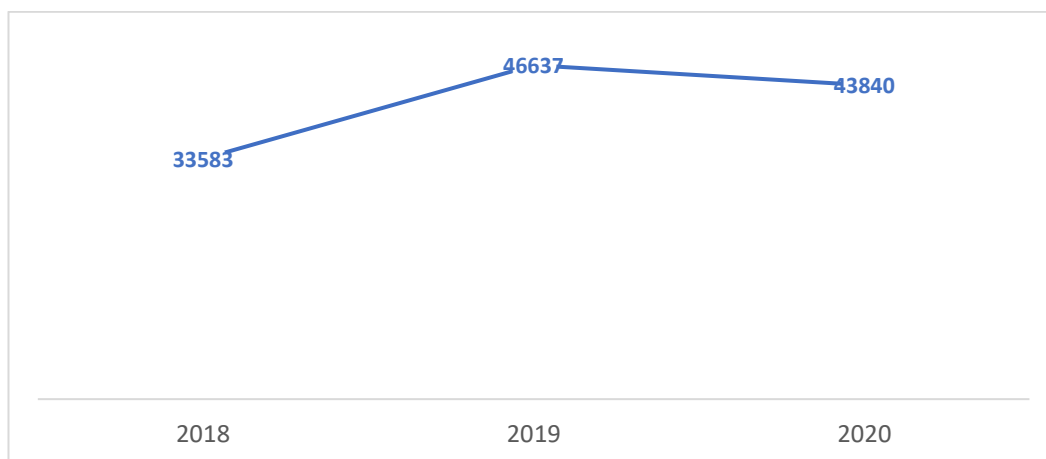
Πίνακας 1. 4 Κοινωνικά Χαρακτηριστικά των εξυπηρετούμενων από τα Κέντρα Κοινότητας

	ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΗΤΗΣ
Σύνολο επισκέψεων	13.323	72.053	9.105	43.366	137.847
Σύνολο εγγεγραμμένων	3.651	16.906	3.439	11.309	35.305
Άνδρες	51.1%	48.3%	47.3%	48.4%	48.5%
Γυναίκες	48.9%	51.7%	52.7%	51.6%	51.5%
0-18	0.8%	4.1%	0.1%	0.7%	2.2%
18-24	3.4%	4.7%	3.3%	3.1%	3.9%
25-54	64.9%	65.9%	70.1%	61.2%	64.7%
55-64	17.2%	15.4%	15.4%	17.8%	16.4%
65+	13.7%	9.9%	11.2%	17.3%	12.8%
ΑμεΑ	7.0%	1.3%	10.9%	8.6%	5.2%
Μονογονεϊκές	3.6%	1.3%	6.0%	2.9%	2.5%
Ηλικιωμένοι	1.7%	0.6%	0.6%	2.4%	1.3%
Άτομα με ψυχική νόσο	1.7%	0.4%	0.3%	1.6%	0.9%

Ρομά	0.2%	5.5%	0.5%	1.3%	3.1%
Ελλάδα	54.8%	37.9%	46.3%	51.0%	44.7%
Άλλη χώρα	29.0%	11.0%	32.0%	26.4%	19.8%
Μη δηλωμένο	16.3%	51.1%	21.8%	22.6%	35.5%

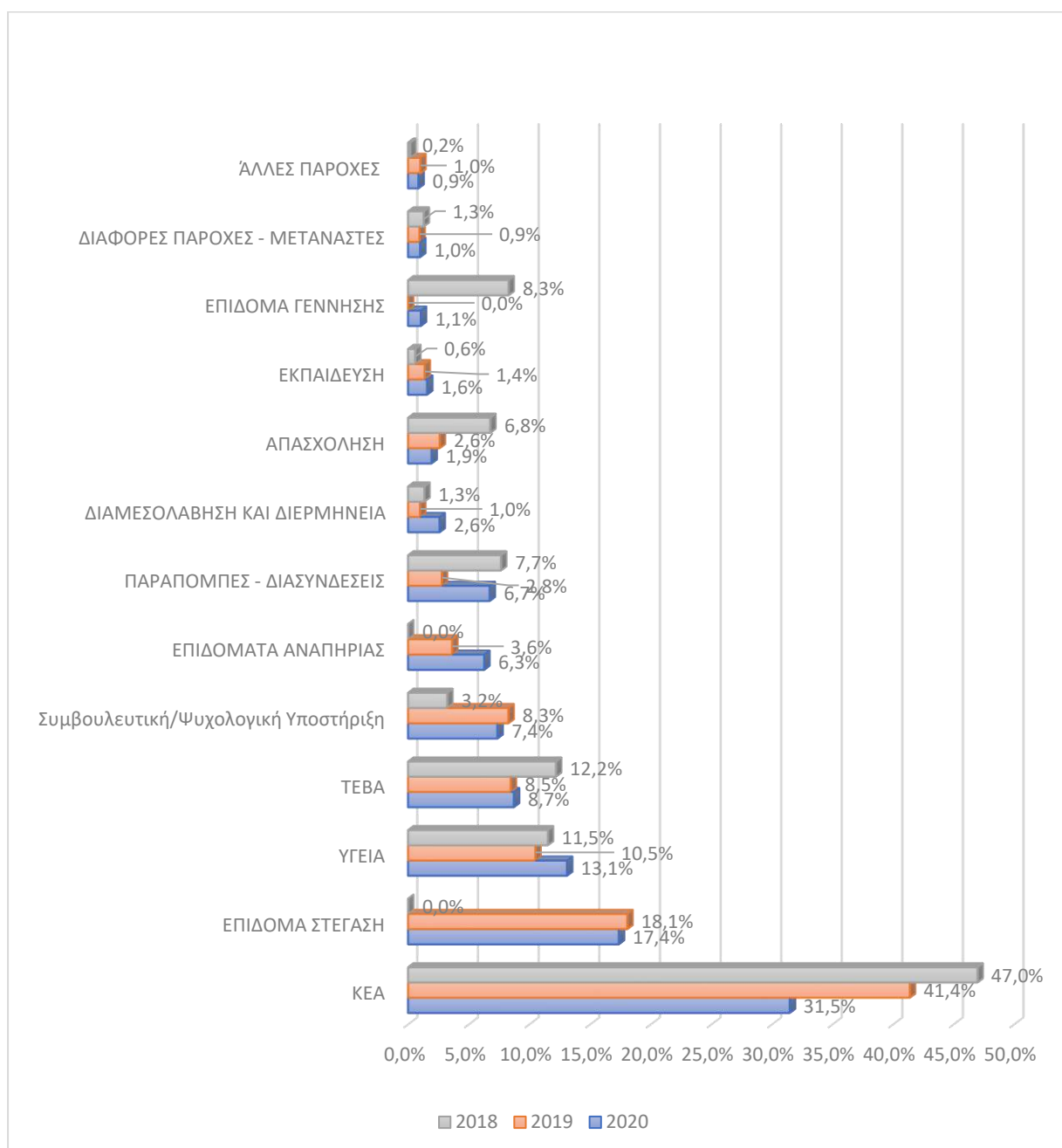
Πηγή: Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, Δ/νση Κοινωνικής Ένταξης & Κοινωνικής Συνοχής (ΕΜ), Επεξεργασία Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, 2021

Γράφημα 1. 18 Συνολικός Αριθμός Αιτήσεων στα Κέντρα Κοινότητας

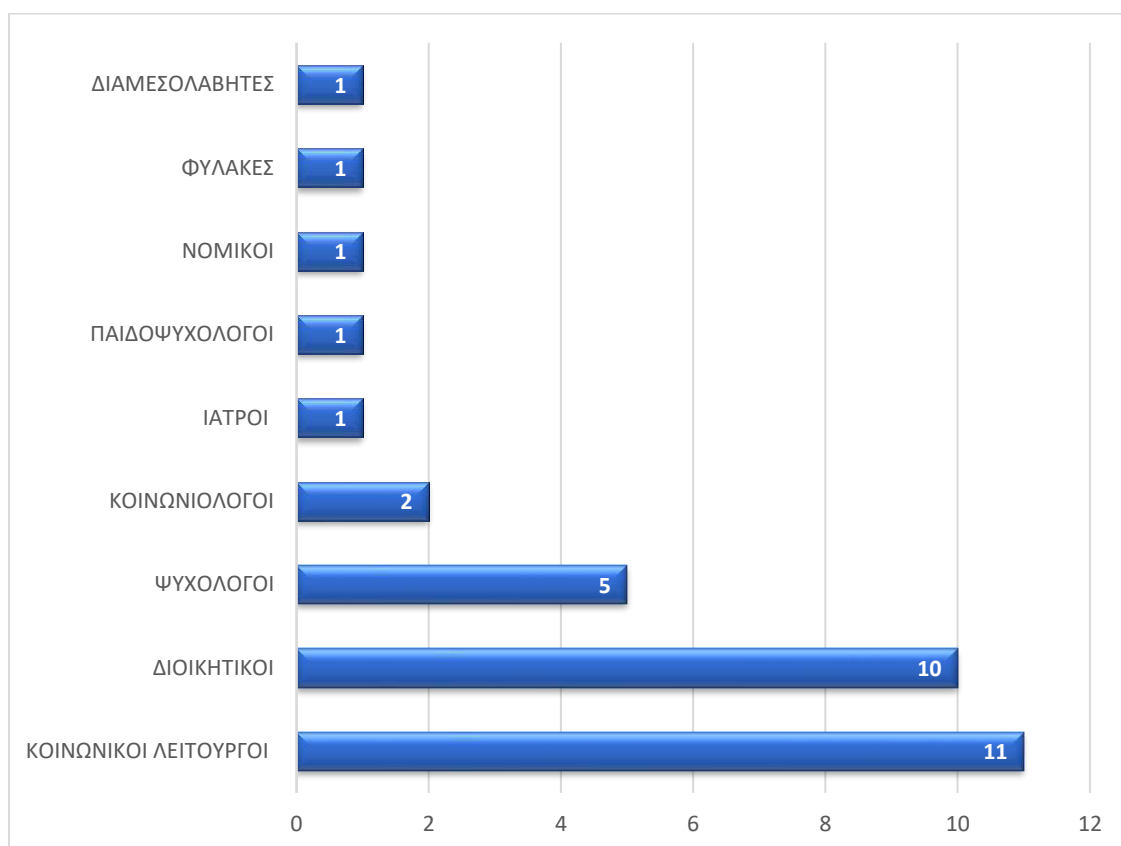
Πηγή: Κέντρα Κοινότητας, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 19 Είδος αιτημάτων στα Κέντρα Κοινότητας ανά έτος (2018-2020)

Πηγή: Κέντρα Κοινότητας, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Γράφημα 1. 20 Ανάγκες σε προσωπικό Κέντρων Κοινότητας ανά ειδικότητα

Πηγή: Κέντρα Κοινότητας, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

Πίνακας 1. 5 Αριθμός Αιτήσεων και Ωφελούμενων Κοινωνικών Φροντιστηρίων σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης (2018-2020)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ				
Έτος	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	Διαφορά ανά έτος	ΑΙΤΗΣΕΙΣ	Διαφορά ανά έτος
2018	69		80	
2019	153	122%	163	104%
2020	184	20%	179	10%
2018-2020	167%		124%	

Πηγή: Δήμοι Κρήτης, Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Χαρτογράφηση/Επεξεργασία, 2021

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Υπηρεσία - Πρόγραμμα	Περιφερειακή Ενότητα				Σύνολο Περιφέρεια Κρήτης
	Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων	
ΑΔΕΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1	1	1	1	4
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ	5	2	3	5	15
ΒΡΕΦΙΚΟΙ -ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ & ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	87	24	30	51	190
ΔΕΛΤΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ	1	1	1	1	4
ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	57	11		7	75
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13	5	3	8	29
ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ			1	1	2
ΚΑΤ ΟΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ-ΝΟΣΗΛΕΙΑ			1	2	3
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ - ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	2	1	5	6	14
ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (Κ.Α.Π.Η.)	13	4	7	8	32
ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	2				2

ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ				1	1
ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ (Κ.Δ.Α.Π)	17	5	3	4	29
ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ-ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑμεΑ (ΚΔΗΦ ΑμεΑ)	6		1	3	10
ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΑΣ	2	2		1	5
ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (Κ.Η.Φ.Η.)	10	1	3	2	16
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	7	3	2	5	17
ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΚΕ.ΚΟΙ.Φ - Α.Π.Η.)	10				10
ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΚΠΑ2) ΟΑΕΔ	2	3	1	1	7
ΚΕΝΤΡΑ ΥΓΕΙΑΣ	7	1	5	5	18
ΚΕΝΤΡΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2	1	2	1	6
ΚΕΝΤΡΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΝΗΣ	1				1
ΚΙΝΗΤΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ		1	1	1	3
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	15	7	7	9	38

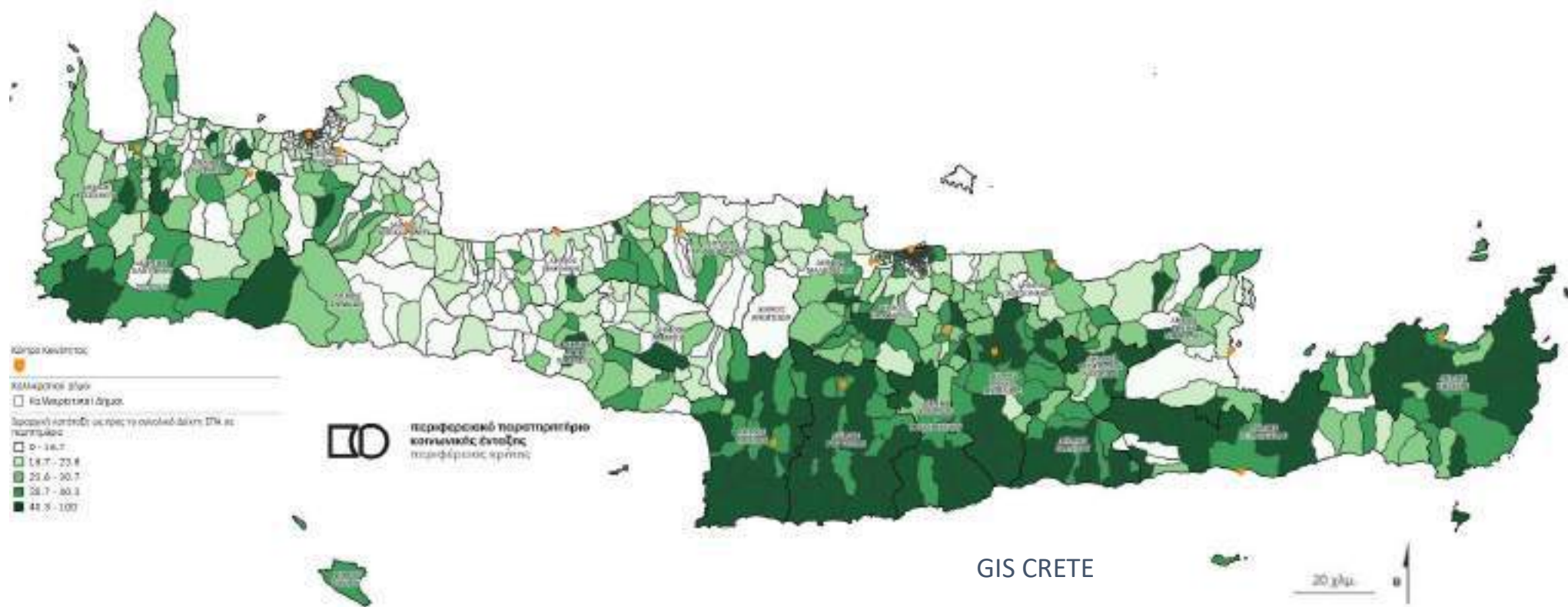
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	51	7	17	21	96
ΜΟΝΑΔΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ (ΜΦΗ)	6	3	2	6	17
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	2	4	1	1	8
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΗΜΕΡΑΣ		1		1	2
ΞΕΝΩΝΕΣ	1	1	2	5	9
ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ		1		3	4
ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	10	3	5	6	24
ΠΑΡΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	1				1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ	46	22	22	39	129
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΥΓΕΙΑΣ			1	1	2
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	29	12	13	14	68
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	1	1		4	6

ΣΤΕΓΑΣΗ - ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ	4			1	5
ΣΤΕΓΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΣΥΔ)	5	2		1	8
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	3		3	1	7
ΤΟΠΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΥΓΕΙΑΣ (ΤΟΜΥ)	8	2	1	2	13
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	16	4	5	8	33
ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ		1		1	2
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ	2		1	1	4
ΣΥΝΟΛΟ	445	135	150	239	969

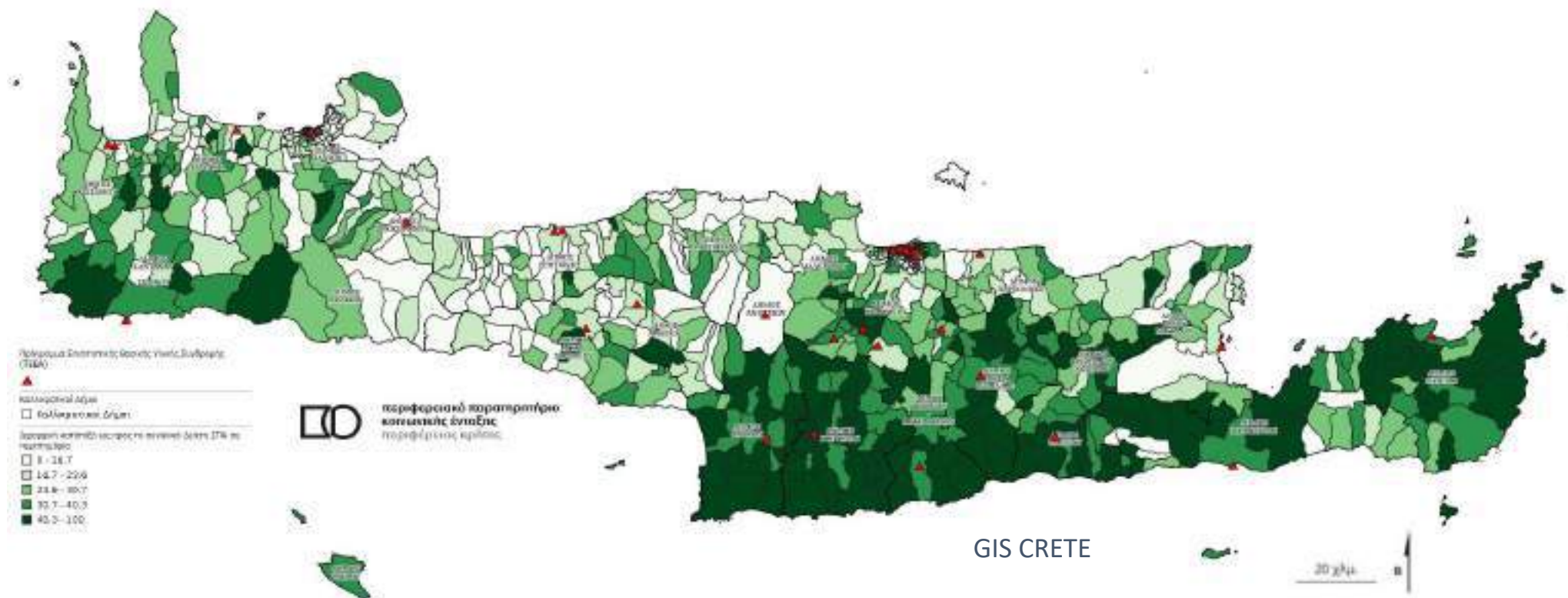
Δήμος	Κοινωνική Ομάδα Ωφελούμενων						Σύνολο Περιφέρεια Κρήτης
	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ	ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ- ΑΜΕΑ	ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ- ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΙ	
Αγ. Βασιλείου		10	1			3	14
Αγ. Νικολάου	1	31	8			12	52
Αμαρίου		6	3				9
Ανωγείων		8	3			3	14
Αποκορώνου		13	1			5	19
Αρχανών - Αστερουσίων		19	7			10	36
Βιάννου		7	3			1	11
Γαύδου		1					1
Γόρτυνας		10	5			4	19
Ηρακλείου	2	119	19		11	87	238
Ιεράπετρας	1	19	5			21	46
Καντάνου και Σελίνου		7	2			3	12

Κισάμου		17	1	1		4	23
Μαλεβιζίου		19	9			19	47
Μινώα Παιδιάδας		13	7			9	29
Μυλοποτάμου		14	5			6	25
Οροπέδιο Λασιθίου		4	2			1	7
Πλατανιά		20	2			7	29
Ρεθύμνης	1	39	14			34	88
Σητείας	1	18	6			5	30
Σφακίων		4	1				5
Φαιστού		21	3			12	36
Χανίων	2	66	24			58	150
Χερσονήσου		15	5			9	29
Σύνολο	8	500	136	1	11	313	969

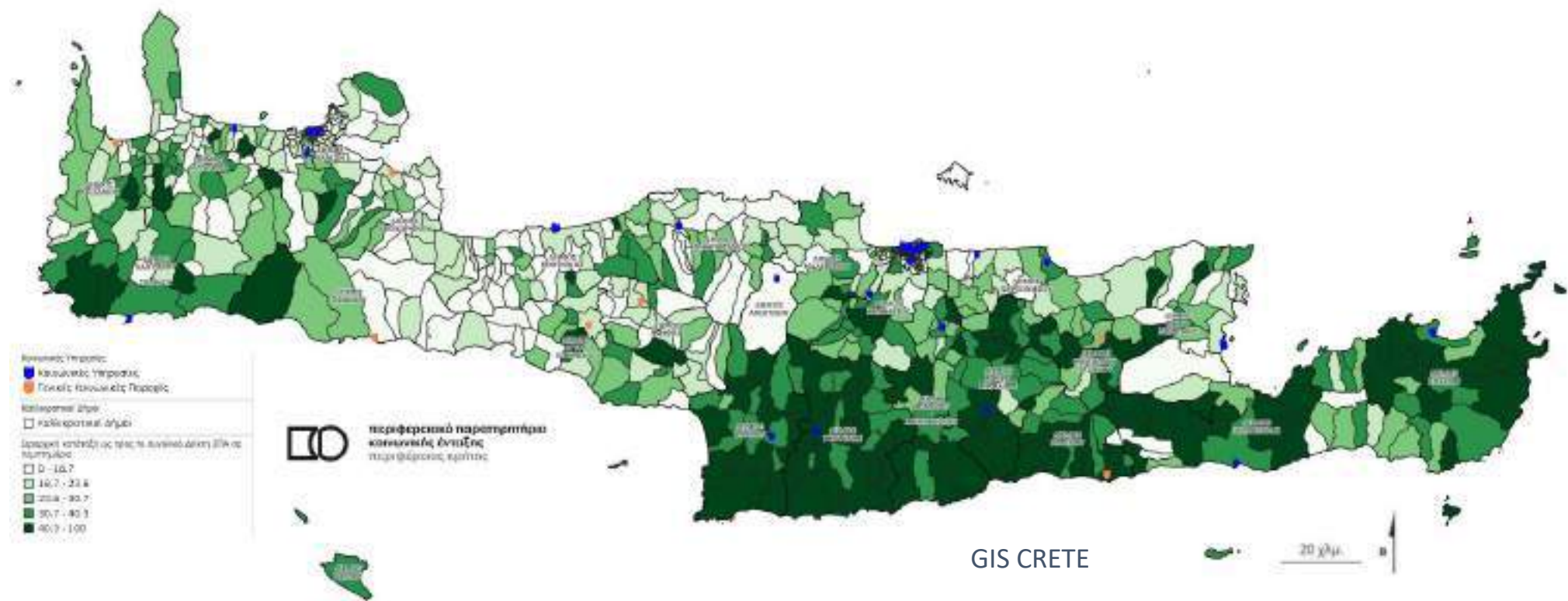
Χάρτης 2. 1 Θέση Κέντρων Κοινότητας σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

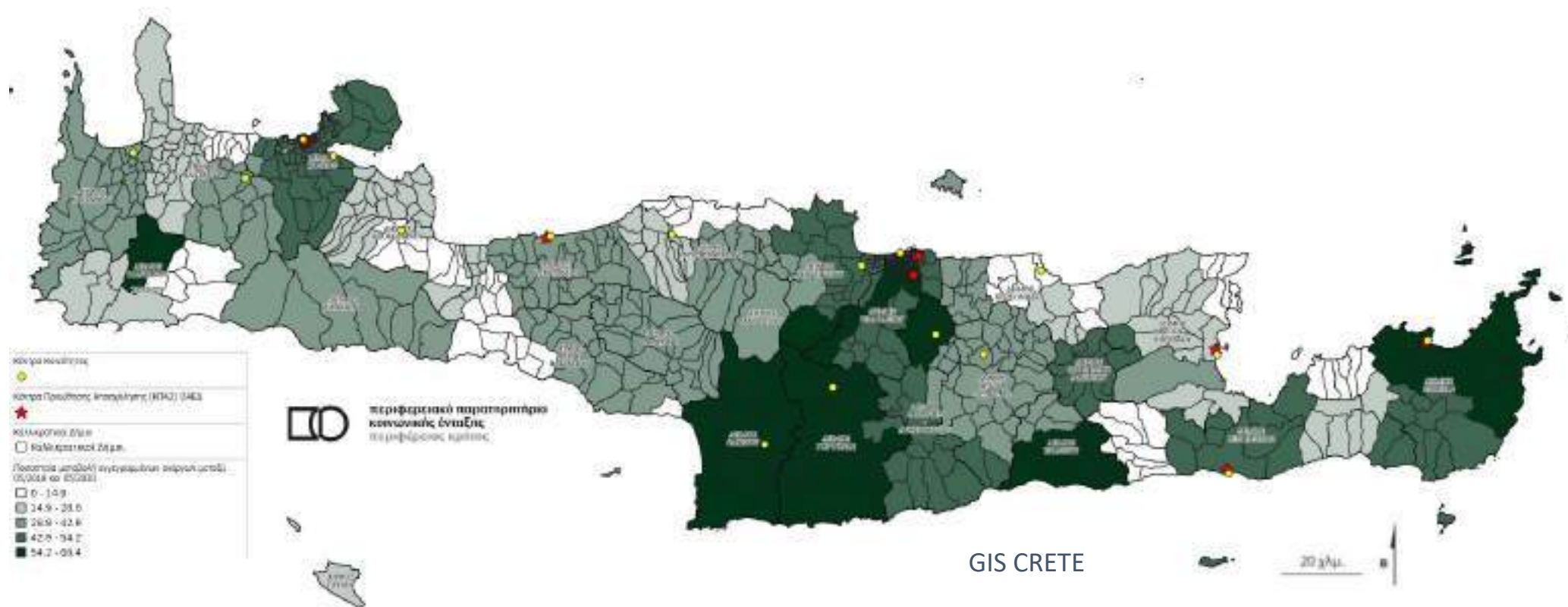
Χάρτης 2. 2 Σημεία διανομής ΤΕΒΑ σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

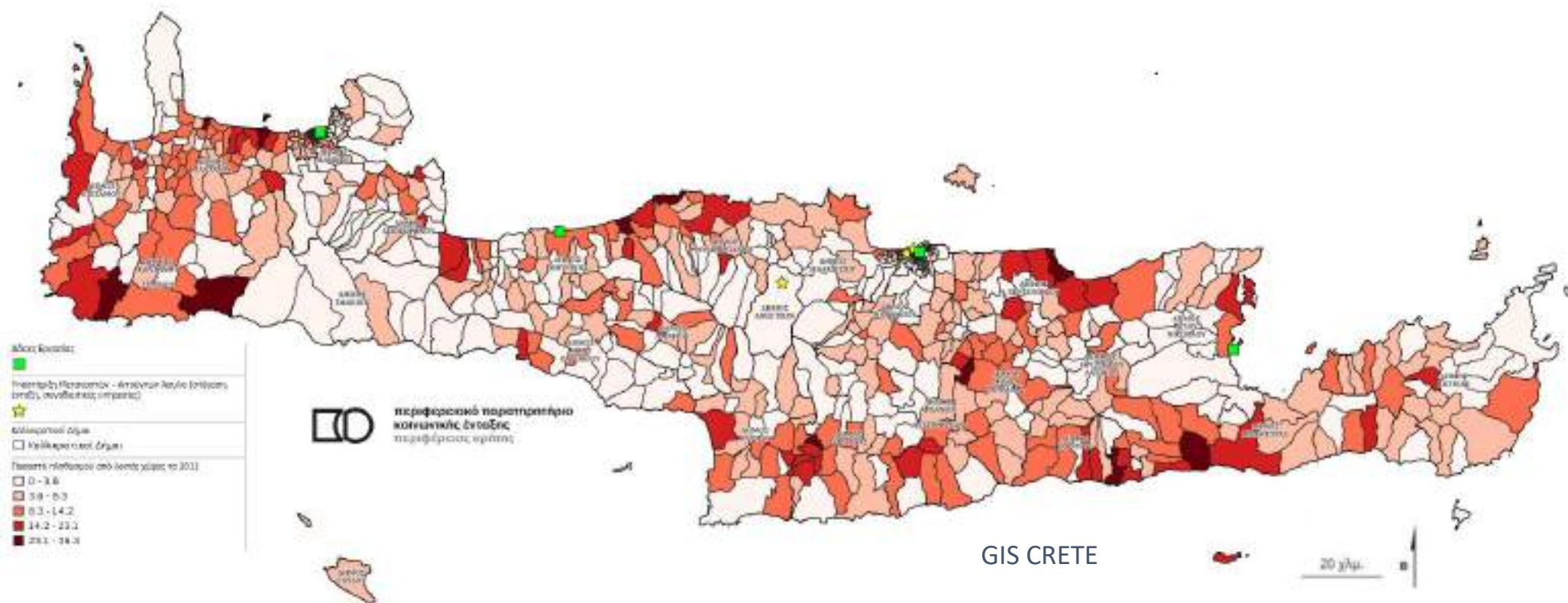
Χάρτης 2. 3 Κοινωνικές Υπηρεσίες των δήμων σε σχέση με την ιεράρχηση των περιοχών με την χρήση του δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

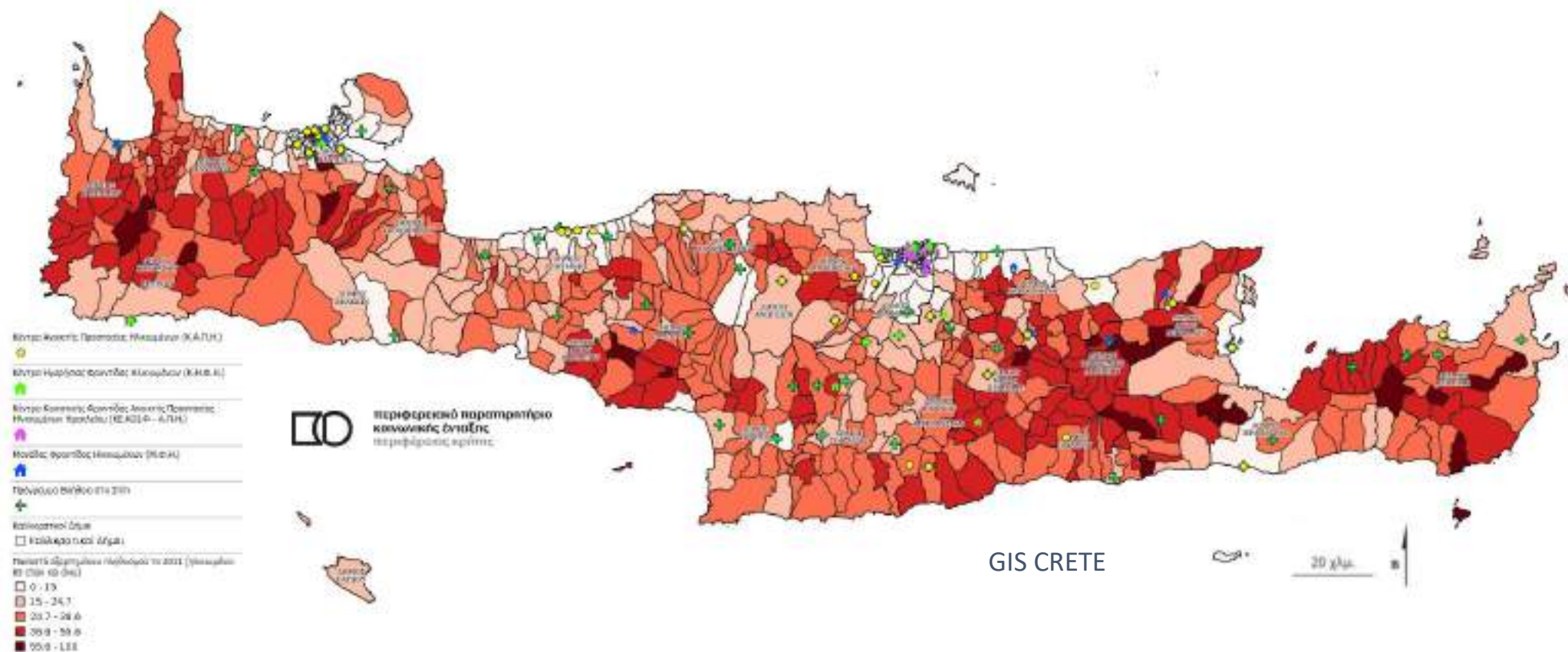
Χάρτης 2. 4 Υπηρεσίες Υποστήριξης ανέργων σε σχέση με τη απεικόνιση του ποσοστού μεταβολής των εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 05/2018-05/2020

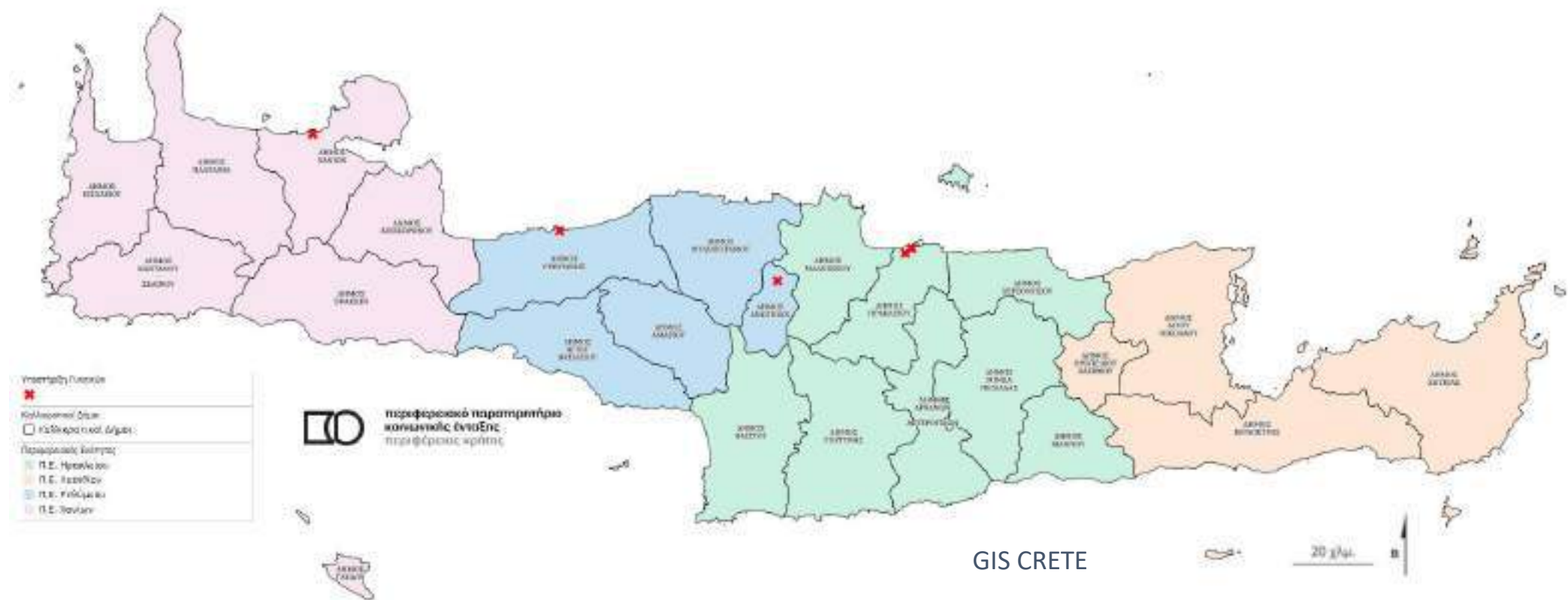
Χάρτης 2. 5 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τους μετανάστες σε σχέση με το ποσοστό του πληθυσμού που προέρχεται από τρίτες χώρες

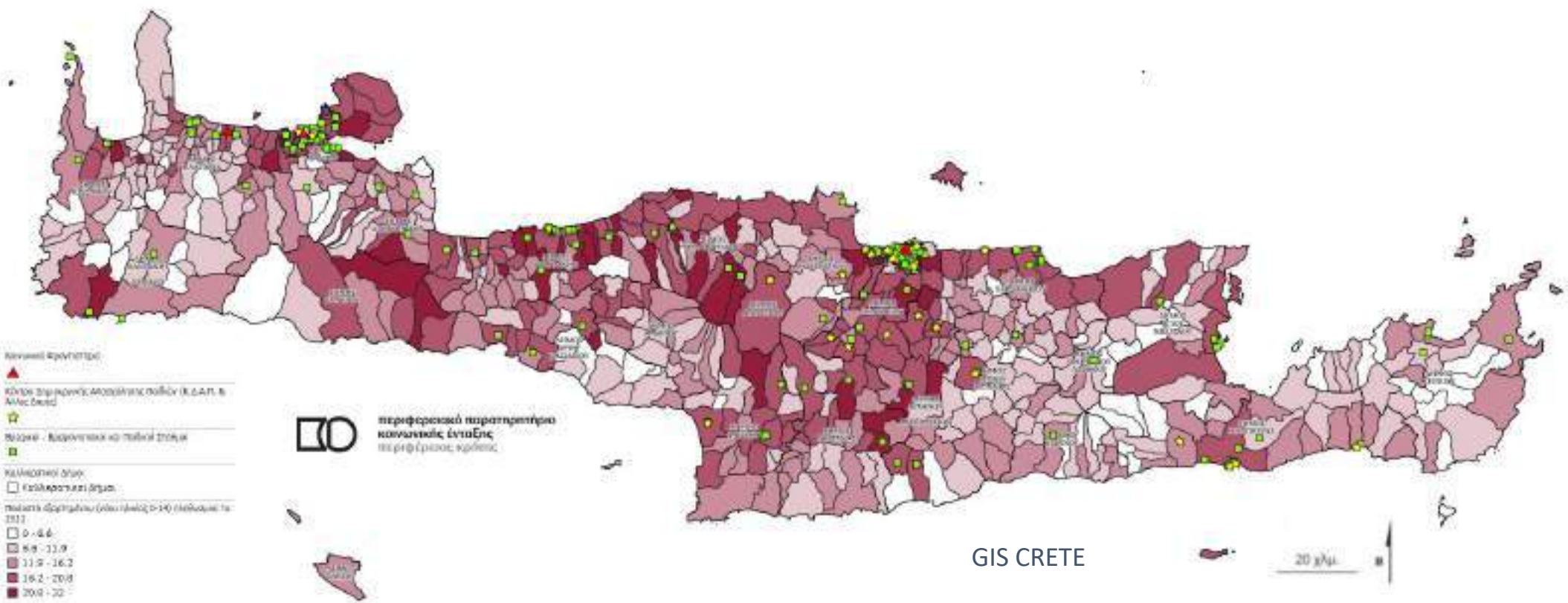
Χάρτης 2. 6 Υποστηρικτικές υπηρεσίες προς τους ηλικιωμένους σε σχέση με το ποσοστό εξαρτώμενου πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω

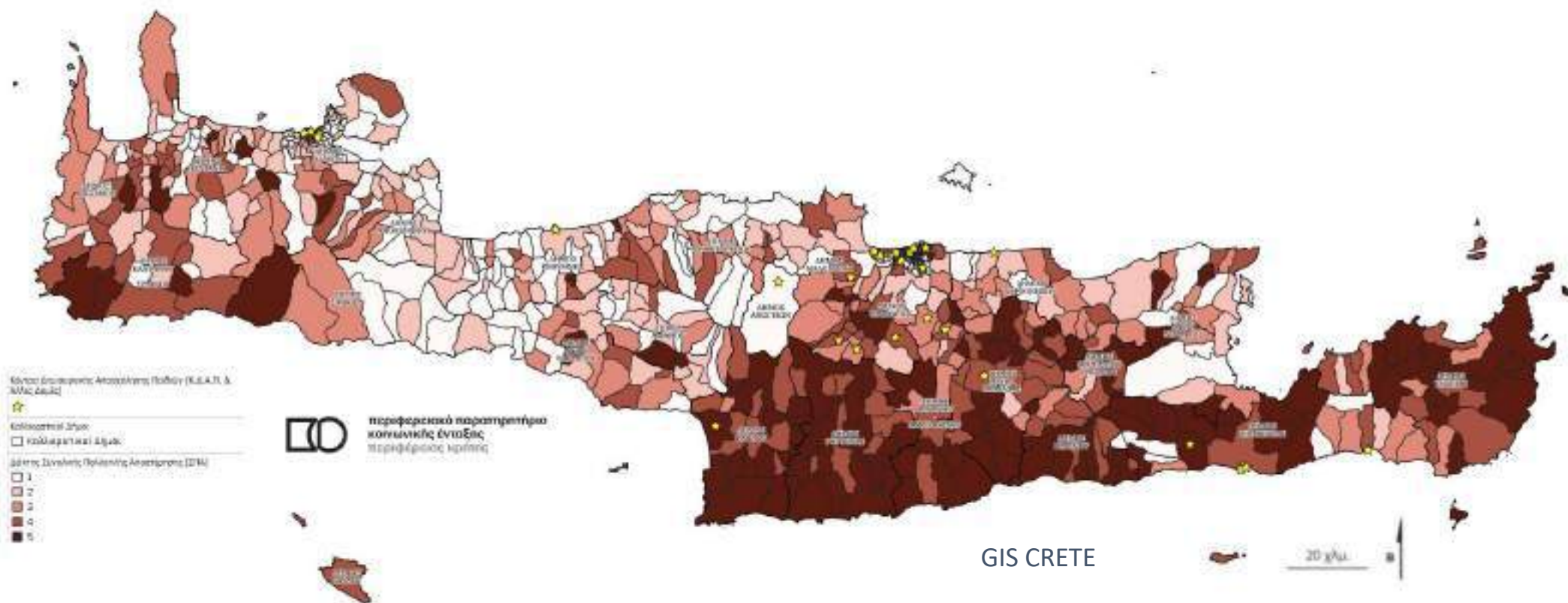
Χάρτης 2. 7 Θέση υπηρεσιών για την υποστήριξη γυναικών

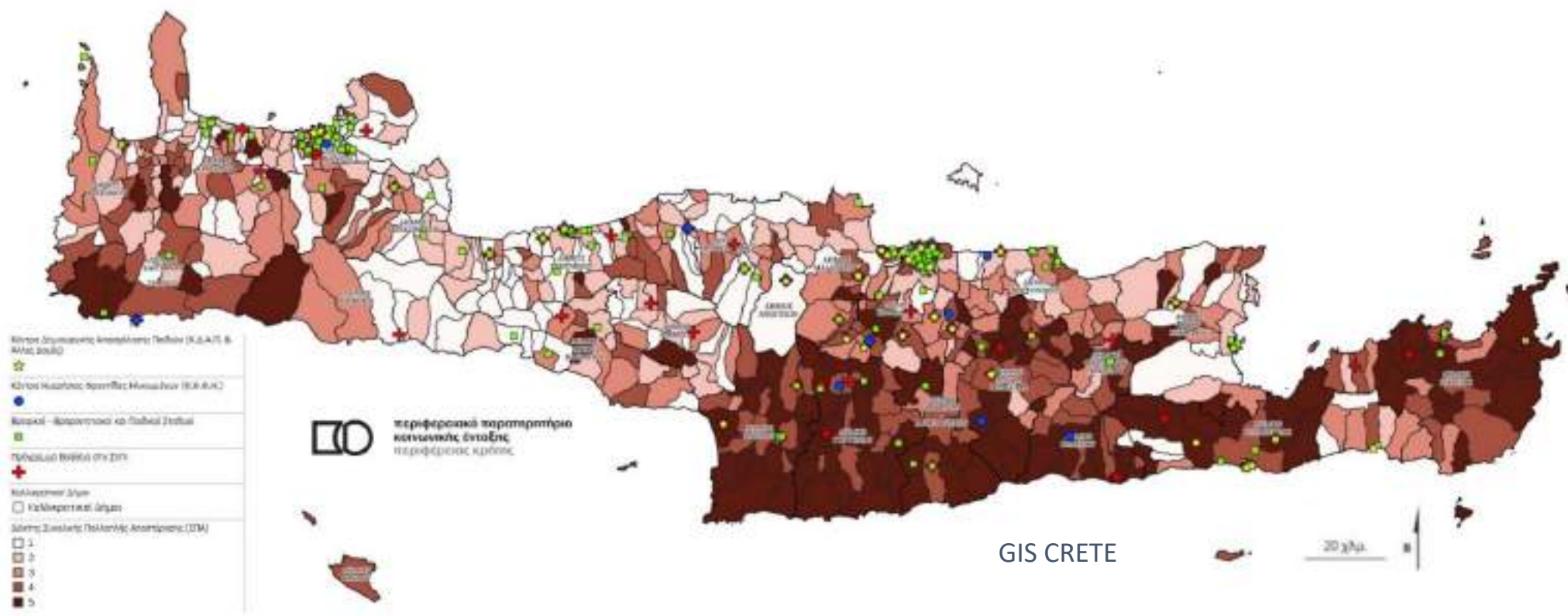
Χάρτης 2. 8 Θέση υπηρεσιών που απευθύνονται σε παιδιά σε σχέση με το ποσοστό εξαρτημένου πληθυσμού ηλικίας μικρότερης των 14^{ων} ετών

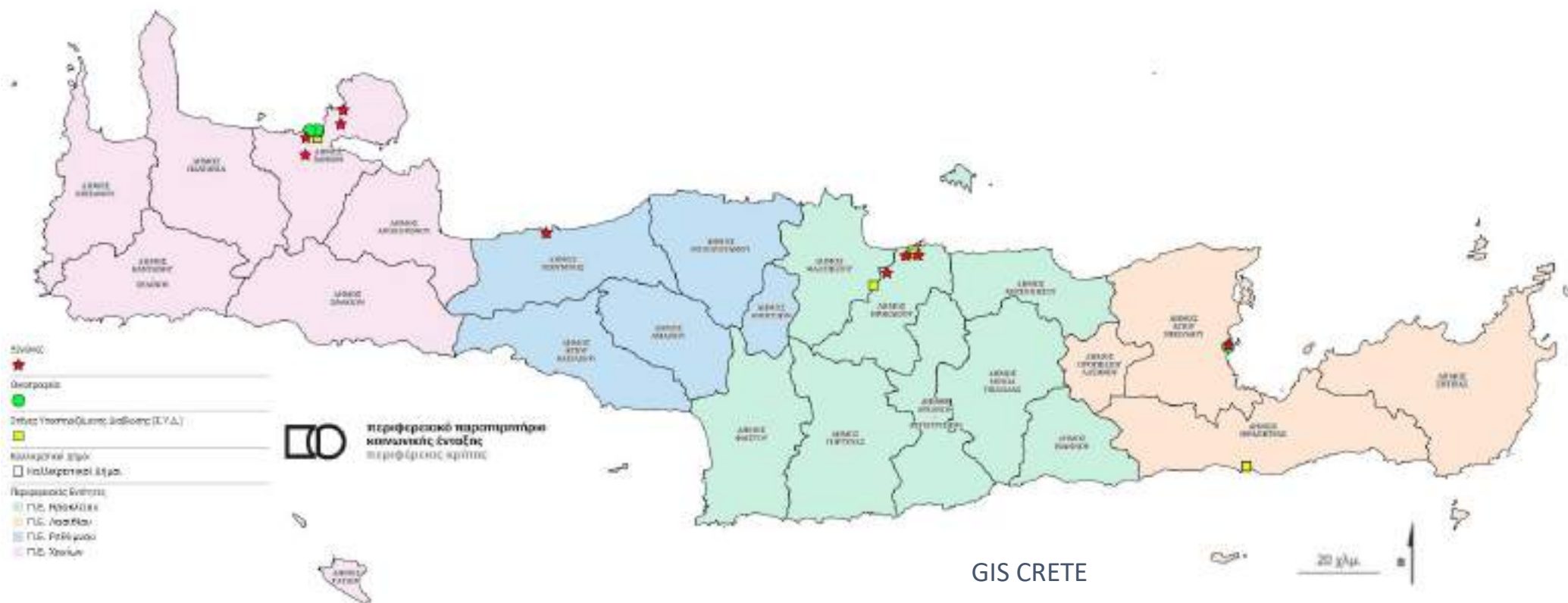
Χάρτης 2. 10 Απεικόνιση θέσης Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) σε σχέση με τον Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

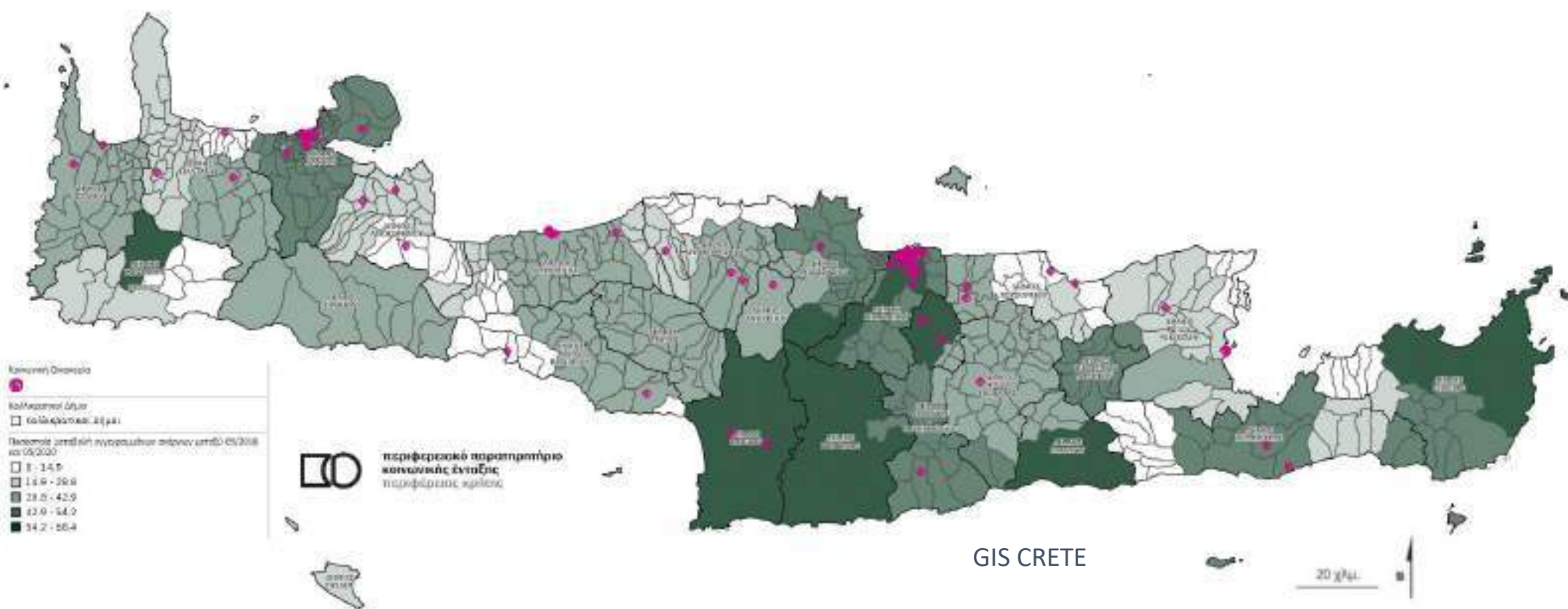
Χάρτης 2. 11 Απεικόνιση θέσης δομών υποστήριξης παιδιών και ηλικιωμένων σε σχέση με τον Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

Χάρτης 2. 12 Δομές Επανάταξης - Αποϊδρυματοποίησης σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης

Χάρτης 2. 13 Δομές Κοινωνικής Οικονομίας σε σχέση με το ποσοστό μεταβολής της ανεργίας (2018-2020)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΘΥΛΑΚΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ

Δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του Συνολικού Δείκτη Πολλαπλής Αποστέρησης και έχουν χαρτογραφηθεί ως υπόβαθρα στο Γεωπληροφοριακό σύστημα GIS CRETE	
1	Ποσοστό δηλώσεων κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2018
2	Ποσοστό δηλώσεων κάτω των 5.000 στο σύνολο των δηλώσεων 2019
3	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά δήλωση 2018
4	Μέσο δηλωθέν εισόδημα ανά δήλωση 2019
5	Μέσο φορολογητέου εισόδημα ανά δήλωση 2018
6	Μέσο φορολογητέου εισόδημα ανά δήλωση 2019
7	Δηλωθέν ποσοστό του φορολητέου 2018
8	Δηλωθέν ποσοστό του φορολητέου 2019
9	Ποσοστιαία μεταβολή του δηλωθέντος επί του φορολογιτέου 2018-2019
10	Ποσοστό αριθμού δηλώσεων με αναπηρία προς συνολικές δηλώσεις 2018
11	Ποσοστό αριθμού δηλώσεων με αναπηρία προς συνολικές δηλώσεις 2019
12	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2018 ως προς το σύνολο
13	Ποσοστό αλλοδαπών που λαμβάνουν το στεγαστικό επίδομα το 2019 ως προς το σύνολο
14	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) που λαμβάνουν επίδομα ενοικίου επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2019
15	Ποσοστό δικαιούχων (αιτούντων) στην ΕΕΕ επί του αριθμού των φορολογικών δηλώσεων το 2019
16	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/19
17	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/19
18	Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/19
19	Ποσοστό επιδοτούμενων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 01/2019
20	Ποσοστό επιδοτούμενων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 05/2019
21	Ποσοστό επιδοτούμενων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων 08/2019
22	Ποσοστιαία μεταβολή εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 01/2019 και 08/2019
23	Ποσοστιαία μεταβολή εγγεγραμμένων ανέργων μεταξύ 05/2018 και 05/2020
24	Ποσοστό απασχολούμενων σε επαγγέλματα χωρίς ειδίκευση το 2011
25	Ποσοστό νοικοκυριών σε μη κανονική κατοικία (χωρίς τα συλλογικά καταλύματα) το 2011
26	Ποσοστό ανέργων το 2011

27	Ποσοστό νέων ανέργων το 2011
28	Ποσοστό συνολικά ανέργων το 2011
29	Ποσοστό νοικοκυριών σε ενοίκιο το 2011
30	Ποσοστό νοικοκυριών σε παραχώρηση το 2011
31	Ποσοστό νοικοκυριών σε ενοίκιο και παραχώρηση το 2011
32	Ποσοστό απασχολούμενων κάτω από 20 ώρες την εβδομάδα το 2011
33	Ποσοστό εξαρτημένου (νέου ηλικίας 0-14) πληθυσμού το 2011
34	Ποσοστό εξαρτημένου (ηλικιωμένου ηλικίας 65 και άνω) πληθυσμού το 2011
35	Ποσοστό εξαρτημένου (νέου και ηλικιωμένου) πληθυσμού το 2011
36	Ποσοστό πληθυσμού από την Ελλάδα το 2011
37	Ποσοστό πληθυσμού από ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες το 2011
38	Ποσοστό πληθυσμού από λοιπές χώρες το 2011
39	Ποσοστό νοικοκυριών χωρίς θέρμανση το 2011
40	Ποσοστό πληθυσμού με επιδόματα ως κύρια πηγή εισοδήματος το 2011
41	Ποσοστό πληθυσμού με αποταμιεύσεις ως κύρια πηγή εισοδήματος το 2011
42	Ποσοστό πληθυσμού χωρίς αυτοκίνητο το 2011
43	Ποσοστό νοικοκυριών χωρίς μόνωση το 2011
44	Ποσοστό πληθυσμού άνω των 12 εκτός εκπαίδευσης, που έχει ολοκληρώσει έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (iscd 1) το 2011
45	Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 15-18 που έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (iscd 2), και είναι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης το 2011
46	Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 19-24 που έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (iscd 2), και είναι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης το 2011
47	Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας μεταξύ 22-64 με τριτοβάθμια ή ανώτερη εκπαίδευση (iscd 6α +) το 2011
48	Στεγαστική φτώχεια: κατοικία μικρότερη από το 60% του διάμεσου των τμ κατοικίας/άτομο στην Κρήτη
49	Ποσοστό οικ. ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου στη γεωργία
50	Ποσοστό οικ. ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου σε βιομηχανία-κατασκευές
51	Ποσοστό οικ. ενεργού πληθυσμού απασχολούμενου σε καταλύματα - εστίαση
52	Οι τιμές του Δείκτη ΣΠΑ
53	Η ιεραρχική κατάταξη ως προς το συνολικό Δείκτη ΣΠΑ σε πεμπτημόρια

Χαρτογράφηση ενδεικτικών όψεων της αποστέρησης στην Κρήτη

Χάρτης 3. 2 Ιεράρχηση Περιοχών με το Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης στην Κρήτη

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Οκτ. 2021

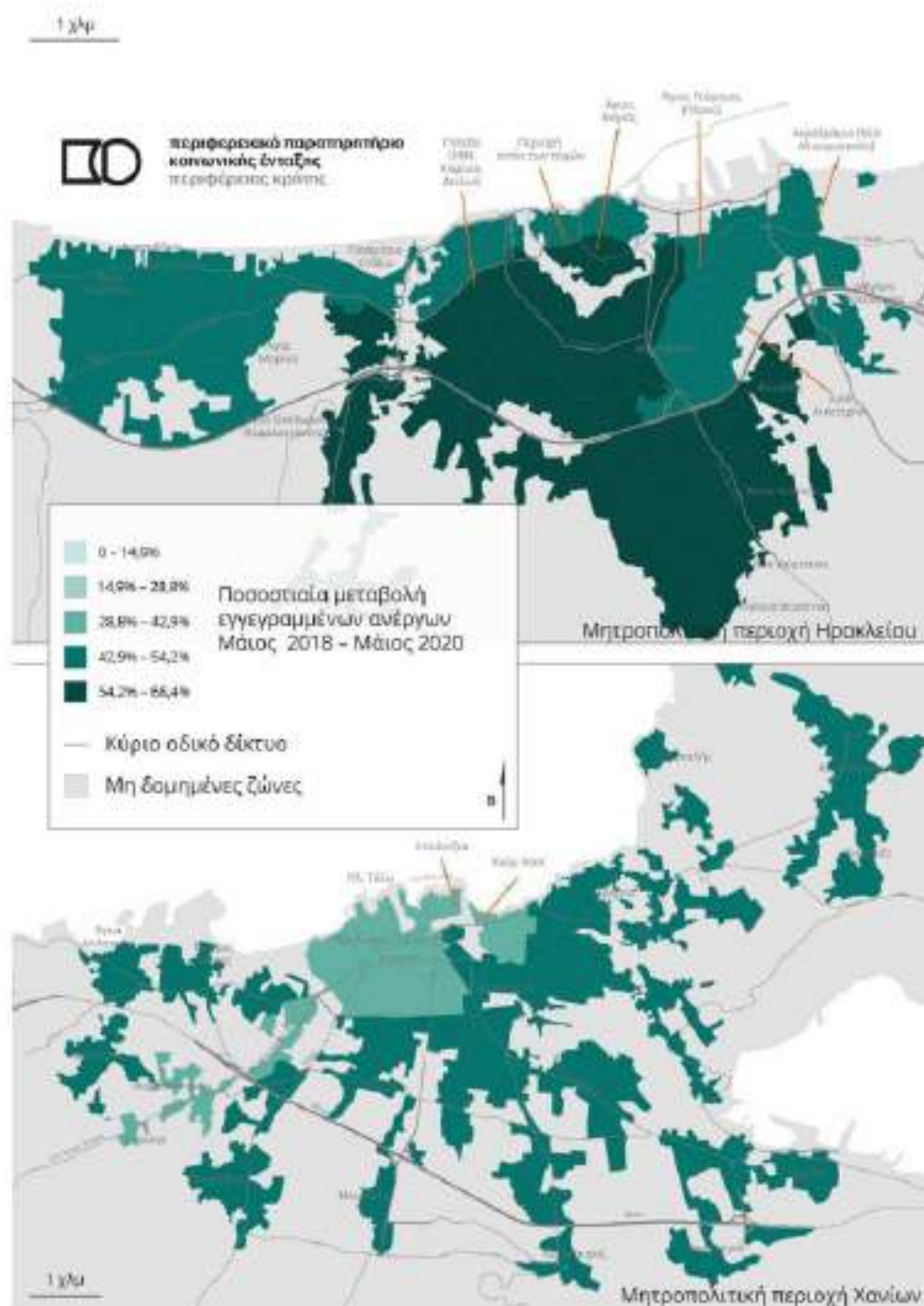
90

Χάρτης 3. 4 Ποσοστιαία μεταβολή ανέργων 05/2018-05/2020 στην Κρήτη

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 5 Κατανομή μεταβολής ανέργων 05/2018-05/2020 στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΟΑΕΔ)

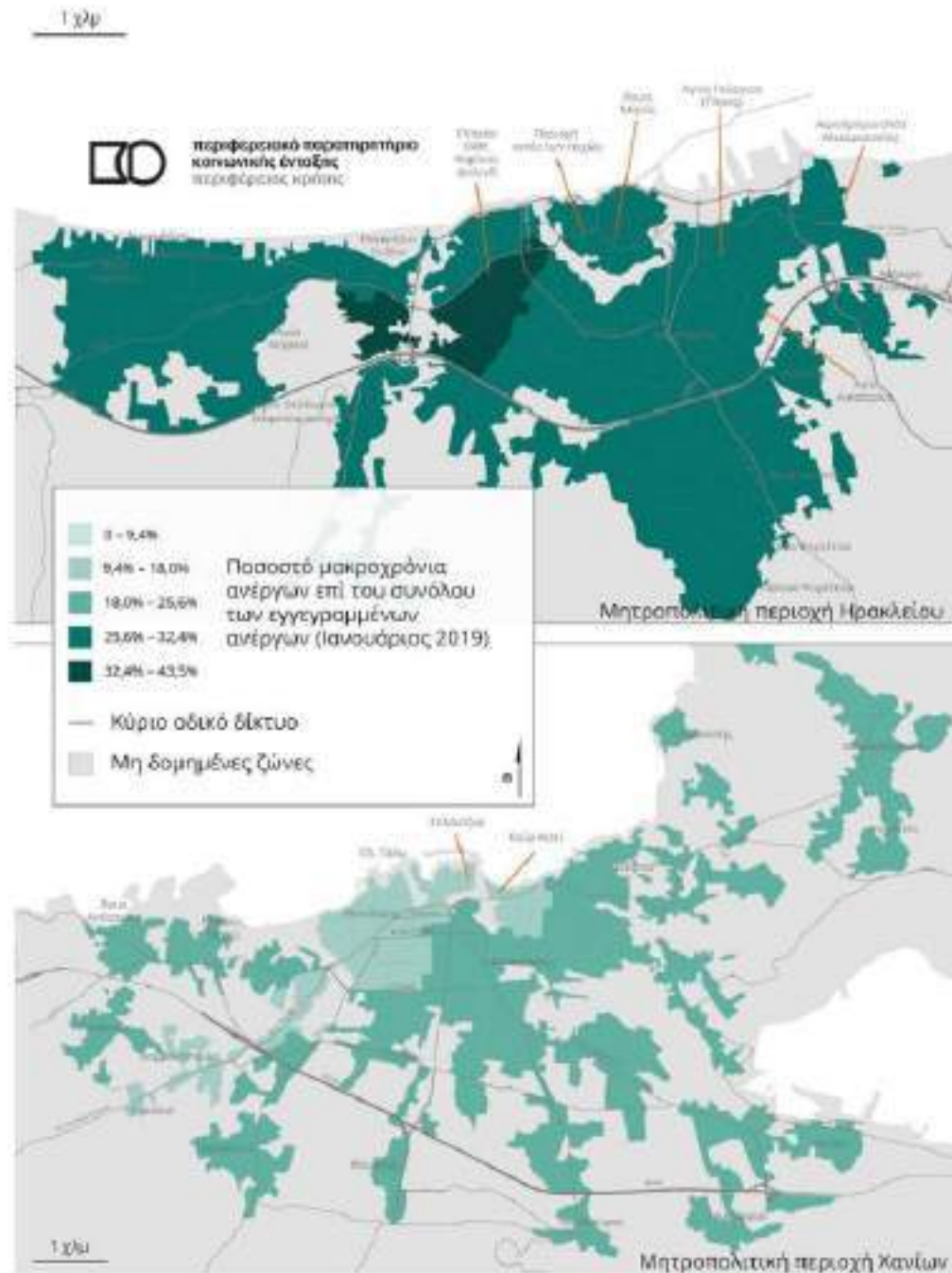
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα. Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 6 Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στην Κρήτη (ΟΑΕΔ Ιανουάριος 2019)

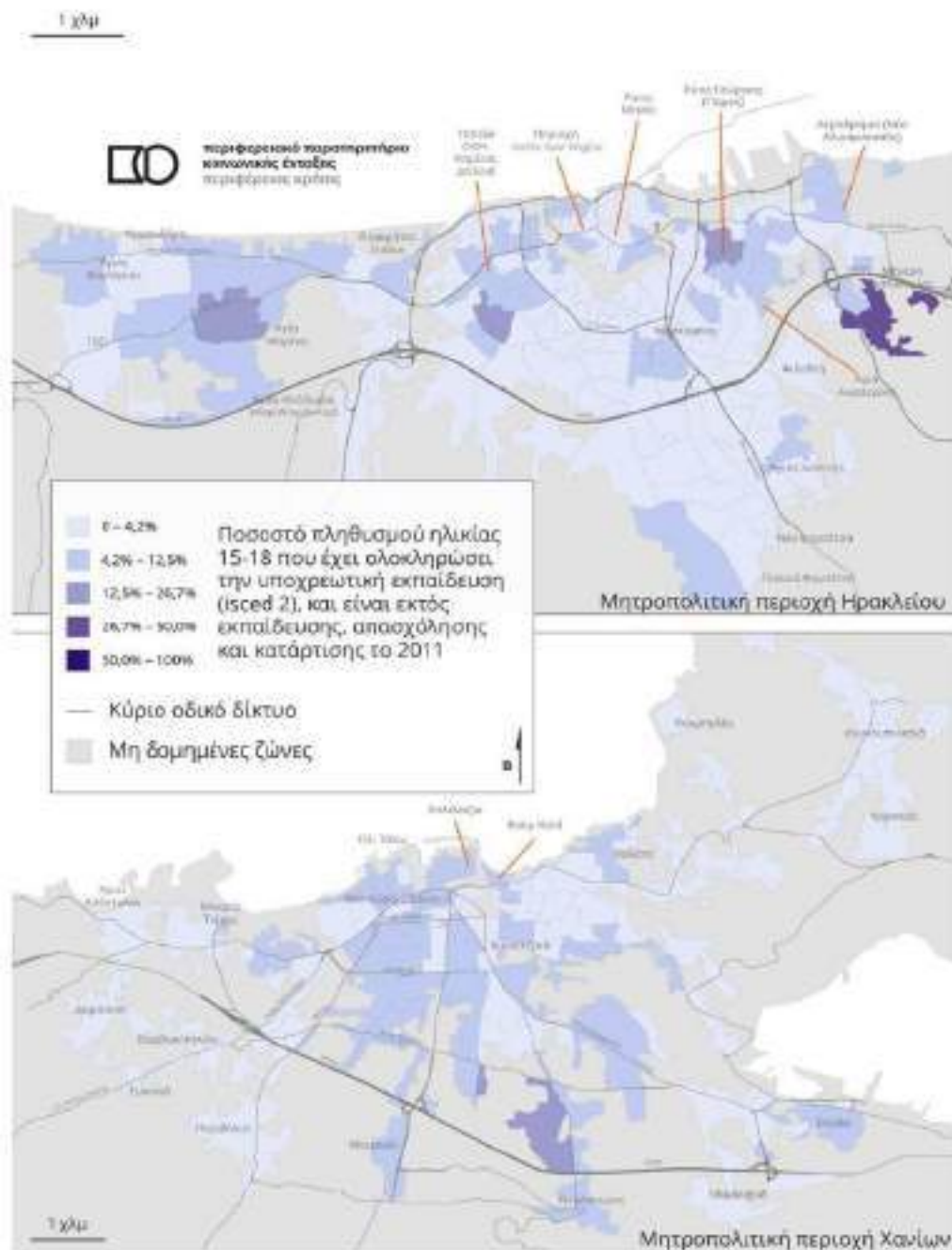
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 7 Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΟΑΕΔ Ιανουάριος 2019)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 8 Κατανομή πληθυσμού ηλικίας 15-18 ΕΕΑΚ με υποχρεωτική εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011)

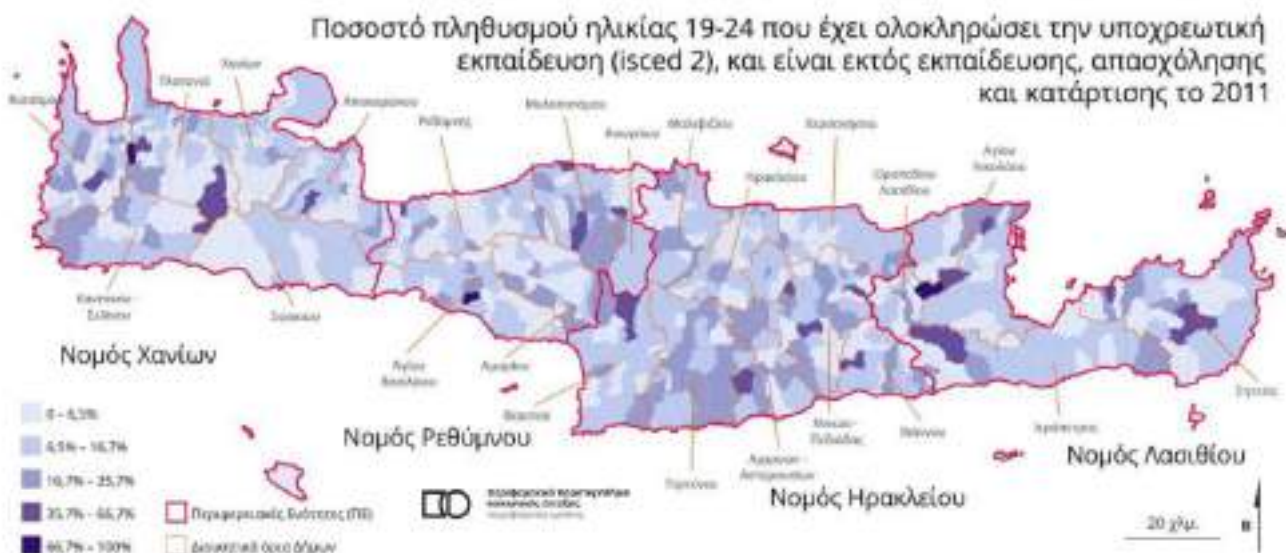
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 9 Κατανομή Νέων ΕΕΑΚ ηλικίας 15-18 που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

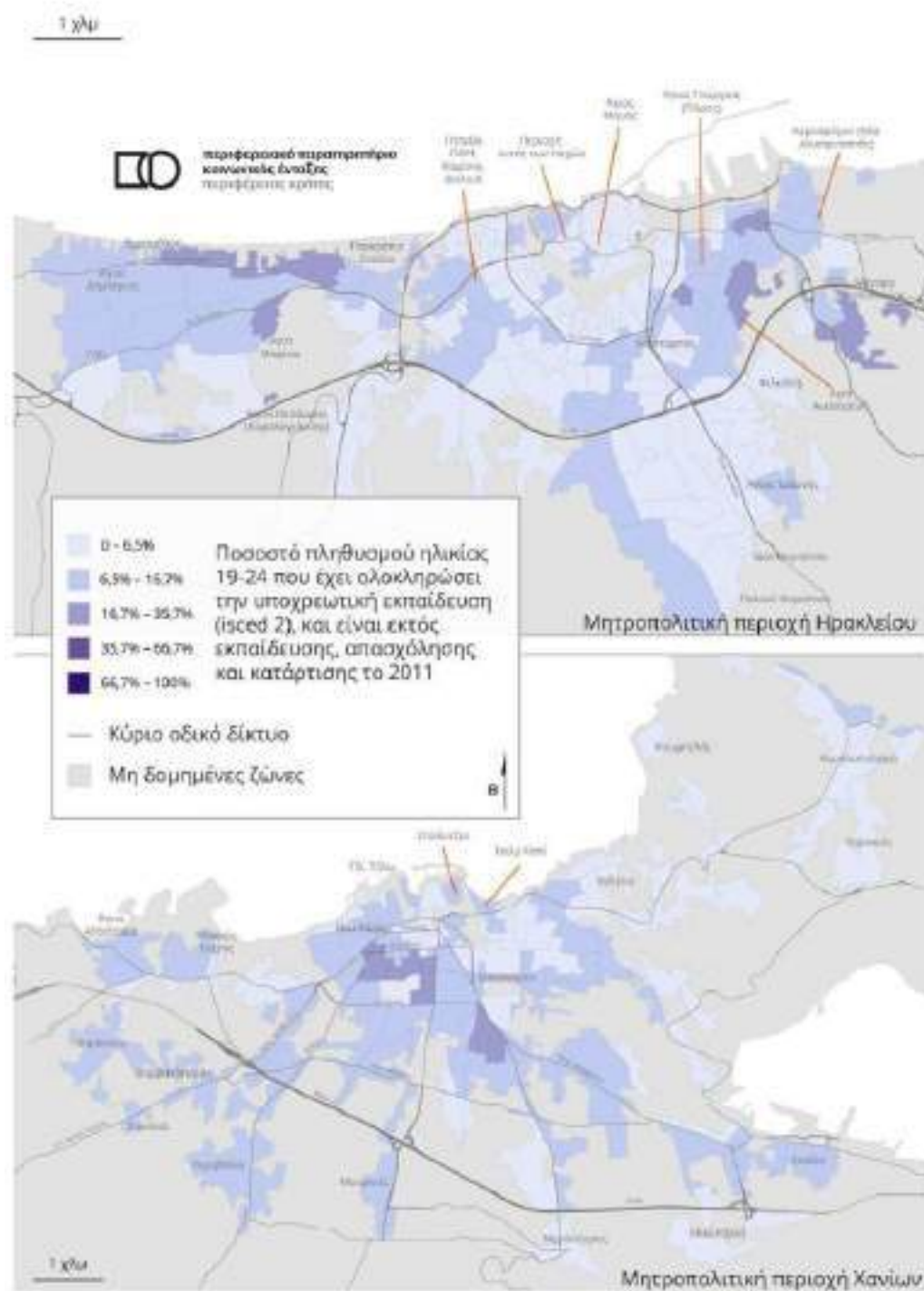
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 10 Κατανομή Νέων ΕΕΑΚ ηλικίας 15-18 που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

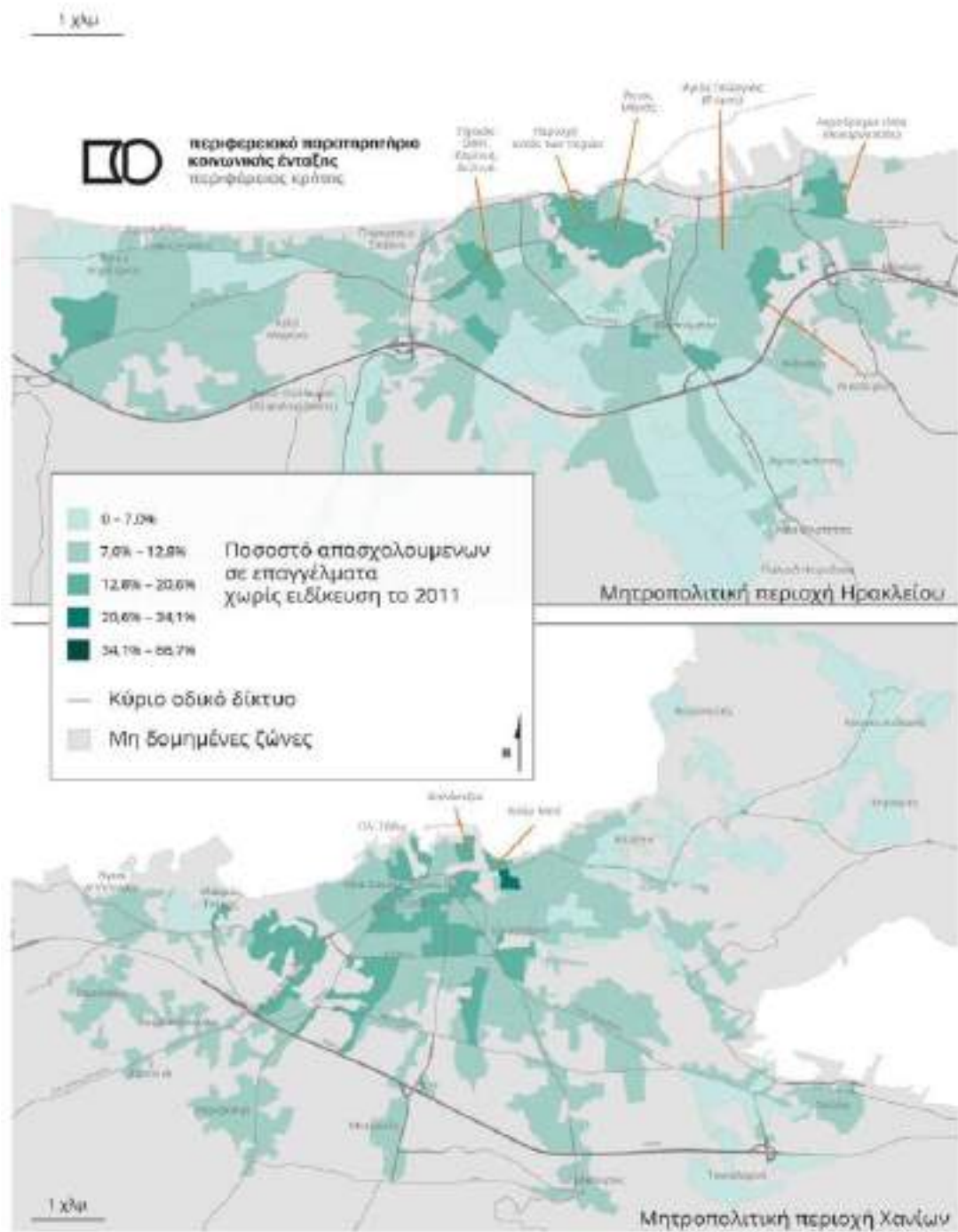
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 11 Κατανομή πληθυσμού ηλικίας 19-24 ΕΕΑΚ με υποχρεωτική εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 12 κατανομή απασχολούμενων σε επαγγέλματα χωρίς ειδικότητα στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

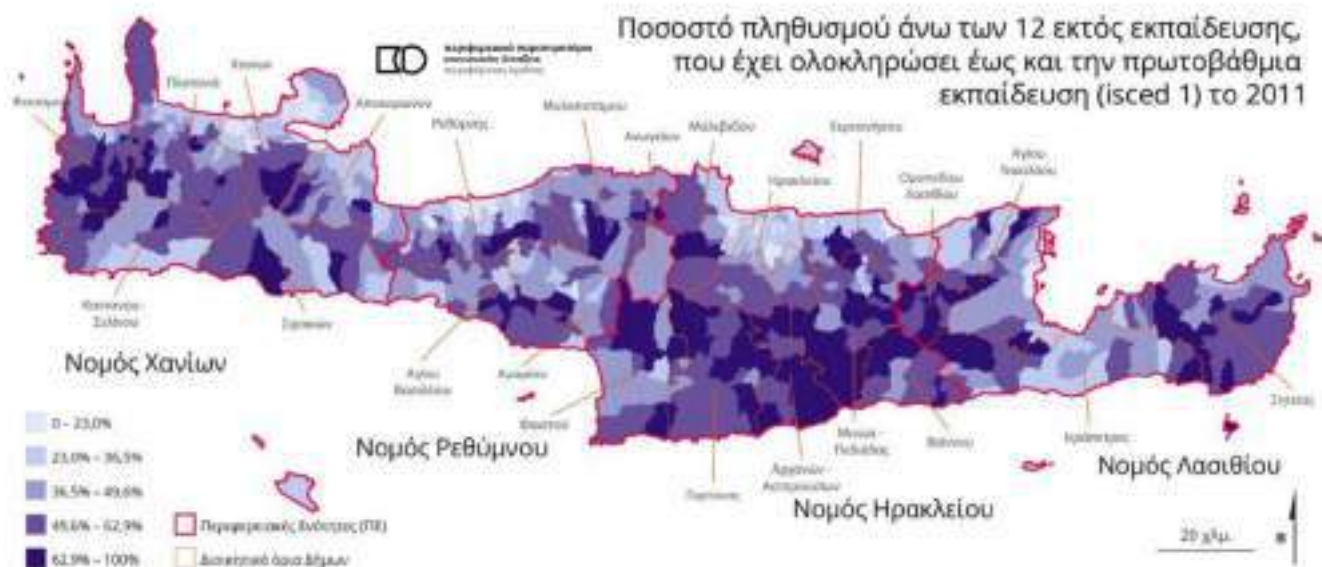
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 13 Ποσοστό απασχολούμενων σε επαγγέλματα χωρίς ειδικότητα στην Κρήτη (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

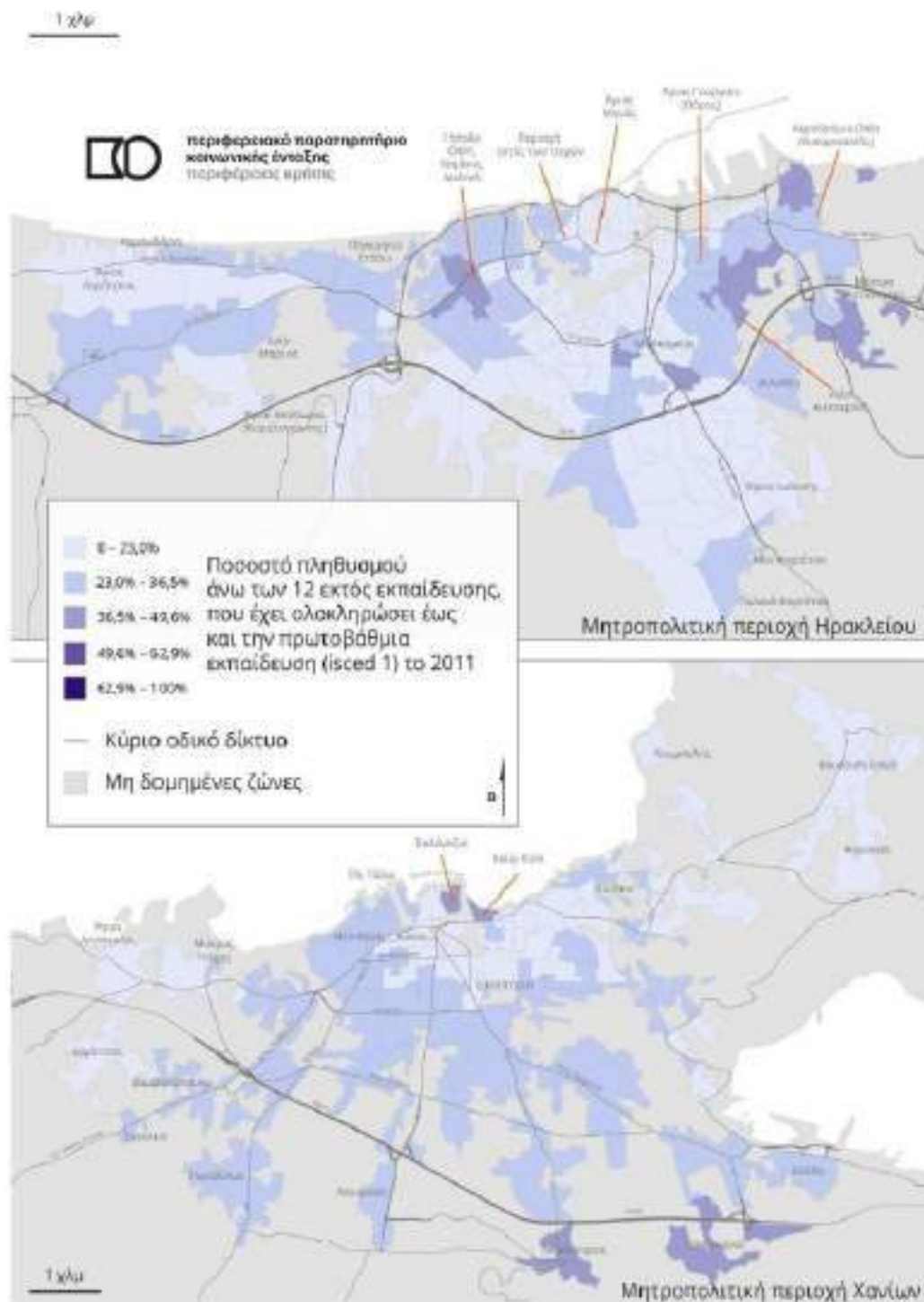
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 14 Κατανομή πληθυσμού άνω των 12 ετών εκτός εκπαίδευσης που έχει ολοκληρώσει έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Κρήτη (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

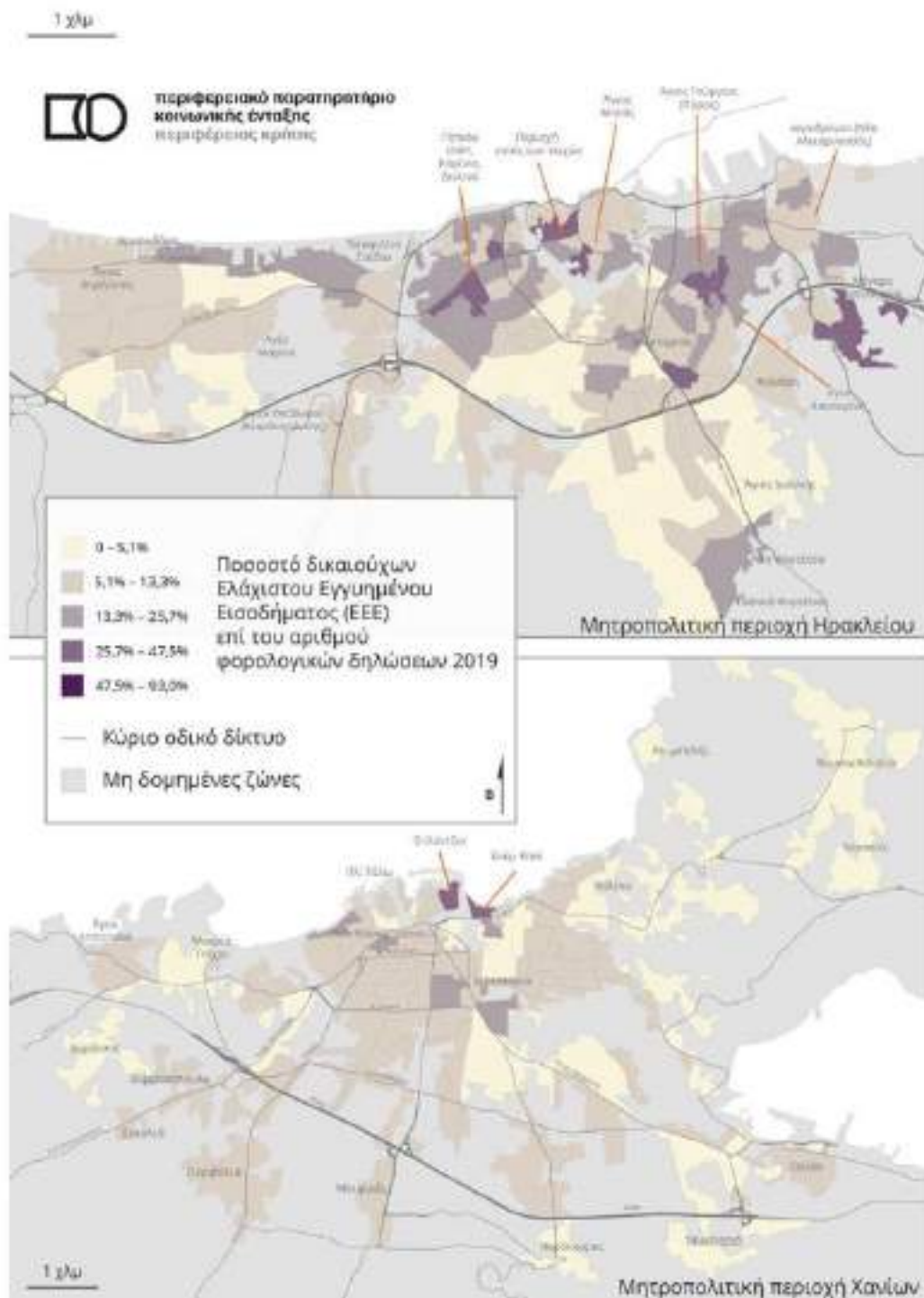
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 15 Κατανομή πληθυσμού άνω των 12 ετών εκτός εκπαίδευσης που έχει ολοκληρώσει έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 16 Κατανομή του ποσοστού δικαιούχων ΕΕΕ επί των φορολογικών δηλώσεων στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (Στοιχεία ΗΔΙΚΑ 2019)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 17 Κατανομή του ποσοστού δικαιούχων ΕΕΕ επί των φορολογικών δηλώσεων στην Περιφέρεια Κρήτης (Στοιχεία ΗΔΙΚΑ 2019)

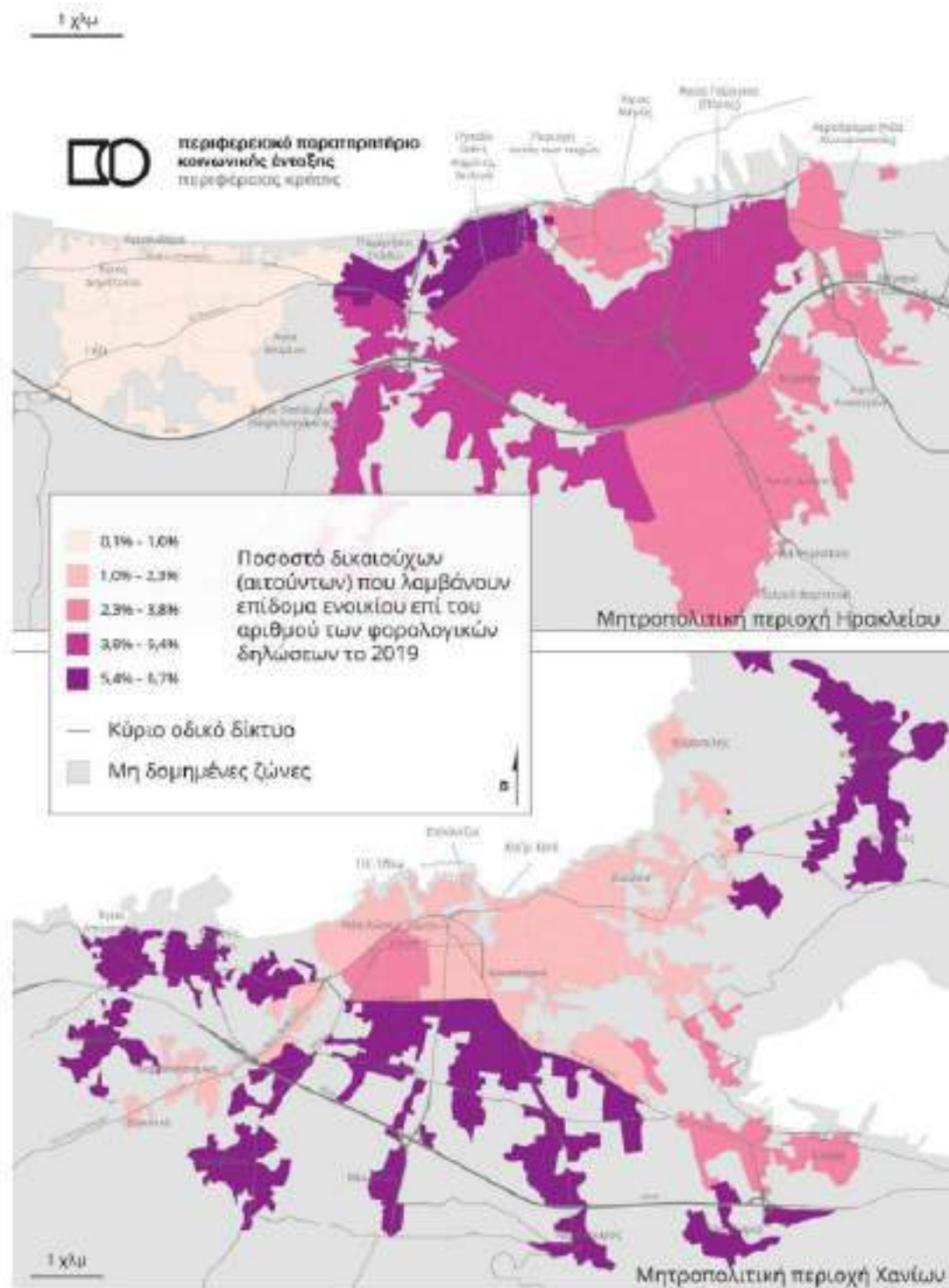
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 18 Κατανομή δικαιούχων επιδόματος στέγασης επί των φορολογικών δηλώσεων ανά ΤΚ (ΗΔΙΚΑ 2019)

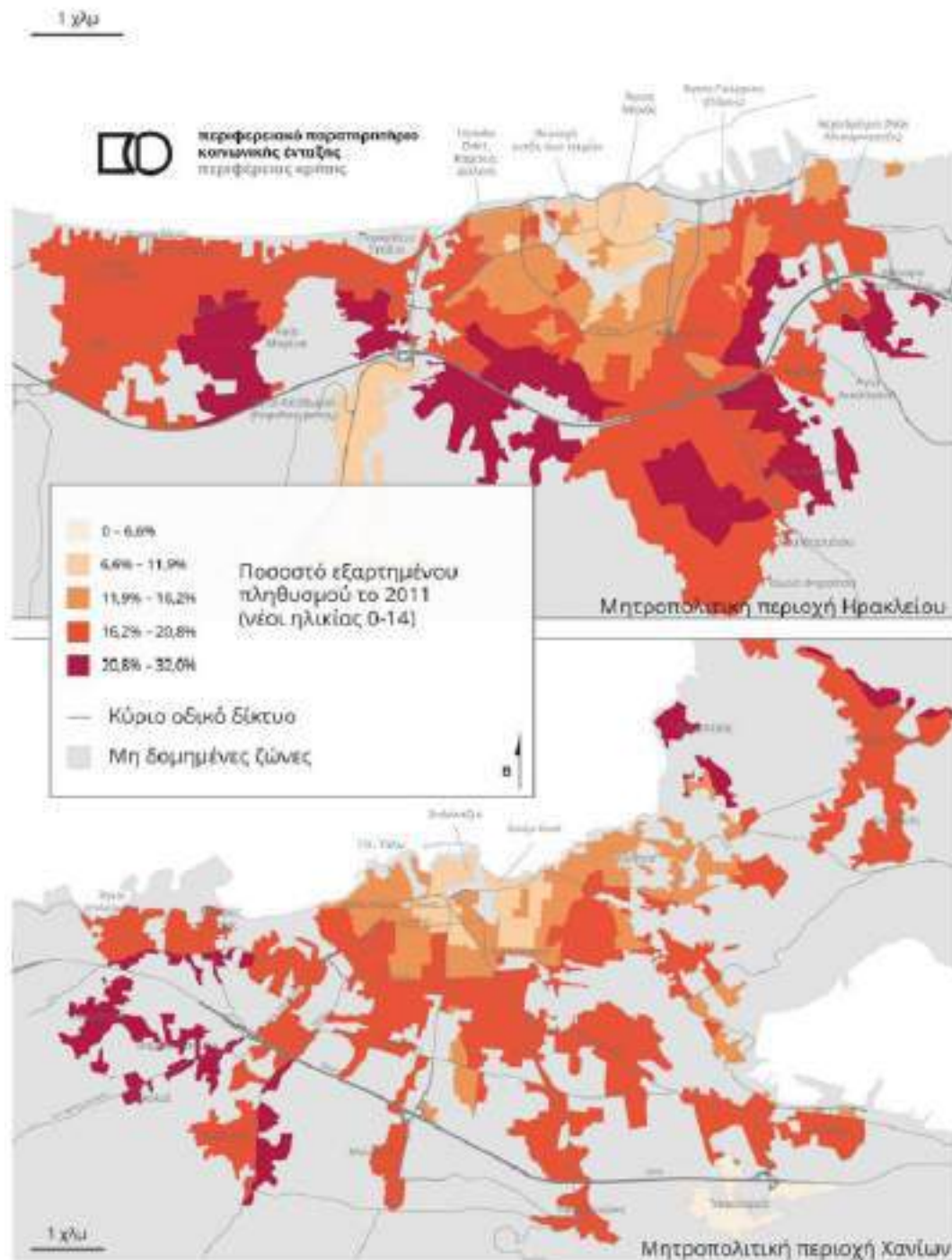
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 19 Κατανομή δικαιούχων επιδόματος στέγασης επί των φορολογικών δηλώσεων στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων ανά ΤΚ (ΗΔΙΚΑ 2019)

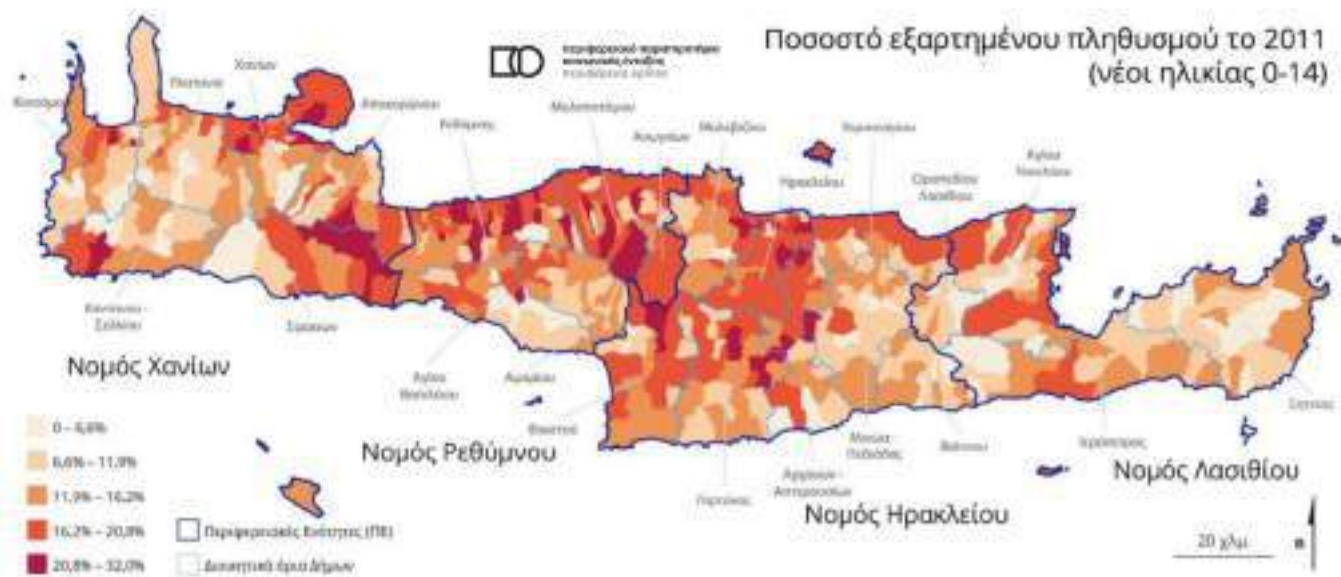
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 20 κατανομή εξαρτημένου νέου πληθυσμού στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 21 Κατανομή εξαρτημένου νέου πληθυσμού στην περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

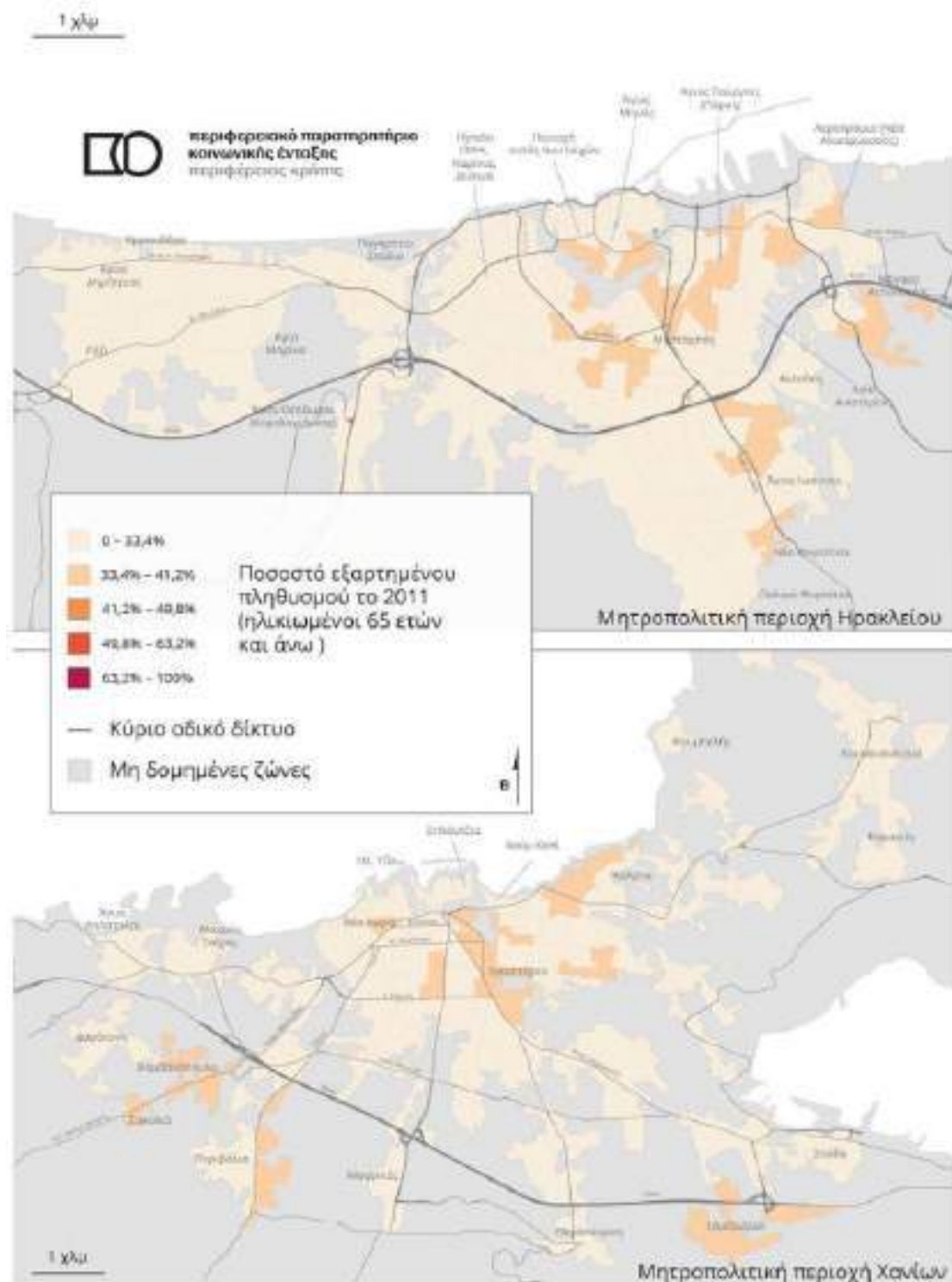
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 22 Κατανομή εξαρτημένου ηλικιωμένου (65 ετών και άνω) πληθυσμού στην περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

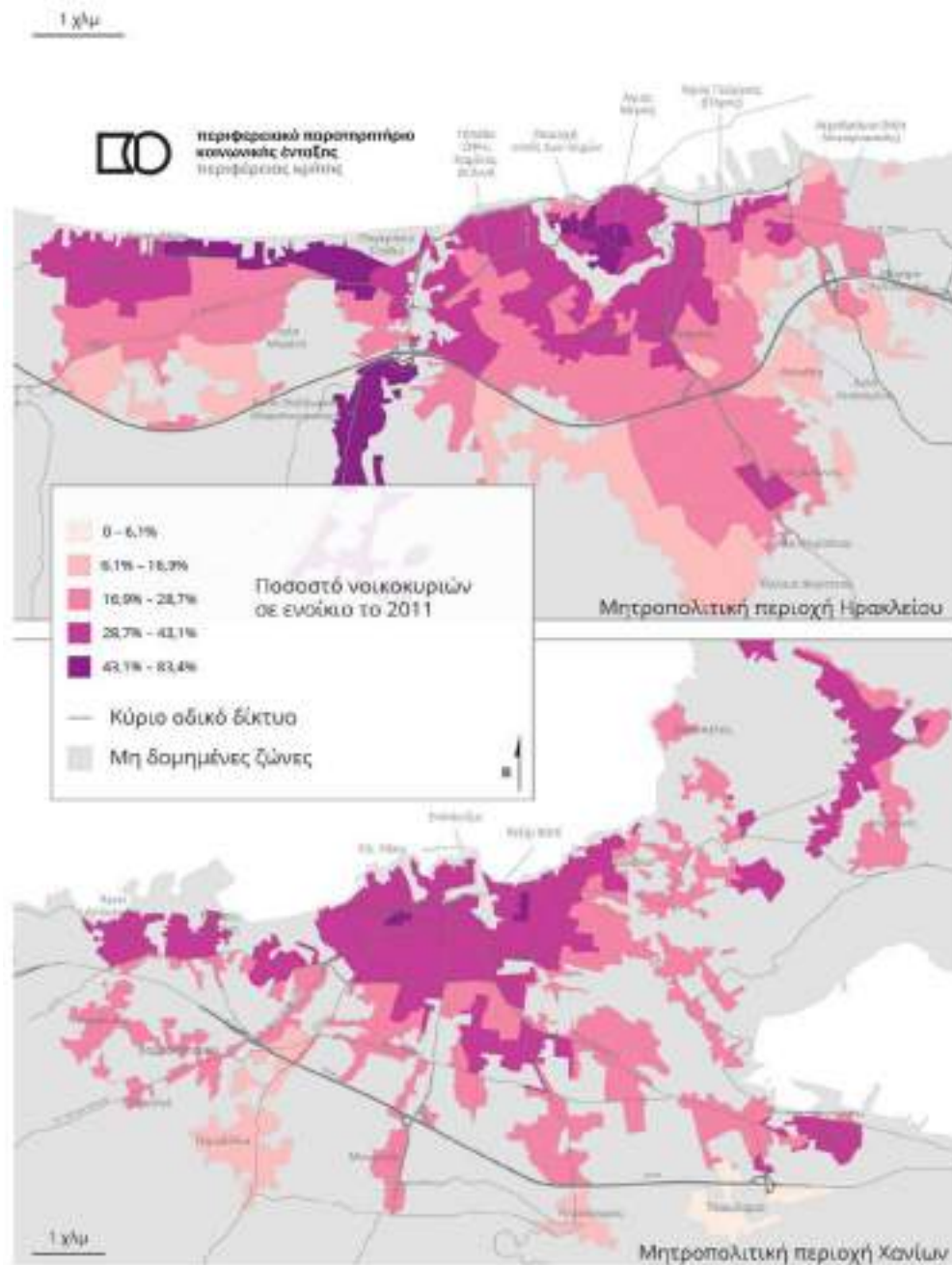
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 23 Κατανομή εξαρτημένου ηλικιωμένου (65 ετών και άνω) πληθυσμού στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

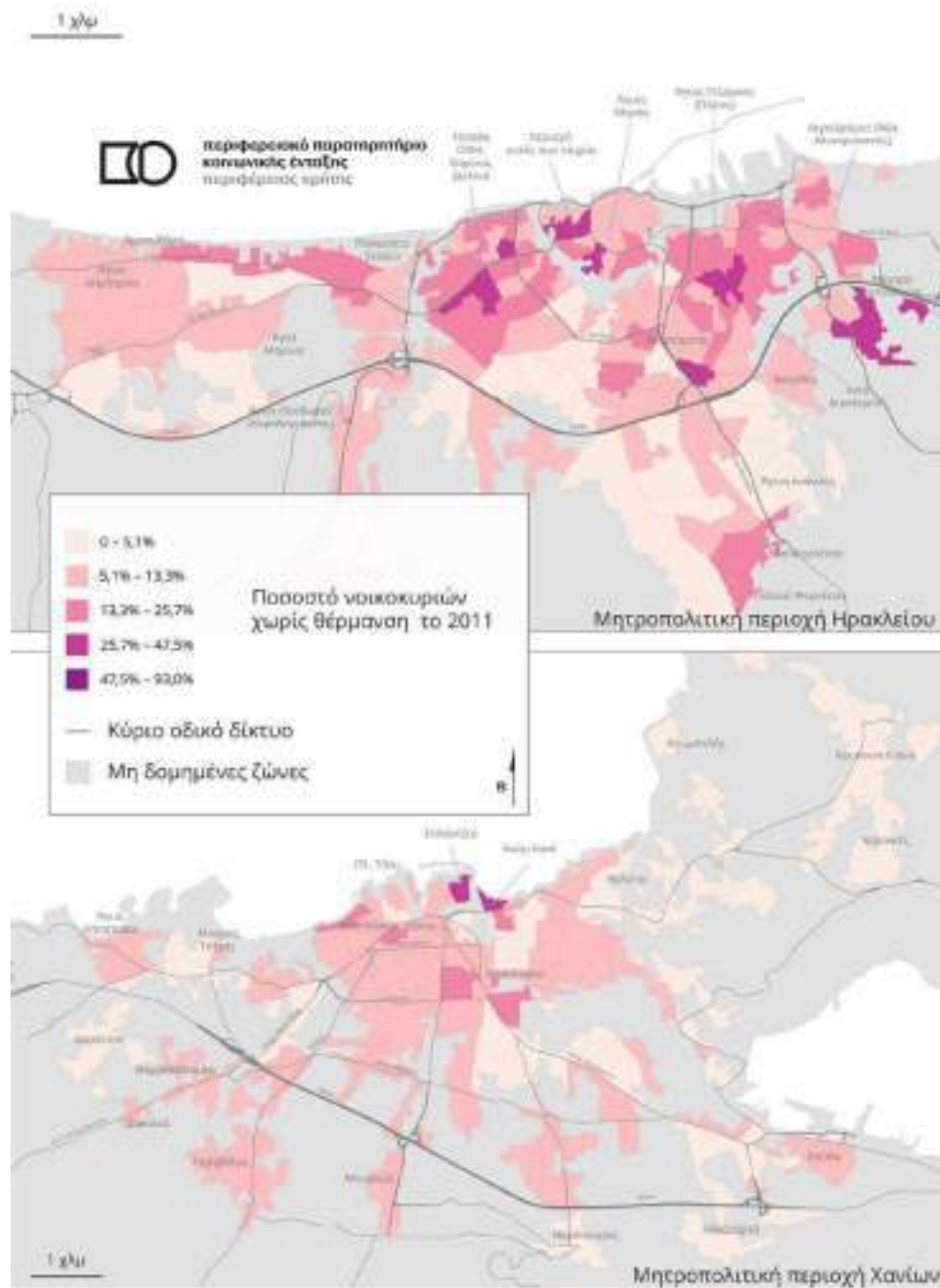
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 24 Κατανομή νοικοκυριών σε ενοίκιο στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

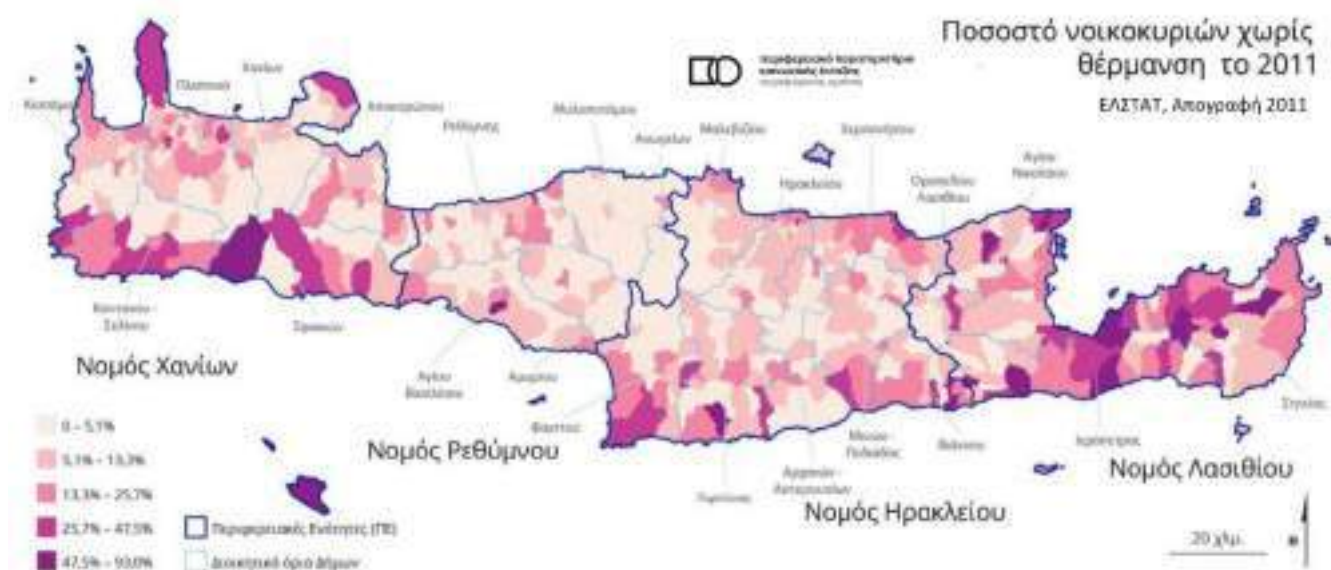
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα. Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 25 Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Οκτ. 2021

Χάρτης 3. 26 Κατανομή νοικοκυριών χωρίς θέρμανση στην Περιφέρεια Κρήτης (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

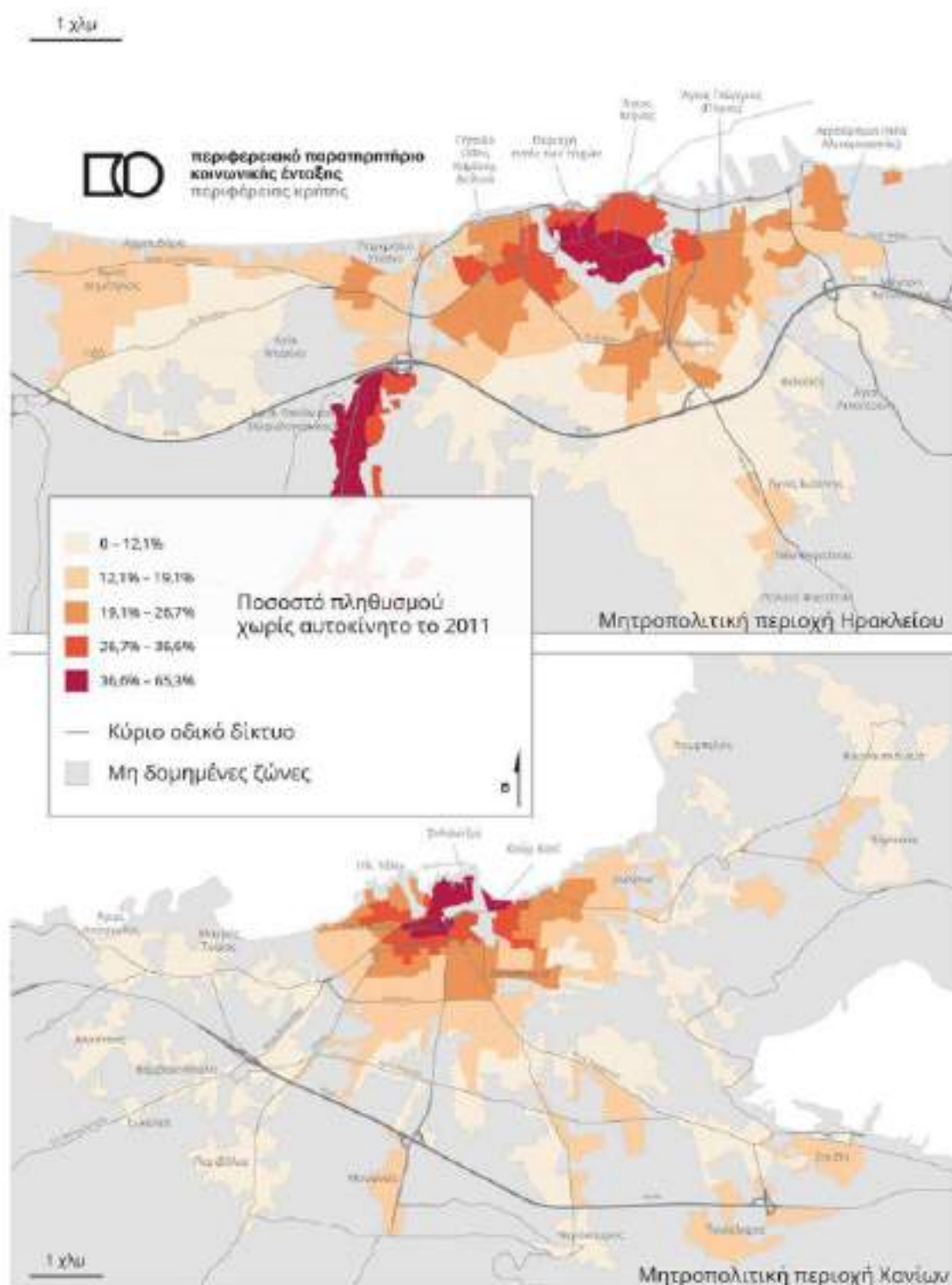
Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 27 Κατανομή πληθυσμού χωρίς αυτοκίνητο στην Περιφέρεια Ηρακλείου (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

Χάρτης 3. 28 Κατανομή πληθυσμού χωρίς αυτοκίνητο στις Μητροπολιτικές περιοχές Ηρακλείου και Χανίων (ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πηγή: Β. Αράπογλου (Επιστ. Υπεύθυνος), Θ. Μαλούτας, Δ. Σιατίτσα, Σ. Ν. Σπυρέλλης «Χωρικοί Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη (Εργαλείο-Χαρτογράφηση)» Έρευνες Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης, Όκτ. 2021

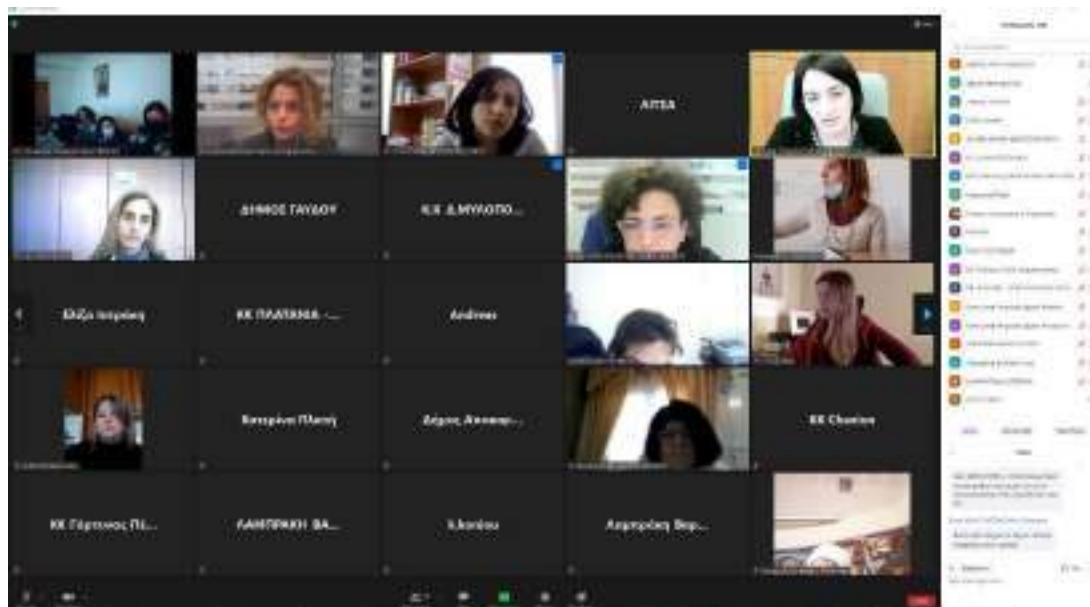
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Σημαντικό μέρος της λειτουργίας του παρατηρητηρίου αποτελεί η δικτύωση και οι διαβούλευση με τις υπηρεσίες και τις δομές που υλοποιούν κοινωνικά προγράμματα και παρέχουν υπηρεσίες στήριξης στους κατοίκους της Περιφέρειας Κρήτης. Στο πλαίσιο αυτό τα στελέχη του παρατηρητηρίου έχουν προχωρήσει σε συναντήσεις με σκοπό τη διάγνωση τοπικών αναγκών, τη δικτύωση των κοινωνικών φορέων και το συντονισμό των στόχων της ΠΕΣΚΕ Κρήτης. Συναντήσεις έως τώρα έχουν πραγματοποιηθεί με τις υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας και δημόσιας υγείας της Περιφέρειας Κρήτης, με τους θεσμικούς εκπροσώπους κοινωνικής πολιτικής και τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων, τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων, με το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Κρήτης, την Ιερά Αρχιεπισκοπή και τις Μητροπόλεις Κρήτης, καθώς και με την 7η ΥΠΕ Κρήτης. Αναλυτικότερα, λόγω των περιορισμών που επέβαλε η πανδημία COVID-19 πραγματοποιήθηκαν έξι τηλεδιασκέψεις:

- Στις 15 Ιανουαρίου 2021 πραγματοποιήθηκε η 1^η τηλεδιάσκεψη με την συμμετοχή όλων των δήμων του νησιού. Η τηλεδιάσκεψη πραγματοποιήθηκε παρουσία του Αντιπεριφερειάρχη Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Πολιτικής, Λάμπρου Ν. Βαμβακά, με τη συμμετοχή των Αντιδημάρχων Κοινωνικής Πολιτικής και εκπροσώπων των κοινωνικών υπηρεσιών όλων των Δήμων της Κρήτης. Συμμετείχαν επίσης, οι Επιστημονικά Υπεύθυνοι των Ερευνών του Παρατηρητηρίου από πλευράς Πανεπιστημίου Κρήτης.

- Στις 17 Φεβρουαρίου 2021 πραγματοποιήθηκε η 2η τηλεδιάσκεψη του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης με τη συμμετοχή εργαζομένων στα Κέντρα Κοινότητας, με σκοπό την συζήτηση γύρω από την λειτουργία και τις παρεχόμενες υπηρεσίες των Κέντρων Κοινότητας. Επίσης συζητήθηκε και το θέμα της παροχής στοιχείων από τα Κέντρα κοινότητας στο Παρατηρητήριο.

- Στις 19 Φεβρουαρίου 2021 πραγματοποιήθηκε η 3η τηλεδιάσκεψη του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης με τη συμμετοχή της Προέδρου του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Κρήτης, Μαρίας Δαμανάκη.
- Στις 16 Απριλίου 2021 πραγματοποιήθηκε η 4η τηλεδιάσκεψη του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης με τη συμμετοχή της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κρήτης και των 8 Ιερών Μητροπόλεων του νησιού. Στη συνάντηση παρουσιάστηκε ο ρόλος του Παρατηρητηρίου στον Εθνικό Μηχανισμό Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής και στην Περιφερειακή Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη Κρήτης (ΠΕΣΚΕ Κρήτης).

- Στις 24 Μαΐου 2021 πραγματοποιήθηκε η 5η τηλεδιάσκεψη του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης στην οποία συμμετείχε η 7^η ΥΠΕ.
- Στις 8 Ιουνίου 2021 πραγματοποιήθηκε η 6η τηλεδιάσκεψη του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης, με τις υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας και δημόσιας υγείας της Περιφέρειας Κρήτης, παρουσία του Αντιπεριφερειάρχη Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας Λάμπρου Βαμβακά. Στο πλαίσιο της συνάντησης αναπτύχθηκαν επιμέρους ζητήματα τοπικών αναγκών καθώς και θέματα συνεργασίας γύρω από την Περιφερειακή Στρατηγική για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και την Κοινωνική Ένταξη στην Κρήτη.

- Τέλος, με σκοπό την ουσιαστική συζήτηση σχετικά με την αποστέρηση, τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις συνθήκες διαβίωσης και την δυναμική των κοινωνικών υπηρεσιών πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας (ΕΚΑΕΚΕ) του Τμήματος Κοινωνιολογίας, στις 19 Νοεμβρίου 2021 ημερίδα για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερευνών του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης, με θέμα: «Συνθήκες Διαβίωσης, Διάγνωση Αναγκών & Θύλακες Αποστέρησης στην Κρήτη: Ευρήματα Έρευνας και Προοπτικές Χωρικού Κοινωνικού Σχεδιασμού». Στην ημερίδα αναδείχθηκαν ζητήματα που αφορούν στην παρακολούθηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Κρήτη.

